

บทที่ 2

อารยธรรมของโลกโบราณ

สาระสำคัญ

1. การเรียนรู้เรื่องความสำคัญของมนุษย์ในการสร้างอารยธรรม
2. การเรียนรู้เรื่องแหล่งกำเนิดอารยธรรมที่สำคัญของโลกโบราณ
3. การเรียนรู้ทักษะคิด ศาสนา แนวความคิดของชนชาติต่าง ๆ
4. การเรียนรู้มรดกสำคัญทางอารยธรรมที่ชนชาติต่าง ๆ ที่ไว้แก่โลก

ในสมัยเริ่มสังคมอารยยะของมนุษย์คืออยุคกสิกรรมพืชสวนที่ทำให้มนุษย์ยุติการเคลื่อนย้ายและได้ตั้งมั่นเป็นหลักแหล่ง ต่อมาเริ่จการปลูกพืชผลใหม่ ๆ หลายชนิด รู้จักการเลี้ยงสัตว์ ทำสวนผลไม้ ทำระบบการระบายน้ำและการถอนอมาหาร และที่สำคัญคือการใช้ไฟไถนา ซึ่งในบางแห่งยกย่องว่า การใช้ไถนี้มีความสำคัญถึงกับเป็นการปูพื้นฐานแห่งการพัฒนาอารยธรรมที่สูงขึ้นในเวลาต่อมา¹ ทั้งนี้เพรากการใช้ไฟทำให้สามารถพลิกผันต้นท่ออยู่ลึก ๆ ได้ดีกว่าขอบเสียง การไถที่ดินเท่ากับเป็นการขัดวัชพืชต่าง ๆ โดยการผังลงไปได้ดิน ทำให้ดินมีน้ำดีขึ้นด้วย

การประดิษฐ์ไถยังเป็นการนำไปสู่การใช้พลังงานจากสัตว์ เพราะการใช้อบเสียงจะเป็นการใช้เฉพาะแรงคนเท่านั้น การใช้แรงสัตว์ทำให้คนมีโอกาสพักผ่อนและยังช่วยให้ได้ผลิตผลเพิ่มมากขึ้น ทำการกสิกรรมได้ในเนื้อที่มากกว่าเดิม² ได้ปูยจากมูลสัตว์ทำให้ที่ดินสมบูรณ์

¹ Gudmund Hatt, "Farming of Non-European Peoples", in E. Cecil Curwen and Gudmund Hatt, **Plough and Pasture : The Early History of Farming** (New York : Collier, 1961), p. 218.

² V. Gordon Childe, **Man Makes Himself** (New York : Mentor, 1951), p. 100.

สามารถขยายงานกิจกรรมจากแบบพืชสวนมาเป็นกิจกรรมไร่นาเลี้ยงผู้คนได้มากขึ้น เมื่อคนมาอยู่ร่วมกันมากขึ้น จึงเกิดการพัฒนาเป็นสังคมเมืองและสร้างสรรค์อารยธรรมเมือง (Urban Civilization) ซึ่งมีการประดิษฐ์ตัวอักษร เริ่มการขยายดินแดนและต่อมาเป็นเจ้าวรรดิ

อารยธรรมแบบเมืองเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 5,000 ปีมาแล้วในแถบตะวันออกไกล รวมถึงอินเดียและจีน เป็นอารยธรรมของชนชั้นนำด้วย มีพัฒนาการทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจขึ้นซึ่งก่อให้อารยธรรมแบบหมู่บ้านยุคที่นั้นใหม่ ผู้คนมีอาชีพแตกต่างกันไป คือมีกิจกรรม พ่อค้า และช่างฝีมือ เริ่มมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การเมืองและการปกครอง และการจัดระบบเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงประชากร ต่อมาเมื่อมีการประดิษฐ์ตัวอักษร ก็ทำให้เพิ่มความสามารถในการสื่อสารขยายวงกว้างขึ้น มีการถ่ายทอดความรู้ให้กัน ออกแบบโดยมีพระและเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินกิจกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถบันทึกความรู้และวิทยาการของตนไว้และเผยแพร่ได้ด้วย

อารยธรรมเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เพราะความจำเป็นในการพึ่งพาภัยในสังคมกิจกรรมที่น้ำจะมีบทบาททั้งในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการคมนาคม อารยธรรมดังกล่าวนี้คือ

อียิปต์โบราณ

ไฮโรโดตัส (Herodotus)³ นักประชัญญากรีกยังคงว่าอียิปต์คือ “ของขวัญของแม่น้ำไนล์”⁴ เพราะแม่น้ำไนล์คือหัวใจสำคัญที่หล่อเลี้ยงประเทศอียิปต์ ซึ่งโดยสภาพที่ตั้งจะเป็นบริเวณที่มีอากาศร้อนและแห้งแล้ง มีภูมิประเทศแวดล้อมด้วยทะเลทราย มีฝนตกเฉพาะบริเวณเดลต้า⁵ แต่อียิปต์ได้รับความชุ่มชื้นจากแม่น้ำไนล์ โดยในราชเดือนกรกฎาคมของทุกปี น้ำจะไหลล้นสองฝั่งและเริ่มลดลงในประมาณเดือนตุลาคม เมื่อน้ำลดลงน้ำก็จะทิ้งโคลนตามไว้ตามบริเวณสองฝากฝั่งแม่น้ำ โคลนตามเหล่านี้จะเป็นปุ๋ย ช่วยให้พืชเจริญงอกงาม ฉะนั้นถ้าขาดแม่น้ำไนล์เสียอียิปต์จะกลายเป็นทะเลทรายที่ร้อนระอุ ด้วยเหตุที่แม่น้ำไนล์ให้ความอุดมสมบูรณ์นี้ อารยธรรมอียิปต์จึงเป็นอารยธรรมที่เกิดจากการเกษตรกรรม

³ Herodotus : 484 – 425 B.C.

⁴ Edward D' Cruz S.J., A Survey of World Civilization, p. 8.

⁵ เรียกตามชาวกรีก เนื่องจากบริเวณปากแม่น้ำจะมีลักษณะเหมือนด้าวอักษรเดลต้า

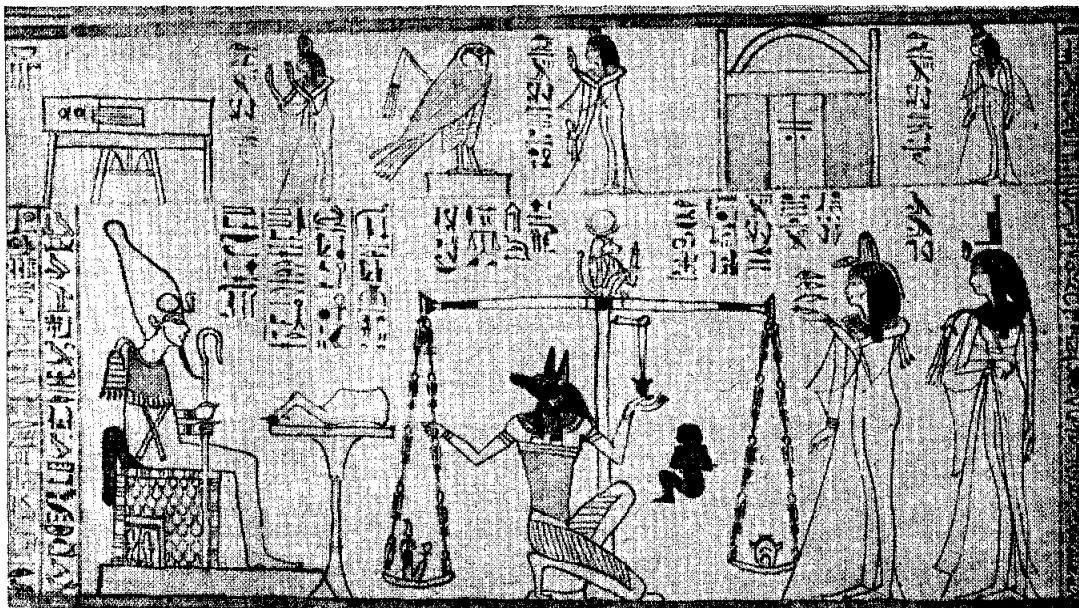
อิทธิพลของน้ำขึ้นน้ำลงนี้เชื่อว่าเป็นพระอิทธิพลของฟาร์โห์ พระองค์เท่านั้นที่รู้จักและเข้าใจ Ma'at ซึ่งหมายความว่า “harmony” นั่นคือเป็นผู้เดียวที่เข้าใจถึงความสอดคล้องต้องกันของจักรวาล เพราะฉะนั้นการปกครองของอียิปต์ในระยะแรกจึงมาในรูปของกษัตริย์เทราธิปไตยในระหว่างที่ฟาร์โห์ยังทรงพระชนม์อยู่ก็จะดำรงตำแหน่งเทพ荷魯斯 (Horus) พระบุตรของโอสิริส (Osiris) เมื่อสิ้นพระชนม์แล้วก็จะกลับไปเป็นเทพโอสิริส กล่าวคือเป็นเทพโอสิริสอีกองค์หนึ่ง เพราะฉะนั้นกษัตริย์ของอียิปต์ทุกพระองค์ เมื่อได้มีการทำพิธีฟังพระศพแล้วก็จะถูกเรียกว่าเทพโอสิริสทุกพระองค์ และเมื่อนั้นก็จะมีการช่วยเหลือข้าราชบริพารของพระองค์ที่ดำรงชีวิตอยู่ให้อีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยธรรมชาติอื่น ๆ⁶ ที่ช่วยให้อียิปต์เป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรม นอกจากการมีดินสมบูรณ์และมีน้ำเพียงพอ คือภาคปลодโกรง ทะเลรายช่วยกันให้พัฒนาจากเขตอากรคร้อนและความกดอากาศต่ำ ทั้งยังมีลมจากทะเลเมดิเตอร์เรเนียนพัดลงได้อย่างสม่ำเสมอ หรือขึ้นไปตามลำแม่น้ำช่วยให้การใช้ใบแพนเรือ และเมื่อจะเดินทางขึ้นเหนือในลักษณะต้านลมก็มีกระแสหน้าที่ออกจากตอนกลางของทวีปอุอกสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ลักษณะเช่นนี้มีผลต่ออารยธรรมอียิปต์ในสมัยโบราณเป็นอย่างมาก คือทำให้เดินทางขึ้นลงและทำการค้าขยายในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำได้

การที่อียิปต์มีสภาพอากาศแห้งบyangช่วยรักษาสิ่งก่อสร้างไม่ให้เสียหาย เช่น ตัวอักษรบนกระดาษพapyrus (papyrus) ภาพแกะสลัก และสิ่งทอที่ยังคงอยู่

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าต่ออียิปต์ คือ ดินเหนียว หินแกรนิต หินทราย และหินฝุ่น เป็นประโยชน์ในการก่อสร้าง เพราะอียิปต์ขาดแคลนป้าไม้ ส่วนแร่ธาตุ คือ ทองแดง เหล็ก ทองคำ มีอยู่ไม่นานัก ด้วยเหตุนี้ อียิปต์จึงมีพัฒนาการเฉพาะการเกษตรมากจนทุกวันนี้ โดยไม่ถูกคุกคามจากชាតุ่งชาติมากนัก เนื่องจากทะเลรายเป็นพรมแดนธรรมชาติ ปกติก็จะไม่ถูกคุกคามจากชาติต่างชาติมากนัก แต่ในอดีตเคยมีการยกย้ายชาวอียิปต์ไปอยู่ในประเทศอียิปต์ที่อยู่ทางใต้ เช่น ไคโรส-ญูเฟรทีสันน์ก็คือแหล่งกำเนิดของอารยธรรมอียิปต์ที่สำคัญที่สุด

⁶ Robert Adams, “Factors Influencing the Rise of Civilization in the Alluvium : Illustratred By Mesopotamia.” in Kraeling and Adams., **City Invisible : A symposium on Urbanization and Cultural Development in the Ancient Near East.** (Chicago : University of Chicago Press,1960), p. 33.

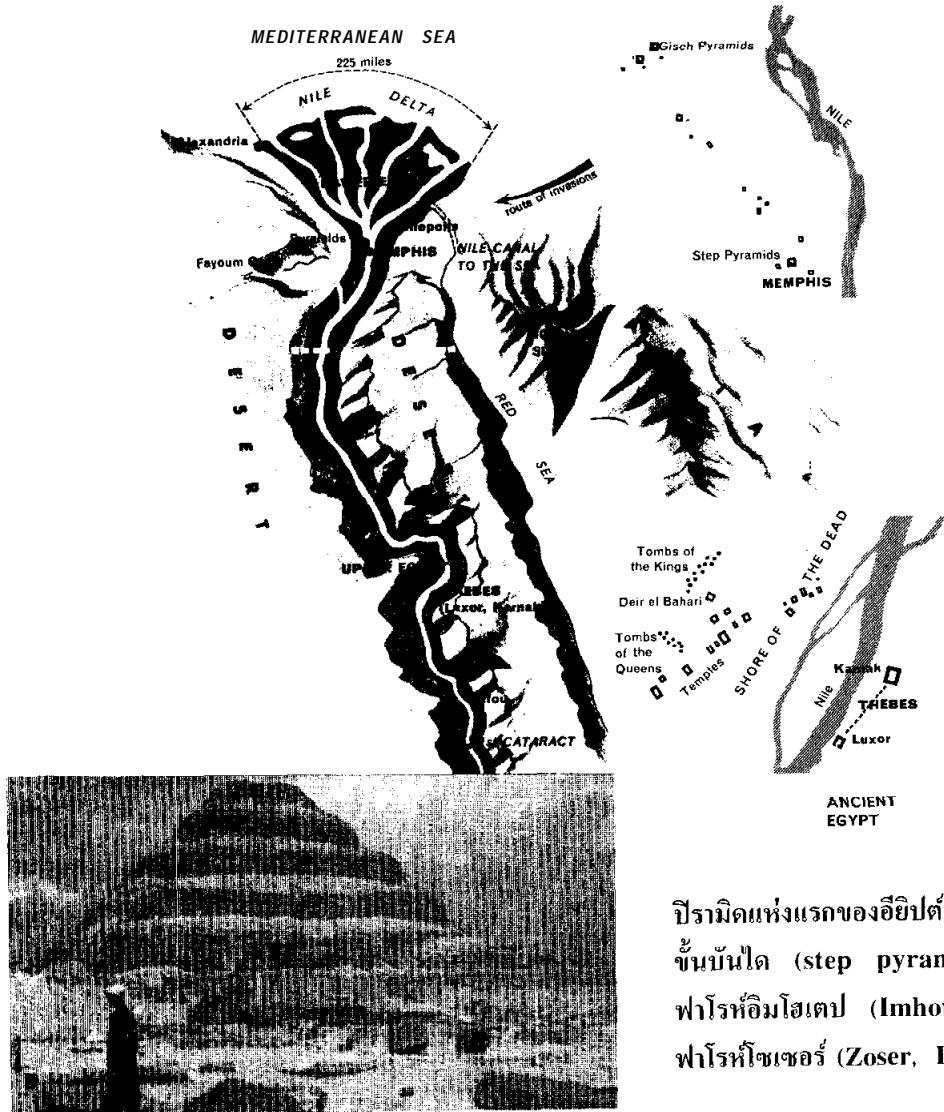
ภาพแสดงการซึ่งหัวใจของเจ้าชายแห่งราชวงศ์ที่ 21 ต่อหน้าเทพโอสิริส กับตาชั่งอีกข้างหนึ่ง
คือสัญลักษณ์ของชีวิตและสังจจะ (ที่มา : Edward McNall Burns, *Western Civilization*)

เป็นทางเชื่อมหรือสะพานระหว่างสองทวีปและสองอารยธรรมเป็นเส้นทางการค้า เป็นแหล่ง
เชื่อมความคิด และเป็นทางเดินของศัตรูผู้รุกรานตลอดสมัยประวัติศาสตร์อันยาวนาน

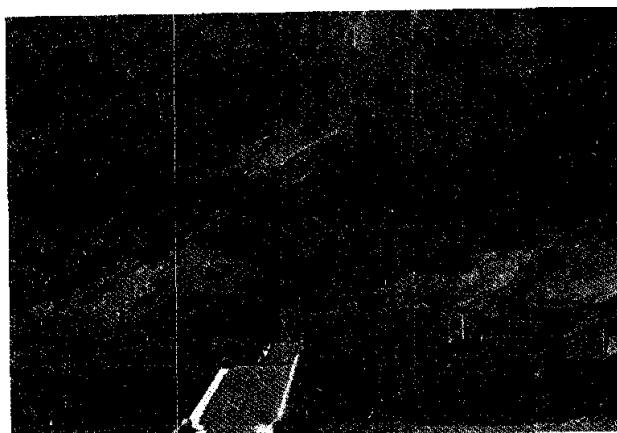
1. แหล่งกำเนิดอารยธรรมอียิปต์

บริเวณเดลตاختของแม่น้ำไนล์นี้ได้มีอารยธรรมอยู่นานมาแล้ว ได้มีการค้นพบสิ่งของเครื่องใช้ตั้งแต่ยุคหินเก่า และประมาณว่าวัฒนธรรมยุคหินใหม่ก็ได้พัฒนาขึ้นในบริเวณนี้เมื่อประมาณปี 6,000 B.C. คือการเริ่มรู้จักทองแดง รู้จักทำเข็ม เครื่องประดับและเครื่องใช้อื่น ๆ ต่อมาก็รู้จักทองบรรอนช์ รู้จักการทำล้อหมุนเพื่อทำถ้วยชาม และเริ่มตั้งอาณาจักร (kingdom) ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการรวมลักษณะนี้ของยุคโบราณ

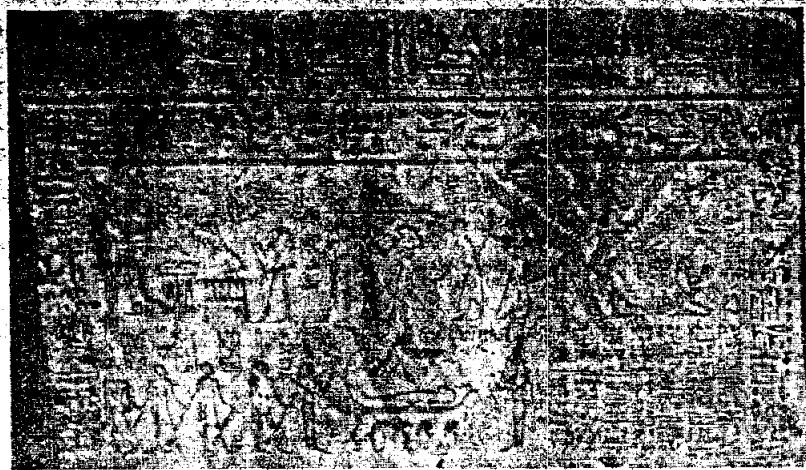
เมื่อประมาณ 3,000 B.C. ชาวอียิปต์รู้จักการเขียนตัวอักษรที่เรียกว่า “เอียงโกรลิฟิก” (“hieros” ภาษากรีก หมายถึง “ศักดิ์สิทธิ์” และ “glyph” หมายถึง “การแกะสลัก”) มีอักษรถึง 600 ตัว ส่วนใหญ่เป็นการบันทึกของพระ ซึ่งอักษรเอียงโกรลิฟิกนี้ก็คืออักษรสมรรถนะว่าอักษรแทนความหมายและอักษรแทนเสียง ชาวอียิปต์ยังมีได้พัฒนาพยัญชนะอย่างแท้จริงแต่ก็ได้ก้าวหน้าไปมาก เพราะมีถึง 24 สัญลักษณ์ที่แต่ละตัวใช้ตัวอักษรตัวเดียว มีลักษณะเป็นพยัญชนะทั้งหมด และมีสัญญาลักษณ์อีกประมาณ 28 ตัวที่ประกอบด้วยพยัญชนะสองตัวข้อสั้นเกตคือยังไม่มีสรระ

ピラミッドแห่งแรกของอียิปต์เป็นピラมิดแบบ
ขั้นบันได (step pyramid) สร้างโดย
ฟาโรห์อิมхотеп (Imhotep) เพื่อحاด
ฟาโรห์โซเซอร์ (Zoser, Djoser)

วัด (Temple of Deir-el-Bahari) 1500
B.C. บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำไนล์ ซึ่งจะเป็น
ที่ส่วนใหญ่ที่มีการสร้างวัดและหลุมพระศพ
(ที่มา : G.K Tull, Early Civilizations)

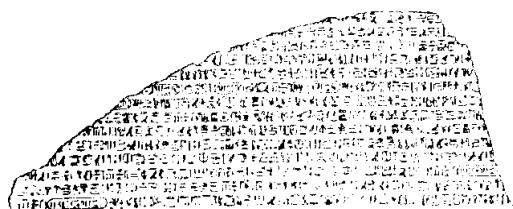
การใช้ภาพและสัญลักษณ์ประกอบกันเพื่ออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยอักษรที่เรียกว่า

ไฮโรเกลฟิก (Hieroglyphic)

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's Old World Frontiers)

รูป ๔๒ ภาพหินที่แสดงถึงการล่าสัตว์ หรือการทำศึกของมนุษย์ในอดีต

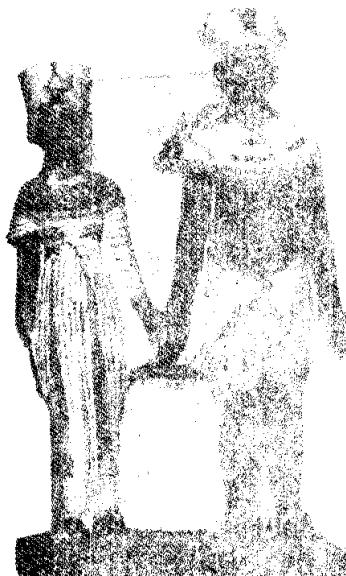
ส่วนหนึ่งของ Rosetta Stone แสดงถึง
ตัวอักษรเอียโรก噼ฟิคลรุ่นแรก

บันทึกจากคัมภีร์มารณะ

ราชินีเนเฟอร์ติติ (Nefertiti)
และพระสามี ลีด ฟีโรห์ อเมโนฟิสที่ 4
(Amenophis IV : 1375-1358 B.C.)

อาลักษณ์สมัยอาณาจักรกลาง

(ที่มา : G.K Tull, Early Civilizations), p. 33.

2. ประวัติศาสตร์การเมือง

2.1 ยุคหนาวยรากวงศ์ (Predynastic Period)

ในช่วงระยะเวลาศตวรรษที่เกิดกิจกรรมแบบเร pena ชุมชนหลายแห่งได้เดินทางข้ายายตัวอย่างรวดเร็ว ชุมชนเหล่านี้ต่อมาได้กล้ายเป็นชุมชนรุ่นแรกในประวัติศาสตร์ มีเมือง

ให้ญี่ที่บ้างแห่งอาจมีประชากรถึง 100,000 คน⁷ ในเมโสโปเตเมียและในอียิปต์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแล้วอียิปต์จะเป็นสังคมเกษตรกรรมเบื้องต้นที่ใหญ่ที่สุดและมีเสถียรภาพทางการเมืองมากที่สุด อียิปต์มีความสามารถในการวางแผนดินแดนเข้าด้วยกันเป็นชาติและรักษาไว้ได้ตลอดช่วงเวลาไม่น้อยกว่าสามพันปีก่อนคริสต์ศักราช จนถึงสมัยการrukranของเบอร์เซียเมื่อประมาณ 525 ปีก่อนคริสต์ศักราช นับเป็นวงจรของอารยธรรมแท้ ๆ คือมีการเกิด เจริญ และเลื่อน ในระหว่างสมัยเชื่อม แต่ก็มีการแทรกแซงจากเหตุการณ์อื่น เช่น การrukranจากภายนอก ซึ่งนักมนุษยวิทยาได้ศึกษาเรื่องราวของอียิปต์ได้ถอยหลังไปถึงสมัยเริ่มต้นการตั้งถิ่นฐานในอพาริจานถึงสมัยrukranของพากเซมิติคและแตกแยกออกเป็นชาติกุลแบ่งแยกการปกครอง ในสมัยต้นนี้ได้มีงานฝีมือแล้ว ส่วนใหญ่ทำด้วยดินโคลน และหิน รวมทั้งการสร้างปฏิทินมี 365 วัน⁸ ซึ่งในสมัยจูเลียส ซีsar ถูกนำมาตัดแปลงใช้หลังจากนั้นถึง 3,000 ปี และยังสืบเนื่องมาถึงปัจจุบันนี้ด้วย

การนับถือเทพเจ้าในสมัยแรกมีทั้งเทวะและเทวะ มีลักษณะสมรรถระหว่างลักษณะของมนุษย์และสัตว์ การนับถือเทพไฮรัส (Horus) หรือที่เรียกว่า “The falcon god” นั้นได้แบบบอย่างมาจากการรุกรานใหม่⁹ ซึ่งอพยพเข้ามาที่หลังพากแรกประมาณ 500 ปี ทำให้ดินแดนถูกแบ่งเป็นสองส่วน คืออียิปต์สูงและอียิปต์ต่ำ ดินแดนลุ่มแม่น้ำไนล์ถูกแบ่งเป็น 2 ตอน และได้เรียกว่า “Land of Two Lands”

ระยะเวลาของการอพยพนั้นคือประมาณ 5,000 B.C. ประชารัฐส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ ปลูกบ้านด้วยโคลนและดินเหนียว อยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้าน มีหัวหน้าหมู่บ้านปกครองออกกฎต่าง ๆ และดูแลความปลอดภัยให้แก่ชนในชุมชนนั้น ต่อมาในราว 3,200 B.C. ก็รวมกันเข้าเป็นนครรัฐ (City States) เมื่อมีหลายนครรัฐเข้ากันเป็นจังหวัด (Nomos) มี 40 จังหวัด มีหัวหน้าปกครองและมีสัญลักษณ์ประจำต่าง ๆ กัน เช่น สุนัข เหยี่ยว แมลงป่อง เป็นต้น

เมื่อแบ่งออกเป็นสองอาณาจักรตั้งก่อตัว อียิปต์จะประกอบด้วย 2 ดินแดนคือ

⁷ ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์, มนุษย์กับสังคม. หน้า 65.

⁸ เริ่มใช้ปฏิทินตั้งแต่ปี 4241 B.C. ซึ่งนับเป็นเวลาแรกที่ถูกกำหนดแน่นอน (ศตวรรษที่ 13 B.C.) ซึ่งต่อมาจูเลียส ซีsar ได้นำไปเป็นแบบอย่าง

⁹ พากที่อพยพเข้ามาก่อนหน้านี้คือนากาเดียน (Nagadians) และนาดาเรียน (Badarians)

1. อียิปต์บน (Upper Egypt) คือ ดินแดนในเขตที่แม่น้ำไนล์ไหลผ่าน หุบเขามีความยาวประมาณ 500 ไมล์ อยู่ทางภาคใต้ของอียิปต์

2. อียิปต์ล่าง (Lower Egypt) คือ ดินแดนในเขตแม่น้ำไนล์แตกสาขา ออกเป็นรูปพัดไหลงสู่ท่าเมเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งเรียกว่า เดลต้า เป็นบริเวณปลายสุดของลำน้ำมีความยาวประมาณ 200 ไมล์ และกว้างระหว่าง 6-22 ไมล์ อยู่ทางภาคเหนือของอียิปต์

ในสมัยต้น ๆ นี้เองที่เราเรียกว่าสมัยก่อนราชวงศ์ (Predynastic Period) จนถึง สมัยที่เมเนส (Menes) แห่งนครทินิส (Thinis) ใกล้กับอิบอดอส (Abydos) ได้รวมอียิปต์สูง และอียิปต์ต่ำเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกันจึงย่างเข้าสู่สมัยที่เรียกว่า “สมัยราชวงศ์” (Dynastic Period)

2.2 สมัยราชวงศ์ (Dynastic Period) แบ่งออกเป็น

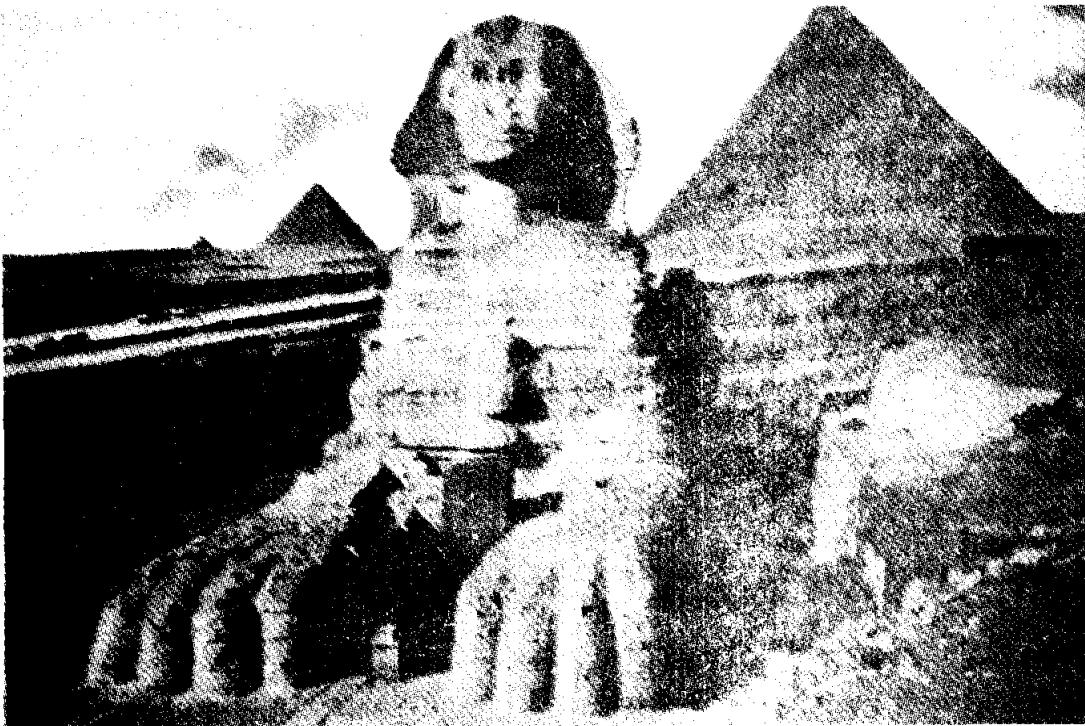
2.2.1 สมัยอาณาจักรเก่าหรือสมัยปีรามิด เมื่อประมาณ 3,000–2,400 B.C. นั้นศูนย์รวมแห่งอำนาจคือองค์ฟาร็อธ์ สมัยนี้เริ่มต้นแม่น้ำทรงรวมอียิปต์สูงและอียิปต์ต่ำเข้าด้วยกัน สร้างเมืองใหม่ คือ เมมฟิส (Memphis)¹ เป็นเมืองหลวงและเริ่มรวมนครรัฐต่าง ๆ ของอียิปต์เข้าด้วยกันซึ่งกินเวลาตลอดสมัยราชวงศ์ที่ 1 คือประมาณ 2,700 B.C. จึงเป็นสมัยเริ่มต้นราชวงศ์อย่างแท้จริง

การปกครองสมัยนี้เป็นแบบเทวาริชปีตี้ (Theocracy) ฟาร็อธ์¹⁰ มีฐานะเป็นโกรสของเทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ คือ สุริยเทพ เร หรือ รา (Re or Ra) ทรงทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารัฐบาลและหัวหน้าพระ (เป็นการรวมศาสตราจักร และอาณาจักรเข้าด้วยกัน) เป็นผู้บัญชาการกองทัพและบัญชาการทางด้านพลเรือนอีกด้วย

โดยภายในการปกครองประเทศของฟาร็อธ์สมัยอาณาจักรเก่า�ี้ คือ รักษาสันติภาพไม่รุกรานใคร ฟาร็อธ์ไม่มีกองทัพของพระองค์เองแต่จะอาศัยการเกณฑ์จากแต่ละจังหวัด¹¹ (gome) เนื่องจากมีรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง ประชาชนจึงมีความเป็นอยู่อย่างมีระเบียบและพอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง อาชีพส่วนใหญ่คือการเกษตรกรรม ชีวิตความเป็นอยู่นั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อศิลปของอียิปต์กล่าวคือ ศิลปของอียิปต์จะแสดงออกในลักษณะที่มีความมั่นใจในตนเอง ศิลปสำคัญในสมัยนี้คือการสร้างปีรามิด การสร้างปีรามิดในสมัยอาณาจักรเก่า�ี้ สร้างเพื่อถาวรฟาร์โรธ โดยมีจุดประสงค์ว่าเมื่อฟาร์โรธสิ้นพระชนม์แล้ว

¹⁰ มาจากคำภาษาอียิปต์ว่า Per-O หมายถึง “Great House” หรือ “Royal House” (เรือนหลวง)

¹¹ มีผู้ปกครองคือ “Nomarch”

สфинซ์กับピラมิดสามยอดภูเขาอัลฟูร่า

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's Old Frontiers)

และได้ไปเกิดในสวรรค์ เมื่อเกิดแล้วจะได้ร่วมมือกับเทพเจ้าเพื่อประทานพรให้กับชาวอียิปต์ เหมือนในชาตินี้ (เพราะเชื่อว่าการที่แม่น้ำไนล์อุดมสมบูรณ์นั้นเป็นการกระทำของเทพเจ้า) ชาวอียิปต์มีความเชื่อในโลกหน้าว่าถ้าทำความดีในชาตินี้ พาโรห์ที่จะประทานความสุขมาให้ เหมือนในชาตินี้ จึงได้สร้างピ라มิดถวายพาโรห์ตั้งแต่ยังทรงพระชนม์อยู่ และจะสำเร็จเมื่อ พระองค์สิ้นพระชนม์ ピ拉มิดนี้ตอกแต่งด้วยเพชรพลอยและสูญเสียวิเศษและมุ่งจะหันไปตามทิศ ทั้งสี่ ด้วยเหตุนี้เองสมัยโบราณจกรเก่าจึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “บุคปีรามิด” (Pyramid Age)

สำหรับการแบ่งชนชั้นในยุคนี้จะแบ่งเป็น

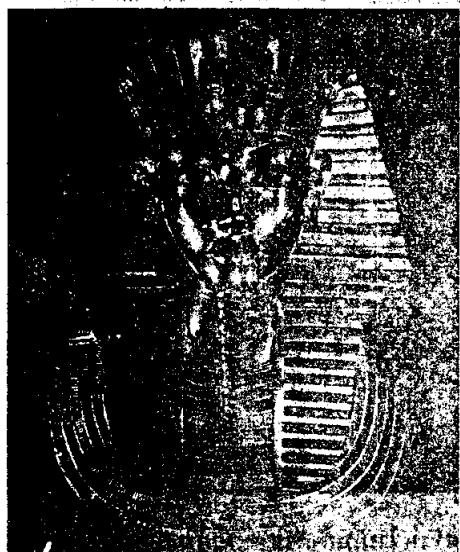
1. คนชั้นสูง คือ องค์พาโรห์ พระราชนคร พระและขุนนางที่ช่วยในการบริหารบ้านเมือง

2. คนชั้นต่ำ คือ ประชาชนอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือชาวไร่ชาวนา

พาโรห์ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดินทั้งหมด ชาวนาชาวไร่ต้องเสียภาษี

1 ใน 5 ส่วนของผลผลิต ถ้าเมื่อใดไม่สามารถเสียภาษีได้ก็จะถูกตัดหัวจากคลองชลประทาน เมื่อมีความจำเป็นในการใช้แรงงาน เช่น เป็นทหาร หรือทำงานเพื่อสร้างงานชลประทาน การสร้างピ拉มิด คนเหล่านี้ก็จะถูกเกณฑ์ไปตามวาระนั้น

เมื่อเวลาผ่านไปเรื่อยๆ พวกข้าราชการและหุนสกุลเริ่มสับส่าย โลหิตกันเป็นชั้นหนึ่ง ที่มีอำนาจอย่างมาก ไม่ติดต่อไปถ่ายสมัยอาณาจักร เก่า ก็ได้เกิดสิ่งความกล้าส์เมื่อต้องเพื่อแบ่งปันบลังก์ฟาร์ท

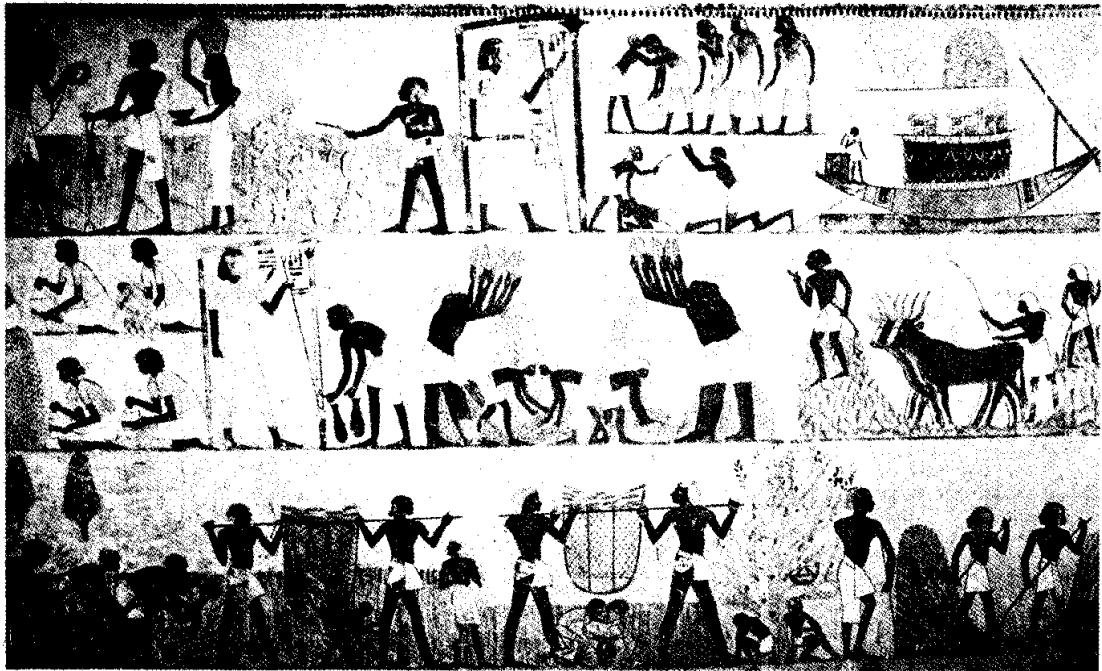
หน้ากากทองคำที่เนื้อหาราษฎร์แห่งวัสดุ ของพัฒนา ทำด้วยทองคำดีงามประดับด้วยแก้วทรายสีและพลอยต่างๆ
(ที่มา : Ludwig F. Schaefer, *The Shaping of Western Civilization*, c. 2.

2.2.2 สมัยฟิวคลัล คือปลายสมัยราชวงศ์ที่ 6 (2,200 B.C.) พวกผู้ว่าราชการมณฑลต่างๆ (Nomarchs) มีอำนาจมากขึ้น พยายามยึดอำนาจจากฟาโรห์มาส่วนตัว ให้ต้นเอง ฟาโรห์ในสมัยราชวงศ์ที่ 7 และ 8 มีฐานะเป็นเพียง “ฟาร์ห์หุน” ในสมัยราชวงศ์ที่ 9 แห่ง เฮรัคคลีโอโพลิส (Herakleopolis) พวกโนมาร์ชเริ่มแย่งอำนาจกันเองในตอนกลางอียิปต์บันเพื่อแย่งกันเป็นใหญ่ ประกอบกับการยั่นเยี้ยกเริ่มเข้า รุกรานบ้างแล้วบ้าง

จนถึงสมัยแห่งการตั้งราชวงศ์ใหม่ คือ ทีบีส (Thebes) กษัตริย์แห่งพระองค์หนึ่งแห่งราชวงศ์ที่ 11 สามารถขึ้นไปราชวงศ์ เฮรัคคลีโอโพลิสราชวงศ์ที่ 10 รวมทั้งพวกวัลซัล ในศึกที่ดินตอนกลาง ทำให้อียิปต์รวมตัวกันได้เป็นศูนย์กลางครุยที่นี่

2.2.3 สมัยอาณาจักรกลาง (The Middle Kingdom) ฟาร์ห์หุนราชเริ่มขึ้นมาจากชุมชนได้ เมื่อประมาณ 2,000 B.C. ด้วยความช่วยเหลือของประชาชน จึงทรงให้ราภัลแก่ประชาชนโดยไม่คำนึงถึงชาติธรรม ด้วยการให้ตำแหน่ง เช่น หัวหน้าชาวบ้าน หัวหน้าอาชีวะ หัวหน้าที่เรียนหนังสือ ตลอดจนให้สิทธิในการปกครอง เช่น ทูรีบุรุษ หรือตัวแทนประชาชนไปเบี้ยงของอียิปต์ ลั่งที่ วิลสัน ได้กล่าว อ้างว่าฟาร์ห์หุนได้ทรงกล่าว “เราคือพญาราชทั้งหมดที่พระไบรอันไว้” “สำราญพ ด้วยความเสียใจของมนุษย์” และกล่าวว่า “การบำเพ็ญของอาณาจักรฟาร์ห์หุนไว้เป็น “The King as the Good Shepherd”¹²

¹² John A. Wilson, "The Empire of Egypt," (Chicago : University of Chicago Press, 1951), p. 133.

แสดงการทำงานของชาวอียิปต์กีอการเก็บเกี่ยวและการห่วงเมล็ดพืชโดยมีผู้คนคุ้มพนในบริเวณห้องพระศพของฟาราห์เมนนา (Menna)

(ที่มา : Ludwig F. Schaefer, *The Shaping of Western Civilization*)

ฟาราห์ค่อย ๆ ทรงสูญอำนาจลงทีละน้อยเช่นเดียวกับสมัยอาณาจักรเก่า ข้าราชการตำแหน่งสูง ๆ ค่อย ๆ รวมอำนาจไว้ในมือ เช่น การเก็บภาษี ผู้ปกครองนครรัฐเริ่มสืบตำแหน่งในระบบสายโลหิต พระมีความสำคัญไม่เพียงเป็นผู้นำในการปกครอง พิธีกรรมทางศาสนาแต่ยังเป็นผู้รักษาโรคภัยไข้เจ็บ เริ่มเข้ามามีอำนาจในการปกครอง และสร้างฐานะมั่นคงขึ้น มีการสืบทามาตำแหน่งพระทางสายโลหิตด้วย เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้ฟาราห์ทรงหมดความหมายลงตามลำดับ เพราะทั้งพระและขุนนางต่างก็มีการสืบสายโลหิตเช่นเดียวกับฟาราห์

ประมาณปี 1780 B.C. นั้น อาณาจักรเริ่มบ่ำบาน เนื่องจาก การแบ่งขันระหว่างตระกูลและเมื่อประมาณปี 1730 B.C. อียิปต์ถูกกรุงราเภาเป็นครั้งแรกโดยพวกอิคโซส (Hyksos) ผ่านมาทางช่องแคบสุเอซ เข้ายึดบริเวณเดลต้าสู่แม่น้ำไนล์ พากันเข้ามายังและรถศึกซึ่งอียิปต์ยังไม่มี จึงสามารถครอบครองอียิปต์อยู่ได้ถึง 150 ปี

2.2.4 สมัยอาณาจักรใหม่หรือสมัยจักรวรรดิ เมื่อต้องตกอยู่ภายใต้การยึดครองของต่างชาติังกล่าวมาแล้ว บรรดาขุนนางแห่งอียิปต์บันกีรวมกันต่อต้านพวกอิคโซส

และขับไล่ออกไปจากอียิปต์ อียิปต์สามารถครองกันได้ใหม่ มีฟาโรห์ทรงปักธงจากที่บีสตลอด
ขึ้นมาตามลำน้ำไนล์จากประมาณปี 1580 - 1090 B.C. ฟาโรห์ทรงพยายามดึงอำนาจคืน
จากขุนนางและพระ ทรงปักธงด้วยอำนาจเด็ดขาด สร้างกองทัพบกและเรือ รับรูปแบบการ
ใช้ม้าและรถศึกจากเชคโซส และยังเริ่มการใช้เหล็กด้วย

ผลจากการรุกรานของเชคโซสทำให้ฟาโรห์เกิดหัวดกลัวการรุกราน
ครั้งใหม่สมควรมีการสร้างดินแดนกันกระหบจากสุดฝั่งตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียนจน
ถึงแม่น้ำโหรอนที่สุดในที่เรียบ บีดครองเอธิโอเปียในอัฟริกาเพื่อบังกันทางใต้ของอียิปต์

การปักธงดินแดนเหล่านี้นั้น อียิปต์พบว่าควรเป็นการปักธง
แบบจักรวรรดิแทนการรวมเข้ามากันอียิปต์อย่างเด็ดขาด ฟาโรห์จึงปล่อยให้เจ้าผู้ครองดิน
แดนเหล่านั้นปักธงดินเอง และเพื่อความแน่ใจในความจริงรักภักดีก็จะทรงนำบุตรชายของผู้
ครองแคว้นเหล่านั้นกลับอียิปต์ ทรงนำมารามกันไว้ในพระราชวังที่บีส แต่ถึงกระนั้นการจะ
ปักธงจักรวรรดิได้นั้นก็ต้องมีฟาโรห์ที่เข้มแข็ง เมื่อใดฟาโรห์ทรงอ่อนแอก็จะเกิดการปฏิวัติ
และเหตุการณ์จลาจลในแคว้นอื่น ๆ อยู่เนื่อง ๆ¹³

ข้อสังเกตที่สำคัญในสมัยจักรวรรดินี้ก็คือ การเปลี่ยนจากการสร้าง
ピラมิด มาเป็นการสร้างวิหารตามแหล่งน้ำและหน้าผาอย่างใหญ่โตมหึมาเพื่อแสดงอำนาจ
และความมั่งคั่งมีใช้เพื่อหวังความสุขในภาพหน้าเหมือนในสมัยピรามิดอีกด้วย

เสาขนาดใหญ่ในวิหารคานดัก

สร้างเมื่อประมาณ 3,500 ปีมาแล้วจากบร็ัคหักพัง
ที่เห็นอยู่บังสามารถแสดงความยิ่งใหญ่ของ
ผู้สร้างได้อยู่ถึงปัจจุบัน
(ที่มา : Thomas D. Clark et al.,
America's Old World Frontiers)

¹³ George Steindorf and Keinth C.
Socle, *When Egypt Ruled The East* (Chicago
: University of Chicago Press, 1942), p. 55.

ฟาร็อห์สำคัญในสมัยจักรวรรดิ

1. พระนางแททเชปสุต (Hatshepsut) ครองราชย์ระหว่างปี 1500–1480 B.C. เป็นพระราชินีผู้เข้มแข็งและทรงสนพระทัยในด้านสวัสดิการสังคมภายในประเทศยิ่งกว่า สมคุรธรรมและการยึดครองดินแดน ทรงพยายามสร้างความมั่งคั่งให้อียิปต์ด้วยการส่งเสริมการค้า ส่งเสริมการก่อสร้างวิหารสำหรับเทพเจ้ารวมทั้งสารานุส何况สถานประเกี้ยงอื่นด้วย

พระนางแททเชปสุตทรงอภิ夷อกับทุสโรมสที่ 2 ซึ่งเป็นพระเชษฐาตามธรรมเนียม ของฟาร็อห์ที่จะไม่อภิ夷อกับสามัญชนทั่วไป จึงต้องอภิ夷อกับพี่น้องของพระองค์ เมื่อทุสโรมส ลิ้นพระชนม์ ทุสโรมสที่ 3 ก็รับหน้าที่แทนโดยมีพระนางแททเชปสุตทรงปักครองต่อมาจนพระ นางลิ้นพระชนม์ ทุสโรมสจึงมีอำนาจปกครองเต็มที่ และให้ลบพระนามของพระนางออกจาก อนุสาวรีย์ทุกแห่งที่พระนางทรงสร้างขึ้น ทรงขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง คือ ตั้งแต่แม่น้ำ尼罗直到ที่สุด แม้เมื่อหมดสมัยของพระองค์แล้ว

2. อาเมนໂไฮเตปที่ 4 ทรงปักครองระหว่างปี 1375 ถึง 1358 B.C. ทรงมีความเชื่อ ว่าสุริยเทพอาเมน (Amen) ทรงเป็นเพียงเทพเจ้าองค์เดียวเท่านั้น มิใช่เทพเจ้าอันดับหนึ่งใน บรรดาเทพเจ้าทั้งหลายอย่างที่เชื่อถือกันมา อาเมนไฮเตปทรงเปลี่ยนพระนามเทพอาเมน เป็น อาเตน (Aten) เพื่อแสดงถึงลักษณะใหม่ และทรงเปลี่ยนพระนามพระองค์ คือ อาเมนไฮเตป ซึ่งมีความหมายว่า “อาเมนทรงพอพระทัย” เป็น “Ikhnaten” ซึ่งหมายถึง “พระองค์ผู้ทรง เป็นที่พอพระทัยของอาเตน”

เหตุการณ์นี้ถือว่าเป็นการปฏิวัติเพื่อผลทางการเมืองด้วย คือเป็นการลด อำนาจพระและทรงบ้ายเมืองหลวงจากที่บีสซึ่งเป็นที่ตั้งของวิหารใหญ่ของเทพอาเมนmany เมืองซึ่งทรงสร้างใหม่คือ เทล เอล อาмар์นา (Tell el Amarna) ให้ยกเลิกการนับถือเทพเจ้า องค์อื่นทั้งหมดด้วยบรรดาพระที่ต้องสูญเสียผลประโยชน์ลูกชิ้นต่อต้าน จนถึงเมื่ออิคนาเตน ลิ้นพระชนม์แล้ว พระเหล่านั้นก็ยึดอำนาจคืนและบังคับฟาร็อห์องค์ต่อมาคือ ตูเตนกาเมนให้ บ้ายเมืองหลวงกลับที่บีสเป็นอันสิ้นสุดการปฏิวัติแต่เพียงนั้น¹⁴

¹⁴ สรุปว่าผลการปฏิวัติศาสตร์ของอิคนาเตนมุ่งประโยชน์ 2 ประการ คือ

- 1) ต้องการปฏิรูปศาสตร์เพื่อผลทางการเมือง
- 2) ตัดตอนอำนาจของพระอามอน ซึ่งร่วมขึ้นจากทรัพย์สินที่บรรดาหัวเมืองนำมารวบ

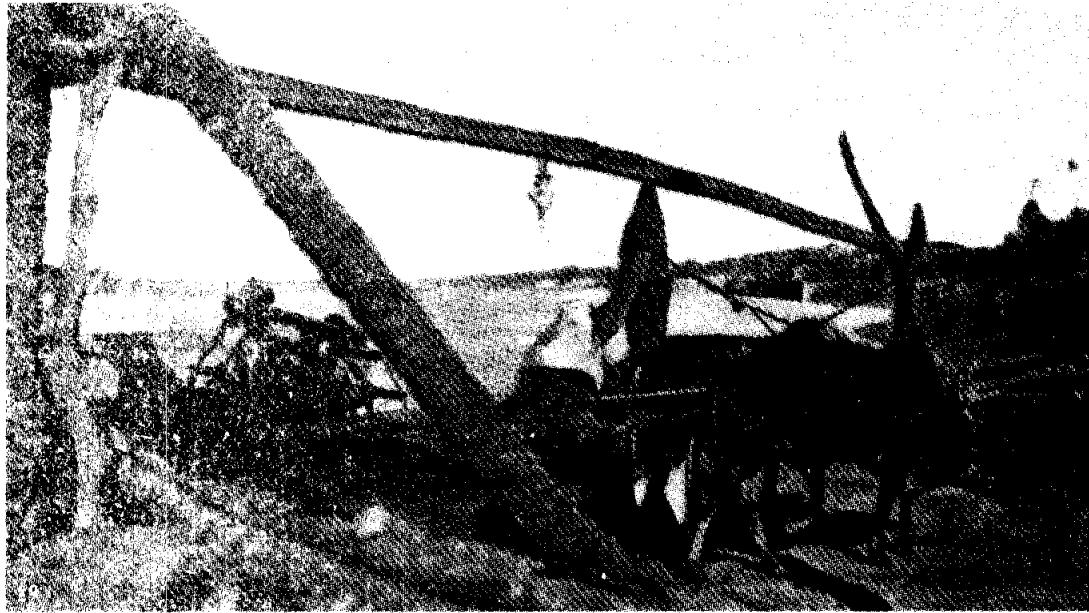
3. ภาระยกระดมของอียิปต์

3.1 การพัฒนาการเกษตรกรรมและการค้า

เป็นการพัฒนาการทำฟาร์มขนาดใหญ่ การทำนาทำได้ 3 ครั้งต่อปี เนื่องจากมีเดินดี อากาศอบอุ่น และมีการปรับปรุงระบบการผลิตประทานได้ดี มีโอกาสเก็บผลผลลัพธ์ไว้ในโกดัง ที่ดินที่เหลือสามารถให้เช่า มีผลิตผลໄว้เสียภาษี ซึ่งส่วนใหญ่เสียเป็นเมล็ดพืช ปศุสัตว์ และเหล้าอย่างนุ่ม

กระแสน้ำในแม่น้ำไนล์ทำให้ต้องมีการวางแผนประจําปี คือในเดือนพฤษภาคมเมื่อผ่านดู ชาวนาชาวไร่จะลงมือเพาะปลูก ถ้าเพาะปลูกนี้จะยืดเยื้อไปถึงเดือนพฤษภาคม หลังการเก็บเกี่ยวน้ำก็จะห้ามใหม่ประมาณเดือนมิถุนายน ข้าวที่ปลูกก็คือข้าวสาลี และข้าวบาร์เลย์ มีการปลูกฝ้ายเพื่อใช้ห่อผ้าลินิน เมล็ดฝ้ายเป็นผลผลิตที่สำคัญตั้งแต่สมัยนั้น เช่นเดียว ก็เป็นปัจจุบันนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อนำมาใช้ในอุตสาหกรรมห่อผ้า

เมื่อผลิตผลเหลือใช้ อียิปต์ก็จะส่งไปเป็นสินค้า มีการสร้างเรือสินค้าเดินทางไปยังยุโรปและแอฟริกา เนื่องและทะเลเอเชีย ทะเลแดง รวมทั้งมหาสมุทรอาหรับเดีย พ่อค้าทางบก ก็เดินทางขายราวน ข้าว และอื่นๆไปยังเชิงตะวันตกและบังกีเดินทางลึกเข้าไปในทวีปอัฟริกา

ภาพแสดงน้ำหนามน้ำในรากวนที่ยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้กังหันหมุนที่ตักน้ำจากแม่น้ำไนล์ และนำกันเข้ามาน้ำที่นำไปน้ำในน้ำในส้วนไกล์ ฯ กัน

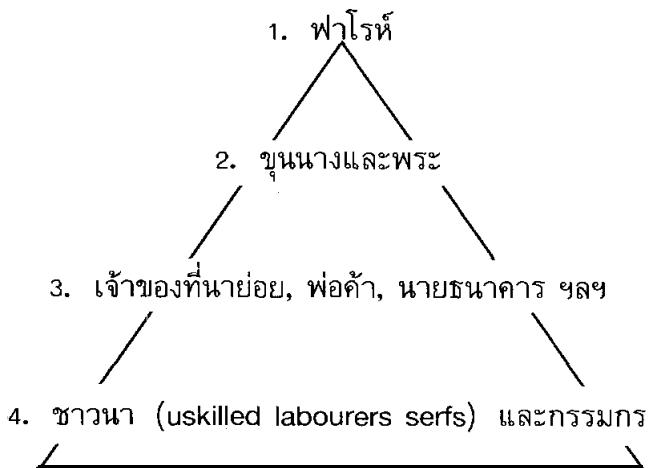
ที่่อนสมัยใหม่ในปีกลุบัน

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's Old World Frontiers), p. 18.

3.2 การแบ่งชนชั้นในสังคม

สภาพสังคมของอียิปต์ตั้งแต่สมัยโบราณมีดังนี้ได้แสดงให้เห็นว่าฟาราโหร์นั้นทรงมีฐานะเป็นศูนย์กลางของทุกสถาบัน ทรงเป็นเทวากษัตริย์ เป็นประมุขทางศาสนา เป็นผู้พิพากษาสูงสุดและทรงเป็นกษัตริย์เอกสาริบปีติย ทรงเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของประชาชนด้วยต่อจากนั้น จึงมาถึงชนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ประกอบด้วยขุนนางและพระ เป็นพวกที่ได้รับอภิสิทธิ์ในสังคมมากที่สุดและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับฟาราโหร์ด้วย ชนกลุ่มที่สามซึ่งประกอบด้วยเจ้าของที่นาผืนเล็ก ๆ พ่อค้า นายธนาคาร ผู้มีอาชีพให้กู้เงิน สถาปนิก หมอยาครุ ฯลฯ และพวกที่เป็นฐานรองชั้นสุดท้ายก็คือ พวกราษฎร์ พวกรกรรมกรที่ไม่มีฝีมือ ทาสติดที่ดินและทาสแรงงาน

สังคมขั้นต่ำสุดซึ่งได้แก่ทาสที่ได้มาจากการจับเชลยศึกมาเป็นส่วนใหญ่นั้นก็ยังมีโอกาสที่จะเขยียบฐานะของตนได้ในภายหลัง เพราะถึงแม้การแบ่งชนวรรณะจะเป็นการแบ่งอย่างเฉียบขาด แต่คนชั้นที่สามก็ยังมีโอกาสที่จะปรับปรุงฐานะของตนเองโดยเฉพาะชาวนาชาวไร่ที่แสดงว่าตนฉลาดและมีสติปัญญา ก็อาจมีโอกาสเป็นขุนนางหรือพระ จนในที่สุดพวกราษฎร์ส่วนใหญ่ก็ได้มีโอกาสยกกระดับเทียบเท่าชาวนาชาวไร่ทั้งหมด

โครงสร้างทางสังคมของอียิปต์

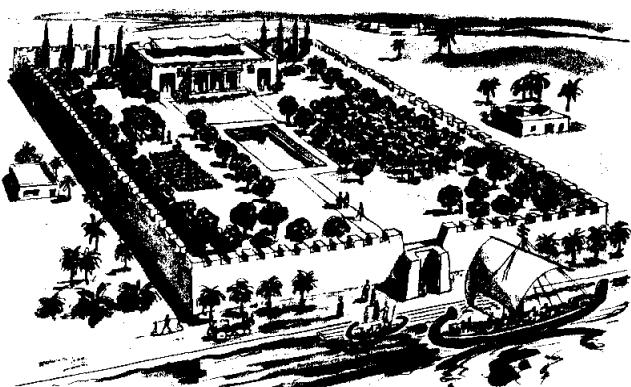
โบราณนั้นมีใช้ศิลปเพื่อศิลป (Art for art's sake) และมีใช้ศิลปที่เกิดจากปฏิกริยาโตต่อนทางสังคมของศิลปินด้วย แต่เป็นศิลปที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านอุดมคติ วิถีทางการเมืองและสังคม

ผลงานสำคัญ
 ทางด้านสถาปัตยกรรมก็คือการสร้างピラมิด เริ่มมีการสร้างตั้งแต่สมัยอาณาจักรเก่าตั้งแต่ราว ๆ 2700 B.C. เป็นต้นมา การสร้างピรามิดนี้ต้องอาศัยแรงคนเป็นจำนวนมาก เช่นโดยตั้งไว้ประมาณ 100,000 คน ใช้เวลาถึง 20 ปี เพื่อสร้างピรามิดของกษัตริย์คูฟุ (Khufu) หรือเคออบส (Cheops) ที่เมืองกิซเซห์ (Gizeh)

ต่อมาในสมัยจักรวรรดิ สถาปัตยกรรมแบบใหม่ได้เข้ามาแทนที่ピรามิด คือการสร้างวัดเพื่อแสดงถึงความยิ่งใหญ่และความมั่นคงของชาติ วัดที่ใหญ่โต เช่น ที่คาร์นัก (Karnak I) และลักซอร์ (Luxor) สร้างอย่างใหญ่โตและมั่นคง วัสดุที่ใช้เป็นหินแข็ง

สิ่งที่น่าสนใจในสังคมอียิปต์คือสถานภาพสตรีที่สตรีมีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สินและโอนต่อให้ลูกสาวของตนได้ฐานในสังคมของสตรีอียิปต์เท่าเทียมชายและกล่าวโดยทั่วไปแล้วผู้หญิงอียิปต์นั้นมีสถานภาพดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในสังคมอื่น

3.3. สถาปัตยกรรมและวิศวกรรม ศิลปะของอียิปต์

ที่อยู่ของชนชั้นสูงอียิปต์ มีกำแพงสูงกันรอบสวนและมีสะระภายน้ำอยู่ตรงกลาง

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's Old World Frontiers), p. 22.

สำหรับประติมารรมของอียิปต์นั้นมักจะแกะสลักเป็นรูปฟาร์โตร์เป็นปฏิมากรรมที่ไม่แสดงความอ่อนช้อย แต่มุ่งแสดงพระราชอำนาจของฟาร์โตร์ยิ่งแกะสลักรูปใหญ่ขึ้นเท่าใดก็แสดงว่าจักรพรรดิได้แผ่ขยายอภิภูมิการรั่งเริงมากเท่านั้น

การสร้างปริมาמידันน์ มีความจำเป็นต้องมีลักษณะทางวิศวกรรมอย่างสูง ซึ่งสถาปนิกอียิปต์มีความสามารถสูงมากในการประดิษฐ์เครื่องมือกลสำหรับเคลื่อนย้ายหินขนาดใหญ่และล้ำของหินอ่อน ๆ ต้องรู้หลักการคำนวณเพื่อร่องรับน้ำหนักกดมาก ๆ ซึ่งสถาปนิกชาวอียิปต์สามารถทำได้อย่างดี

3.4 วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ความสนใจด้านวิทยาศาสตร์ของชาวอียิปต์คือดาราศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เช่น

ด้านดาราศาสตร์ มีการคำนวณระยะเวลาที่แม่น้ำไนล์ท่วม漲 เพื่อจะได้วางแผนการสร้างปริมาמידและสร้างวัดต่าง ๆ และเพื่อเตรียมแผนงานด้านชลประทาน ทำปฏิทินตามสุริยคติทางของชาวต่าง ๆ ความสนใจด้านดาราศาสตร์นี้มีมากในสมัยก่อนราชวงศ์และในสมัยอาณาจักรเก่าจะเห็นว่าดาราศาสตร์ในสมัยของอียิปต์โบราณนั้น ไม่ได้ศึกษา กันแบบปัจจุบันนี้ แต่ได้ศึกษาสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ฉะนั้นเมื่อคิดค้นเพื่อเอาตัวรอดไปได้แล้วในสมัยหลังต่อมา ก็ไม่ได้อาจใส่ไว้

นอกจากนี้ชาวอียิปต์ยังรู้จักการผสมโลหะ ทำนาพิกาแಡดและทำแก้วด้วย

ด้านคณิตศาสตร์ ชาวอียิปต์เป็นผู้วางแผนฐานวิชาคณิตศาสตร์ 2 แขนง คือเลขคณิตและเรขาคณิต รู้จักวิธีบวกเลข ลบเลขและหาร แต่ยังไม่รู้จักวิธีคูณ ค้นพบเลขระบบพหุคูณแต่ยังคิดเลข 0 ไม่ได้ ค้นพบว่า π มีค่าเท่ากับ 3.14 รู้จักวิธีคำนวนหาปริมาตรของปริมาמיד

3.5 ความเชี่ยวชาญทางด้านการแพทย์ เริ่มในสมัยอาณาจักรกลาง โดยเริ่มจากการถือโศคลางจนประมาณปี 1700 B.C. จึงเริ่มการตรวจและรักษาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แยกออกเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ เช่น เป็นจักษุแพทย์ ทันแพทย์ ศัลยแพทย์¹⁵ เป็นต้น

นอกจากนี้มีการค้นพบว่าหัวใจคือศูนย์กลางการหมุนเวียนของโลหิต ริเริ่มทำรายการจำแนกยาชนิดต่าง ๆ แบ่งโรคตามอาการที่ปรากฏ ใช้ด่างในการรักษาบาดแผล ใช้น้ำเกลือเพื่อบังกันการอักเสบ และมีการทำน้ำยา_rักษาฟื้นให้เน่าเปื่อยด้วย

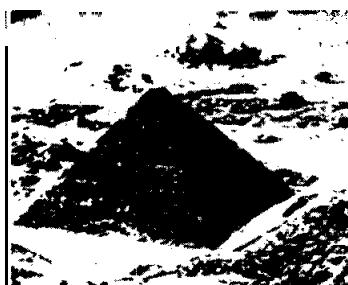
¹⁵ Edward Hewitt, Ancient and Medieval History, pp. 10-13-14.

3.6 การคลประทาน มีการชุดคูสั่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และเนื่องจากความจำเป็นจากการศึกษาระดับน้ำ เวลาขึ้นลงของแม่น้ำไนล์ได้นำไปสู่ความคิดเรื่องสร้างปฏิทิน การวางแผนปักครองเนื่องจากความจำเป็นในการแบ่งงานกันทำและความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันนั้นด้วย

3.7 ศาสนา นับว่ามีความสำคัญมากในชีวิตของชาวอียิปต์ ชาวอียิปต์เชื่อถือโชคลางเช่นเดียวกับบรรดาชาติผู้นำทางอารยธรรมอื่น ๆ ในยุคแรกด้วยกัน ศิลปของอียิปต์ เป็นการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ทางศาสนา วรรณคดีและปรัชญาเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนา ทั้งสิ้น การปักครองในสมัยอาณาจักรเก่าก็ถือหลักศาสนาเป็นใหญ่ แม้แต่ฟาโรห์ในสมัยอาณาจักรใหม่หรือจักรวรรดิอียิปต์ก็ต้องปฏิบัติตนว่าจะปักครองตนในนามของพระผู้เป็นเจ้า

ศาสนาของอียิปต์เริ่มตั้งแต่การนับถือเทพเจ้าหลายองค์ (Polytheism) แล้วต่อ� ฯ เปลี่ยนมาเป็นถือเทพเจ้าองค์เดียว (Monotheism) ในยุคแรก ฯ ที่ยังอยู่กันเป็นนครรัฐก็มีเทพประจำท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้คุ้มครองท้องถิ่นและมีชื่อประจำปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น เทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ แห่งแม่น้ำไนล์ เทพเจ้าแห่งพีชพันธุ์ฯลฯ ในสมัยที่ตั้งอาณาจักรเก่าขึ้นก็มีการรวมเทพประจำท้องถิ่นทั้งหมดเข้าด้วยกันคือรวมเป็นสุริยเทพ Re หรือ Ra ในสมัยอาณาจักรกลางเทพองค์นี้ก็ได้ชื่อใหม่ว่า Amon หรือ Amon-Re เพื่อให้เป็นเทพสำคัญประจำเมืองที่บีส

เทพที่สำคัญอีกองค์หนึ่งคือ โอสิริส เป็นเทพเจ้าแห่งแม่น้ำไนล์ ซึ่งทำให้อียิปต์อุดมสมบูรณ์ช่วยขัดความแห้งแล้งให้หมดไป โอสิริส ถูก เชช น้องชายฆ่าตาย ร่างกายถูกสับออกเป็นส่วน ฯ แล้วโยนกึ่งลงแม่น้ำไนล์ ไอซิส มเหสีของโอสิริส โศกเศร้าร้องไห้ถึงสามี

piramidรูปสามเหลี่ยม

Step Pyramid

รูปมหาวิหาร

Deir-el-Hahari

ได้เก็บเอาส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมาประกอบกันชุมชนชีวิตใหม่ ซึ่งดำเนินเรื่องโอสิริสนี้ก็เปรียบได้กับการสิกรรมในอียิปต์คือการฝังเมล็ดพันธุ์พืชลงในแผ่นดิน ต่อจากนั้นเมล็ดพืชก็งอกงาม

ขึ้นเป็นต้น ต่อมาก็เป็นอาหารเครื่องยังชีวิตของชาวอียิปต์ เทพโอลิสิริสนี้ก็คือองค์ฟาร์โธส เมื่อทรงสัมพะรัชนา้มไปแล้ว และเมื่อยังทรงพระชนม์อยู่ก็จะมีฐานะเป็นเทพ荷魯斯 (Horus) โกรสแห่งเทพโอลิสิริสนั่งเอง

ด้วยความเชื่อตั้งนี้จึงทำให้มีการคิดทำนำ้ยาอาบศพและการสร้างหลุมศพ รวมถึงการสร้างปิรามิดเพื่อเก็บพระศพของฟาร์โธสไว้ในรันดร

มีข้อสังเกตว่าชาวอียิปต์นั้นมีความเชื่อในเรื่องศาสนา แตกต่างไปจากพวก เมโซโปเตเมีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับแม่น้ำที่ไหลผ่านดินแดนของตน กล่าวคือ ระดับของแม่น้ำไทกริส-บูเฟรทิส ในแต่ละปีนั่นบางครั้งก็ไหลล้นฝั่งทำให้เกิดน้ำท่วม บางครั้งก็แห้งมากอย่างคาดคะเนไม่ได้ ทำให้ชาวสุเมเรียนผู้อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นเกิด ความไม่แน่ใจและไม่ไว้ใจระแวดน้ำในแม่น้ำนั้น จนถึงกับมีความรู้สึกว่าเทพเจ้าที่ทำให้ เกิดน้ำท่วมนั้นโหดร้าย แต่ในทางตรงกันข้ามชาวอียิปต์กลับมีความรู้สึกว่าเทพเจ้าแห่ง ลุ่มแม่น้ำในนั้น “นำความสุขมาให้แก่มนุษย์” ดังที่กวีชาติอียิปต์ท่านหนึ่งบันทึกไว้ว่า :-

“Is it not surprising...to see this great sovereign
Imposing on us...neither, taxes nor forced labor?
And who, moreover, faithful to his subjects, is sincere in his promises ?
Look how, regularly and progressively,
He keeps his promises and offers gifts to everyone.....
To Upper Egypt, to Lower Egypt
To the poor and to the rich, to the strong and to the weak,
Without distinction taking neither side.
These are his gifts, more precious than silver and gold...”¹⁶

ความเชื่อในเรื่องวิญญาณอมตะ

ชาวอียิปต์มีความเชื่อเรื่องวิญญาณเป็นอมตะและโลกหน้า การผังศพของชาวอียิปต์ โดยเฉพาะพวกรชันชันสูงหรือคนร่าเรว ผังไปพร้อม ๆ กับข้าวของ เครื่องใช้ และอาหาร

¹⁶ L.S. Stavrianov, **The World to 1500, A Global History**, p. 57-14.

ส่วนร่างกายก็จะเก็บรักษาไว้ไม่ให้น่าเบื่อย ด้วยการทำเป็นม้มมี มีการสร้างสุสานไว้เก็บศพ สำหรับฟาร์โตร์ก็จะมีการสร้างปิรามิดไว้เก็บพระศพของพระองค์ ความเชื่อเรื่องวิญญาณ เป็นคอมตะนี้ทำให้ชาวอียิปต์เกิดความคิดเกี่ยวกับโลกนี้และโลกหน้า เพราะเชื่อว่าจะไปสู่โลกหน้าได้ก็ต้องพิสูจน์ว่าในชาตินี้ตนได้ทำความดีไว้และประพฤติถูกทำนองธรรมดั้งนั้นผู้ชายมักจะเขียนเรื่องราวแสดงความบริสุทธิ์และความที่ตนเป็นผู้มีความประพฤติดีไว้ในม้วนกระดาษ Papyrus หรือวับันฟ้าหีบศพ เพื่อนำไปแสดงต่อเทพเจ้าอสูริส หนังสือนี้เรียกว่า Book of the Dead ถ้าเขียนไว้ตามหีบศพก็เรียกว่า Coffin texts ถ้าเขียนไว้บนกำแพงปิรามิดจะเรียกว่า Pyramid texts

นอกจากจะเป็นการแสดงให้เราทราบว่าอียิปต์มีความเชื่อในโลกหน้าแล้วยังแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีระดับศีลธรรม จารยาสูงส่ง มีความรับผิดชอบทางสังคมเป็นอย่างยิ่งด้วย

4. ความเสื่อม

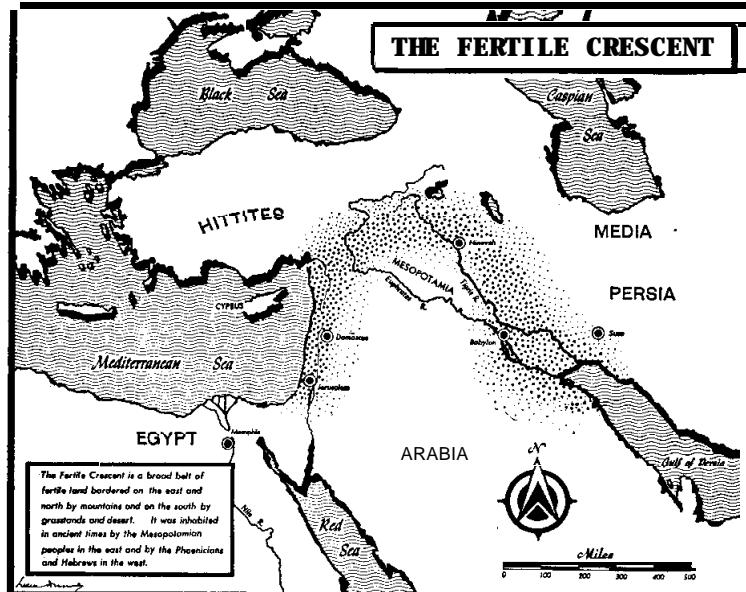
เมื่อประมาณ 1,100 B.C. อียิปต์เริ่มเสื่อมลง ต้องสูญเสียดินแดนไปทีละเล็กๆน้อย และต้องแพชัยกับจากผู้รุกรานตน เช่น อัสสิเรียน เบอร์เซียน โดยที่ตลอดเวลาเหล่านี้จะยังคงมีฟาร์โตร์ปกครองอยู่ แต่ก็มิได้มีพระราชอำนาจแต่ประการใด จนถึงในปี 332 B.C. พระเจ้าอเล็กซานเดอร์แห่งกรีซก์ทรงเข้าปกครองโดยเด็ดขาด

เมโสโปเตเมีย (Mesopotamia)

ถึงแม้ว่าอารยธรรมอียิปต์และเมโสโปเตเมียจะเป็นอารยธรรมเก่าแก่ที่สุด แต่การพัฒนาภูมิประเทศของอารยธรรมนั้นก็มิได้เป็นไปในทำนองเดียวกัน อย่างน้อยที่สุดในด้านความเชื่อถือหรือศาสนา อียิปต์มีความเชื่อในเทพหน้า มีความหวังที่จะมาเกิดใหม่ ในขณะที่ชาวเมโสโปเตเมียจะมองโลกในแง่ปลางทุกชิ้น หวานกลัว และไม่คิดเรื่องที่จะกลับมาเกิดใหม่เลย แต่หวังว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างปลดปล่อยในภพนี้เท่านั้น การเรียนเรื่องดินแดนพระจันทร์เสี้ยวนั้นแท้จริงก็คือการเรียนเรื่องอารยธรรมแห่งอาเซียตะวันตก ซึ่งจะประกอบด้วยอารยธรรมของชนเหล่านี้ คือ อารยธรรมของพากบานิโลเนียน แคลเดียน ในเขตเมโสโปเตเมีย อารยธรรมเขบูร์ว์หรืออิราเอล และอารยธรรมเบอร์เซีย

ถ้าอียิปต์คือ “ของขวัญแห่งลุ่มน้ำไนล์” บริเวณเมโสโปเตเมียก็น่าจะมีชื่อยิ่งเดียวกันว่าเป็น “ของขวัญแห่งลุ่มน้ำไ泰กิล-ยูเฟรทีส” แม่น้ำทั้งสองนี้มีต้นกำเนิดที่บริเวณที่รากฐานอาร์เมเนียนให้มาทางตะวันออกเฉียงใต้สู่อ่าวเบอร์เซีย ปัจจุบันนี้แม่น้ำทั้งสองไหลมา

รวมกันกับบสรา (Basra) แต่ในสมัยโบราณนั้นจะเหลือตัวเดลต้าออกจากกัน โคลนตามที่แม่น้ำทั้งสองพัดพามาทับกันนั้นเป็นดินสมบูรณ์ซึ่งมีประโยชน์ต่อการเกษตรกรรมเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ดินแดนนี้มีชื่อว่า “ดินแดนระหว่างแม่น้ำ” คือ “เมโสโปเตเมีย”

“ดินแดนพระจันทร์เสี้ยว”
(The Fertile Crescent)
(ที่มา : Edward McNall Burns,
Western Civilization)

ดินแดนเมโสโปเตเมียนี้เป็นส่วนตะวันออกสุดของเขตที่เรียกว่าดินแดนพระจันทร์เสี้ยว ซึ่งทางตะวันตกสุดก็คือซีเรียและปาเลสไตน์ ส่วนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำไทรกริส-ญูเฟรทีสันนี้ จะเป็นดินแดนส่วนใหญ่ของเขตที่เรียกว่า “Fertile Crescent”

1. ประวัติศาสตร์โดยสังเขป ชนชาติต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลอยู่ในเมโสโปเตเมียนน้อาจเรียงลำดับชาติพันธุ์ได้ดังนี้

- 1. สุเมเรียน
- 2. เชิเมร์
- 3. อินโด-ญูโรป¹⁷

¹⁷ อธิบายคำว่า “Semitic” และ “Indo-European” ว่าหมายถึงกลุ่มประชาชนที่ใช้ภาษาทั้งสองนั้นส่วนใหญ่ใช้กันในภาคตะวันออกกลาง ส่วนภาษาอินโด-ญูโรป ได้แก่ ภาษาในยุโรป อาร์เมเนียน ออร์เซียน และสันสกฤต ภาษาในแต่ละกลุ่มนั้นมีโครงสร้างทางไวยากรณ์คล้าย ๆ กัน และมีรากศัพท์เดียวกัน

อารยธรรมแบบเมโซโปเตเมียนเริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณ 4000 B.C. ประวัติศาสตร์ของดินแดนแถบนี้ต่างจากอียิปต์ก็คือ เรื่องราวความเจริญของเมโซโปเตเมียเป็นความเจริญของแต่ละแคว้น ส่วนอียิปต์นั้นเป็นเรื่องราวของราชวงศ์ต่าง ๆ ที่ตั้งเป็นปีกแผ่นมั่นคงแล้ว ถ้าดูจากสภาพที่ตั้งนั้นเมโซโปเตเมียถูกกรานจากชนชาติใกล้เคียงอยู่เสมอ เพราะไม่มีภูเขาและทะเลรายเป็นพรมแดนเหมือนอียิปต์ สถาบันการปกครองไม่ยั่งยืน เพราะไม่มีหินใหญ่ ๆ เมื่อน้อยไปกว่า ประชากรก็เป็นพวกต่างเชื้อชาติ ดินแดนสมบูรณ์ตั้งอยู่เปิดเผยไม่มีธรรมชาติช่วยป้องกันการกรานจากศัตรู สรุปว่า เมโซโปเตเมียนมีสภาพเหมือนเป็นอ่างเก็บน้ำที่มีน้ำ คือ ประชาชนหลายเชื้อชาติหลังให้เข้ามาอยู่ร่วมกัน

อารยธรรมของเมโซโปเตเมียนแตกต่างจากอารยธรรมของอียิปต์อย่างเห็นได้ชัดกล่าวคือ

1. ดูในด้านประวัติศาสตร์การเมืองจะเห็นได้ว่าเมโซโปเตเมียนถูกกรานได้ง่ายกว่าอียิปต์ เพราะไม่มีภูเขาและทะเลรายเหมือนอียิปต์ สถาบันการปกครองไม่ยั่งยืน เพราะไม่มีหินใหญ่ ๆ เมื่อน้อยไปกว่า

2. ประชากรที่อยู่ในแถบนี้ก็ไม่ได้เป็นเชื้อชาติเดียวแก้วยังไนอีกนั้น เมื่อมีเหตุช่วงกันก็จะทำให้ความรุนแรงมากกว่า (หมายถึงโอกาสที่จะหันกลับมาร่วมกันเป็นชาติเดียวกันทำได้ยากเพราะคนต่างเชื้อชาติกัน)

3. โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม มีลักษณะเริ่มแรกเฉพาะตนในวงกว้างกว่าอียิปต์ (คนมีหลายเชื้อชาติ)

4. เมโซโปเตเมียเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ยิ่ง แต่ตั้งอยู่เปิดเผย ไม่มีธรรมชาติป้องกันการกรานจากศัตรู

2. ทัศนคติที่มีต่อศาสนา สังคม และอุดมคติของเมโซโปเตเมียเปรียบเทียบกับอียิปต์

ก. วัฒนธรรมของอียิปต์ส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางด้านจริยศาสตร์ ส่วนเมโซโปเตเมียนนั้นเป็นไปด้านกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ข. ทัศนคติของอียิปต์ที่มีต่อชีวิตเป็นอิสระจากอำนาจลึกลับ อียิปต์ทุกสมัย เว้นสมัยอาณาจักรกลางเท่านั้นที่ส่วนใหญ่จะรักสงบ รักความร่าเริง และไม่มีการถือโคลง เมโซโปเตเมียซึ่งมีความคิดเห็นที่เคราและมีดมน มองดูโลกในแง่ร้าย (pessimistic) และเป็นท่าสนใจความกลัวอย่างร้ายแรง กลัวว่าจะมีคนมาแบ่งชิงดินแดน เทพเจ้าก็โหดเหี้ยมและเป็น

ตัวการนำเคราะห์กรรมสุ่ม ดังปรากฏในวรรณกรรมของชาวสูเมเรียนหลายแห่งว่า:-

“The rampant flood which no man can oppose,
Which shakes the heavens and cause earth to tremble....,
And drowns the harvest in its time of ripeness””

ค. ชาวอียิปต์มีความเชื่อในเรื่องวิญญาณอันเป็นอมตะ และมีการเตรียมการสำหรับวิญญาณที่จะกลับมาเกิดอีกครั้งหนึ่ง มีการเตรียมสร้างปรามิตและทำมัมมี่แต่ชาวเมโซโปเตเมียเชื่อในปัจจุบันไม่สนใจชาตินหน้า รู้สึกแต่จะต้องพยายามหาความสุขในชาตินี้ให้ได้เท่านั้น

ง. ชาวอียิปต์เชื่อในลัทธิเทพองค์เดียว (Monotheism) ซึ่งเป็นศาสนาแห่งความรัก มีความเชื่อถือในสังคม และความเท่าเทียมกันทางสังคม แต่ของชาวลุ่มน้ำไทริส-ญูเฟรทิส ค่อนข้างเห็นแก่ตัว เยาะเย้ยถากถาง เชื่อในเรื่องเทพหลายองค์ ความยุติธรรมส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับข้อระบุในสัญญา (แบบพ่อค้า)

บรรดาเรื่องเล่าต่าง ๆ ของเมโซโปเตเมียจะเป็นไปในท่านองที่ว่า มนุษย์เกิดมาเพื่อรับใช้เทพเจ้า ไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะต่อต้านเทพเจ้าได้ ดังนั้น เทพเจ้าจึงมีสิทธิ์ทำทุกอย่าง และมนุษย์จะต้องทนให้ได้ เทพเจ้าของเมโซโปเตเมียนนี้หลายองค์ แม้จะปรากฏว่าเทพมาร์ดุคแห่งนาบีโอลันเป็นเทพสูงสุด แต่ในบางครั้งก็มีการกล่าวถึงเทพผู้อื่นในญี่ปุ่น เช่น กินะ ที่เป็นเทพเจ้าแห่งไฟ หรือ อามาโนะ ที่เป็นเทพเจ้าแห่งฟ้า แสดงถึงความเชื่อว่า มนุษย์ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเหล่าเทพเจ้า

3. ชนชาติต่าง ๆ ในเมโซโปเตเมีย

3.1 สูเมเรียน (Sumerians) : ชนชาติแรกที่เริ่มสร้างอารยธรรมในเมโซโปเตเมีย เราไม่ทราบว่าพวกรื้นสืบเชื้อสายจากที่ใด เพียงแต่สันนิฐานว่าพวกรื้นมาจากที่ราบสูงทางภาคกลางของทวีปเอเชีย โดยสันนิษฐานจากการที่พวกรื้นมีภาษาพูด และวัฒนธรรมใกล้เคียงกับอารยธรรมยุคแรก ๆ ของอินเดีย เมื่อพวกรื้นเรียนได้เข้ามาอยู่ในดินแดนลุ่มแม่น้ำไทริสและญูเฟรทิสได้ก่อตั้งชนชาติพื้นเมืองตั้งเดิม ซึ่งมีวัฒนธรรมแบบยุคหนึ่งโดยล้วนเชิงทำให้วัฒนธรรมยุคหนึ่งใหม่ในดินแดนแบบนี้สูญเสียไป

พวกรื้นนี้ได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขต Babylonia เมื่อ 4,000 ปี B.C. บริเวณที่พวกรื้นเข้ามาอยู่นี้เรียกว่า ซูเมอร์ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของ Babylonia

¹⁸ Ludwig F. Schaefer et al., *The Shaping of Western Civilization*.

ตอนที่ติดกับอ่าวเบอร์เซีย บริเวณนี้ก่อนที่พากสูเมเรียนจะอพยพเข้ามาเป็นที่ว่าเบล่าไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหนองน้ำ ปากอ่าวเบอร์เซียก็อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินถึง 75 ไมล์ จากที่ตั้งในปัจจุบัน เมื่อนานวันเข้าดินที่น้ำดีพามากับกัน ทำให้เกิดแผ่นดินงอกขึ้นยื่นลงไปในอ่าวมากขึ้นทุกที่ ผู้คนพากสูเมเรียนก็อพยพเข้ามาหากินมากขึ้น สร้างหมู่บ้านเป็นหย่อม ๆ และสร้างความเจริญขึ้นตามลำดับ

3.1.1 พัฒนาการของวัฒนธรรมสูเมเรียน 2 ระยะ กือ

- 1) ระยะวัฒนธรรมอุบaid (Ubaid) ประมาณ 4250 – 3750 B.C.
เป็นสมัยเริ่มอารยธรรมคนเมือง (urban life)
- 2) ระยะวัฒนธรรมอุรุค (Uruk) ประมาณ 3750 – 3000 B.C.
เป็นสมัยของ

ก. การประดิษฐ์ตัวอักษรคูนิฟอร์ม หรืออักษรลิ่มบนแผ่นดินเหนียว (3,500 B.C.) ส่วนใหญ่ใช้ของมีคมกดลงบนหิน แต่เนื่องจากหินหายากและไม่มีกระดาษพะไฟรัสจึงต้องเขียนบนแผ่นดินเหนียวแล้วนำไฟปิ่งเผา หรือเผาไฟให้แห้งแข็ง

เครื่องมือที่ใช้คือ ไม้ หรือกอก หรือเหล็กแหลม กดเป็นรูปลิ่มอักษรจึงถูกเรียกชื่อว่า “คูนิฟอร์ม” หรือตัวอักษรรูปลิ่ม

ข. การสร้างผลงานสถาปัตยกรรมเรียกว่า “ซิกกูรัต” (Ziggurats)

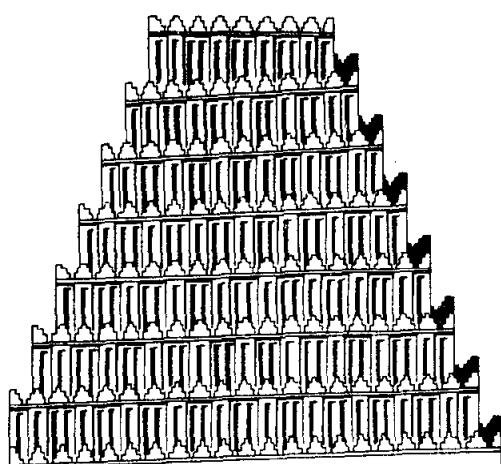
ซิกกูรัตเป็นสิ่งก่อสร้างลักษณะคล้ายピรามิดสร้างบนฐานที่ยกระดับจากพื้นดินข้างบนทำเป็นวิหารเทพเจ้ามีบันไดทอดยอดขึ้นไป

ก. การก่อสร้างด้วยอิฐและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

ชาวสูเมเรียนได้สร้างผลงานก่อสร้างอื่น ๆ และทำปฏิทินจันทรคติ กำหนดเดือนหนึ่งมี 366 1/2 วัน ปีหนึ่งมี 12 เดือน ปีของสูเมเรียนจึงมีเพียง 354 วัน ขณะที่ปีทางสุริยคติมี

จริงกอักษรคูนิฟอร์ม ของสูเมเรียน
(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men and Nations), p. 21.

(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men and Nations)

365 1/2 วัน เดือนของชาวสุเมเรียนแบ่งออกเป็น 4 สัปดาห์ ๆ ละ 7-8 วัน วันหนึ่งแบ่งเป็นกลางวัน 6 ชั่วโมง (1 ชั่วโมงเท่ากับ 2 ชั่วโมงปัจจุบัน) กลางคืน 6 ชั่วโมง

การนับ คือหน่วย 60 ซึ่งตากทอดมา จนถึงปัจจุบัน เช่น การนับ 1 ชั่วโมงมี 60 นาที 1 นาทีมี 60 วินาที วงกลมมี 360 องศา (60 องครั้ง)

3.1.2 ศูนย์กลางความเจริญสุเมเรียนใน 12 นครรัฐ¹⁹

นครรัฐสำคัญ คือ เมืองอุร (Ur) อีเรค (Erech) ลา加ษ (Lagash) และลาร์ชา (Larsa) เป็นต้น

ก) การปกครอง ในระบบเทราธิปไตย (Theocracy) ผู้ปกครองเป็นกษัตริย์พระ (priest-king) คือทำหน้าที่เป็นกษัตริย์ผู้นำและทำหน้าที่พระสืบสานรักษาเทพเจ้า

ข) ศาสนา

ชาวสุเมเรียน

นับถือเทพเจ้าหลายองค์ แต่ละนครรัฐจะมีเทพเจ้าบูชาประจำนครของตน และยังนับถือเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ด้วย ศาสนาของพากสุเมเรียนนี้ยังคงโลกนี้เป็นสำคัญ ไม่มีการหวังถึง

เทพเจ้าประจำนครรัฐต่าง ๆ ที่เสถียรมาโดย “เรื่องราวครั้ง” เพื่อรักษาโดยมนุษย์

(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men and Nations)

¹⁹ เรื่องราวละเอียดตู้ใจใน Samuel Noah Kramer, *The Sumerians* (Scientific American, 1967) เป็นผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์สุเมเรียน ดำเนินการขุดค้นบริเวณประเทศอิรัก ซึ่งเชื่อว่าเดิมคือดินแดนซูเมอร์ ท่านผู้นี้ได้ใช้เวลาศึกษาอักษรคuneiform ด้วย

โลกหน้า จะนั่งไม่舒心ใจกับการเก็บร่างกายเอาไว้ ไม่มีการทำม้มฟัน ไม่มีการประดับตกแต่ง หลุมผังศพเหมือนอียิปต์ พิธีฝังศพก็ทำง่าย ๆ ด้วยการฝังศพไว้ใต้พื้นบ้าน โดยไม่ต้องมีโครงศพ สำหรับใส่ศพด้วย และใส่เครื่องใช้ไม้สอยสำหรับผู้ตายไว้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3.1.3 ความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม

ก) การสร้างระบบชลประทาน เช่น เขื่อน คลองคูทัน้ำเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำและอุทกภัย

ข) ระบบการนับเป็นหน่วย 60

ค) การถูกรุกรานโดยกษัตริย์ชาอกอน (Sargon) แห่งอาณาจักรอัคคัด (Akkad) และตกเป็นเชลยตอลอดมาจาก 2317–2113 B.C. กลับพื้นตัวอีกครั้งหนึ่งระหว่าง 2113–1792 B.C. และตกลอยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์ Hammurabi (Hammurabi) แห่งอาณาจักรอมอโรท (Amorites) หรือนานาชาติเก่า (Old Babylonia) ในปี 1792 B.C.

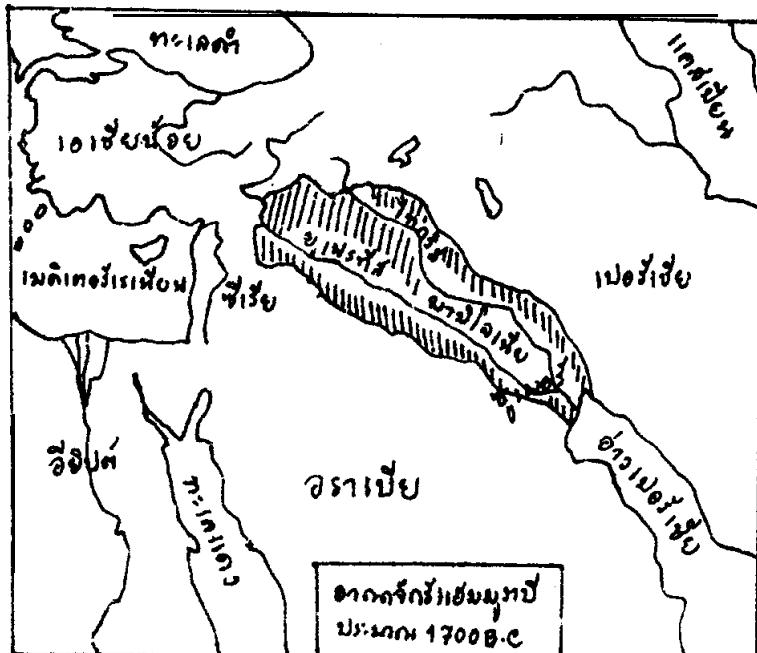
3.2 ชนเผ่าเชื้อไม้ท์ (Semites) หรือเซมิติก (Semitic)

ชนเผ่าเชื้อไม้ท์สาขาต่าง ๆ ที่ผลักดันเข้ามายึดครองดินแดนเดิมของสูเมเรียน คือ

3.2.1) อัคค่าเดียน (The Akkadians) พากสูเมเรียตั้งอาณาจารอยู่ได้ไม่นาน คือระหว่าง 4000–2400 B.C. พอกลับประมาณปี 2400 B.C. อาณาจักรของสูเมเรียนก็ถูกชนเผ่าเชื้อไม้ท์รุกราน คือพากอัคค่าเดียนซึ่งมีผู้นำคือ กษัตริย์ชาอกอน พากอัคค่าเดียนสามารถรวบรวมนครรัฐต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และยกนครเออร์ เป็นเมืองหลวงของจักรวรรดิ ส่วนใหญ่แล้วพากอัคค่าเดียนได้เป็นผู้รักษาวัฒนธรรมของสูเมเรียน รวมทั้งได้จัดการพิมพ์ประมวลกฎหมายขึ้นใช้ด้วย

หลังจากนั้นชาอกอนที่ 1 ก็สามารถเอาชนะพากอีแลมไนท์ และภาคเหนือของซีเรียทั้งหมดไปจนถึงทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แต่พากเซมิติกนี้ก็เหมือนอารยชนเผ่าอื่น ๆ ที่อาชนาดชาติอื่นได้ด้วยการรบ อาณาจักรจึงไม่มั่นคงและตั้งอยู่ได้ไม่นานก็ถูกอารยชนเผ่าอื่น ๆ รุกราน เมื่อชาอกันลิ้นพระชนม์พากซูเมอร์ได้ทำการปฏิวัติ แต่ถูกปราบได้ และในบางโอกาสก็ต้องตกลอยู่ภายใต้การยึดครองของพากชาติกุตุหนึ่งซึ่งเรียกว่าพากกุติ (Guti)

3.2.2) ออมอิร็อก (The Amorites) ชนกลาโกรรายฝ่ายเหนือคือ ออมอิร็อกได้เข้ายึดครองกรุงบาบีโลนเมื่อ 2000 B.C.²⁰ นาบีโลนเข้มแข็งขึ้นตามลำดับจนได้เป็นนครใหญ่ของอาณาจักรเมโสโปเตเมียทั้งหมด ได้ครอบครองดินแดนที่เคยเป็นของพากชูเมอร์ ซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่าจักรวรรดิบาบีโลเนีย พากบาบีโลนสามารถเอาชนะบรรดาเพื่อนบ้านคือพากอัคเคเดียน และสุเมเรียนได้ กษัตริย์ที่มีชื่อเสียงมากพระองค์หนึ่งก็คือกษัตริย์ Hammurabi ผู้ทรงสร้างประมวลกฎหมายที่มีชื่อว่า “The Code of Hammurabi”

3.2.3) ความเจริญของอาณาจักรบาบีโลเนียเก่าในสมัยของกษัตริย์ แ昏มูราบี (1711-1669 B.C.)

พระเจ้าแ昏มูราบีทรงเป็นกษัตริย์ที่สามารถรวมดินแดนแม่น้ำไทรกริส-ญูเฟรทีส เข้าไว้ในอำนาจแต่เพียงผู้เดียว และสถาปนาราชบูลังที่เข้มแข็งขึ้นปกครองบาบีโลนซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ ที่ไม่มีความสำคัญอย่างเป็นเมืองศูนย์กลางของนักปราชญ์ราชบัณฑิตเป็นจักรวรรดิบาบีโลเนียแรก (First Babylonian Empire) ทรงปกครองอยู่ 43 ปี (1792-1750 B.C.) ทรงมีผลงานสำคัญ คือ

²⁰ Stewart C. Easton, The Western Heritage, p. 39.

ก. การร่างประมวลกฎหมาย (Hammurabi Code)

พระเจ้าแฮมมูราบีทรงเป็นที่รุ้งในฐานะเป็นผู้สร้างประมวลกฎหมายเกี่ยวกับกับเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรมแห่งชีวิตด้วย ทรงกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดทำประมวลกฎหมายว่า:-

“เพื่อผลดุจความยุติธรรมให้คงอยู่ในแผ่นดิน, ทำลายคนชั่ว และคนร้าย, ป้องกันคนแพ้แรงเข้มแข็งคนที่อ่อนแอกว่า.....และเพื่อพัฒนาสวัสดิการสำหรับประชาชน”

ประมวลกฎหมายนี้จารึกอยู่บนแผ่นดินได้โดยที่สีดำ ขนาดสูง 8 ฟุต จากริดดี้ด้วยตัวอักษร Cuneiform ประมวลกฎหมายนี้ประดิษฐ์ไว้ในวิหารของเทพมาเร็ดุค (Marduk) ซึ่งเป็นเทพสูงสุดของبابิโลน นักโบราณคดีฝรั่งเศสได้ค้นพบแผ่นหินดังกล่าว เมื่อ ค.ศ. 1901 ตอนบนของแผ่นหินมีรูปแกะสลักภาพเทพเจ้ากำลังประทานประมวลกฎหมายให้แก่ Hammurabi แผ่นหินนั้นเป็นโบราณวัตถุที่มีค่ามากในทางประวัติศาสตร์ เพราะข้อความในประมวลกฎหมายสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคม Babylonia ในสมัยนั้นเป็นอย่างดี ทำให้เราทราบว่า Babylonia ประกอบขึ้นด้วยคนชั้นต่าง ๆ คือ กรรมกรและทาส

ลักษณะที่สำคัญของประมวลกฎหมายอัมมูราบี

1. คล้ายกฎหมายของพากสูเมเรียน คือ อาศัยหลัก Lex talionis คือใช้ลักษณะเดียวกันตอบคืน คือ “ตาต่อตา พันต่อฟัน (An eye for an eye, a toothfor a tooth) เช่น มือญามาตราหนึ่งก่อส่วนหนึ่ง “ผู้รับเหมา ก่อสร้าง สร้างบ้านให้บุคคลผู้หนึ่ง แต่ไม่ก่อสร้างให้มั่นคง และบ้านซึ่งก่อสร้างขึ้นนั้นพังลงทับเจ้าของบ้านถึงแก่ความตายผู้รับเหมา ก่อสร้างจะถูกประหารชีวิตให้ตายตามกันไป”

2. มีความเปลี่ยนแปลงไปจากกฎหมายของพากสูเมเรียนคือ การให้ความยุติธรรมนั้นต้องเป็นหน้าที่ของรัฐ (การให้ความยุติธรรมในสมัยแรกเริ่มนั้นเป็นหน้าที่ของบุคคล)

3. ให้สิทธิแก่สตรี สตรีมีสิทธิฟ้องสามีได้
4. การค้าขายจะต้องได้รับพระบรมราชานุญาต จำกัดกำไรให้เพียง 20%

5. กำหนดระยะเวลาการตอกเป็นทางสันในสิบปี

กฏหมายอัมมูราบีที่มีเหลือตอกค้างมาจนถึงปัจจุบันนี้เป็น กฏหมายที่มีข้อความสั้น ๆ ง่าย ๆ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น พาก กฏหมายลักษณะพิสูจน์ กฏหมายลักษณะท่าส กำหนดสิทธิและหน้าที่กฏหมายลักษณะ ครอบครัวว่าด้วยการสมรส การหย่าร้าง เช่น ถ้าปรากฏว่าภรรยาทดลองทั้งบ้านเรื่องไม่เอาใจ ใส่สามี สามีมีสิทธิหย่าขาดได้ หรือไม่ก็อาจหาภรรยาใหม่ได้โดยภรรยาเก่ากลับเป็นสาวใช้ แทนนอกจากนั้นก็มีกฏหมายความคุ้มครองแก่ผู้เยาว์ กฏหมายลักษณะพาณิชย์ธุรกิจการค้า การเกษตร กฏหมายว่าด้วยอาชีพ กฏหมายว่าด้วยทรัพย์สินที่ดิน ค่าจ้างแรงงานต่าง ๆ การ ลักขโมยและหนี้สิน

นอกจากนี้พระเจ้าอัมมูราบีก็ทรงส่งเสริมการศึกษาทั้งชาย หญิง ส่งเสริมการอุดสาหกรรมการค้า อาชีพหลักคือการค้า สินค้าออกได้แก่ ข้าว น้ำมัน อินทรผลัม หนังสัตว์ และเครื่องปั้นดินเผา หรือกระปุก

ประมวลกฏหมายนี้ได้ใช้ต่อมาจนถึงสมัยของกฏหมายโรมัน

๗. วัฒธรรมนานาชาติในเนื้อหา

อาจกล่าวได้ว่าอารยธรรมของอาณาจักรบาบีโลเนียเก่าทั้งสิ้น ส่วนใหญ่ก็ได้รับมาจากการบุกเบิกของพากสูเมเรียน มีเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็คือความเจริญ ด้านกฏหมาย ศาสนา และศิลป

ศาสนา พากบาบีโลเนียนนับถือเทพเจ้าของ พากตนและไม่ยอมรับนับถือเทพเจ้าของพากสูเมเรียน เทพเจ้าที่สำคัญของพากบาบีโลเนียน คือ เทพมาร์ดุค (Marduk) เดิมเป็นเทพเจ้าประจำท้องถิ่นของ บาบีโลน ต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็นเทพเจ้า สูงสุด อย่างไรตามยังมีอะไรบางอย่างเหมือนพาก สูเมเรียนก็คือการไม่เชื่อในโลกหน้า เป็นที่น่าสังเกต อย่างหนึ่งในศาสนาของพากบาบีโลเนียนก็คือ

ศิลปะเรืองประมวลกฏหมายสูง 7 ฟุต ที่กษัตริย์กำลังกราบถูล เทพเจ้า

(ที่มา : Anatole G. Mazour, *Men and Nations*), p. 32.

ความเชื่อในเวทมนตร์คำถาและความเชื่อถือโศคลง

ทางโครงสร้างสังคมของนาบีโลเนียนนั้นมีสภาพคล้ายพากสุเมเรียน กล่าวคือ มีชนชั้นสูงประกอบด้วย พระและข้าราชการ ชนชั้นกลางมีพากช่างฝีมือและพ่อค้า ส่วนชนชั้น ต่ำก็คือชาวนาชาวไร่และทาส พากทาสของนาบีโลเนียนนั้นได้รับการปฏิบัติอย่างดีและมักได้ รับการปลดปล่อยเป็นเสรีชนในที่สุด

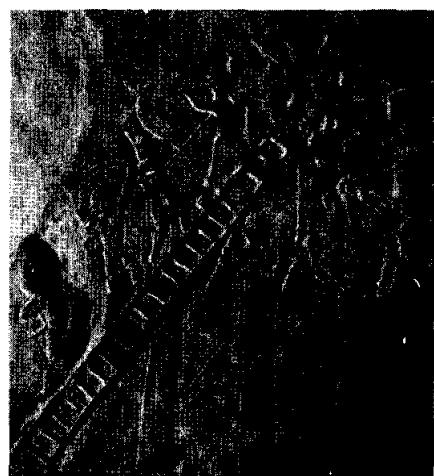
สถานภาพสตรีนาบีโลเนียนนั้นต้องกว่าสตรีอียิปต์ แต่ก็ยังอยู่ในสภาพดีกว่าสตรี ชาติอื่นในดินแดนพระจันทร์เสี้ยว ซึ่งถือว่าสตรีคือสมบัติส่วนตน และได้รับการปฏิบัติเยี่ยงทาส สตรีนาบีโลเนียนจะมีสิทธิตามกฎหมาย มีฐานะทางเศรษฐกิจได้รับการพิทักษ์ทางทรัพย์สินแต่ สามีก็ยังสามารถถ่ายภาระยาเพื่อขาดใช้หนี้สินได้

ส่วนหนึ่งของประมวลกฎหมายอัมมูราบี

ร่องรอยม้าคู่ของอัลลิเรียน มีคนขับ คนดีโอ้อ และการชน สองคน

พหารอัลลิเรียนนูกโจมตีเมือง
(G.K. Tull, Early Civilizations), p. 27.

สตรีบานบิโลเนี่ยนสามารถทำการค้า ประกอบอาชีพหรือแม้แต่บัวชี และในบางครั้งอาจจะมีโอกาสได้รับค่าจ้างเท่านุรุษในงานبناءประเทศ

ค. ศิลป์และวรรณกรรม

ความเจริญทางปัญญา และความเจริญทางด้านศิลปะของพวกราบบิโลเนี่ยนนั้นกลับเลื่อมลงนับเป็นความเสื่อมครั้งแรกในประวัติศาสตร์ เพราะพวกราบบิโลเนี่ยนนั้นไม่ได้ให้ความสนใจการสร้างสรรค์ศิลป์ สถาปัตยกรรม และปฏิมากรรมเหมือนพวกสูเมเรียน

ส่วนวรรณกรรมอาศัยแบบอย่างของสูเมเรียน มหาภพย์ที่มีชื่อคือ “Epic of Gilgamesh” เนื้อเรื่องเล่าของสูเมเรียน บรรยายถึงเรื่องน้ำท่วมคือ “Flood”

ความก้าวหน้าด้านตารางศาสตร์ อาศัยซิกขุรัตเป็นหอดูดาว รับแบบปฏิทินจันทรคติมาใช้

ความก้าวหน้าหลายด้านปรากฏในราชสมัยกษัตริย์แอมมูราบี แต่กษัตริย์องค์ต่อมาสนใจแต่การสร้างวิหาร บูชาบวงสรวงเทพเจ้าย่างฟูมเพื่อย สร้างเมืองใหญ่โดยไม่จำเป็น อาณาจักรจึงกลับเสื่อมลง จนในที่สุดถูกพวกแคสไชท์ (Kassites) รุกรานในปี 1750 B.C. รวมเป็นเวลา 600 ปี ราบบิโลเนี่ยก็เข้าสู่ยุคเสื่อม เพราะพวกแคสไชท์ เป็นอนารยชน มีได้สนใจต่อความก้าวหน้าต่าง ๆ ที่ตนรุ่นเก่าได้สร้างสรรค์ไว้ นอกจากสิ่งที่พวกนี้เหลือไว้ในประวัติศาสตร์ก็คือการนำเข้ามาในบริเวณนี้เท่านั้น²¹

4. การใช้ม้าและรถศึก

ก่อนที่พวกอียิปต์จะถูกอนารยชนอิคโคไซส์รุกราน และก่อนที่ราบบิโลเนี่ยจะถูกอนารยชนแคสไชท์รุกรานนั้น ดินแดนดังกล่าวทั้งสองแห่งนี้ยังไม่เคยใช้ม้าทั้งในนามสงครามและยามสันติเลย

อนารยชนแคสไชท์ และอิคโคไซส์ เป็นพวกที่นำรถม้ามาใช้และการใช้ม้านี้ทำให้อnarยชนทั้งสองฝ่ายสามารถปฎิบัติการแบ่งชิงดินแดนอันอุดมสมบูรณ์จากเจ้าของเดิมมาเป็นของตนได้อย่างรวดเร็ว การที่ม้าได้เข้ามาสู่แหล่งอารยธรรมทั้งสองแห่งนี้จึงเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาเดียวกันนี้คือการทำให้อียิปต์และราบบิโลนเริ่มหันมาใช้ม้าเที่ยมเข้ากับรถศึกใช้ในการรบและใช้ในงานอื่น ๆ เช่น เป็นพาหนะและบรรทุกสินค้า

²¹ ดู John B. Harrison and Richard E. Sullivan, A Short History of Western Civilization (New York : Alfred A. Knopf, Inc., 1960.).

การใช้มันนีผลสำคัญทางประวัติศาสตร์ คือ

1. ผลทางการเมือง

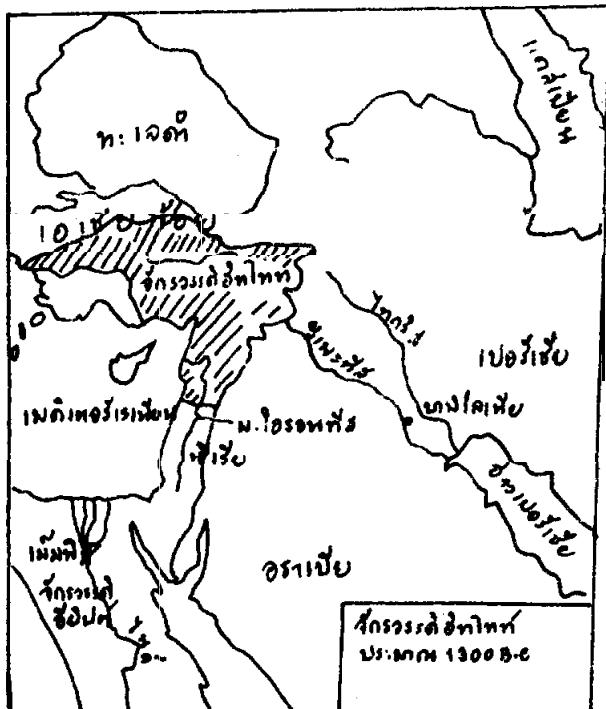
ก. ทำให้ส่งข่าวสารติดต่อกันไปมาในระหว่างเมืองต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น ทำให้สะดวกในการปะครอง บ้านเมืองและเมืองขึ้น

ข. ทำให้ปราบศัตรูได้รวดเร็ว ในสมัยก่อนการใช้มันนีเมื่อมีการแย่งชิงดินแดนอื่น ๆ มาเป็นเมืองขึ้นได้แล้ว แต่พอหลังจากที่นักกรบทั้งบ้านเมืองของตน ดินแดนเหล่านั้นก็จะกลับเป็นเอกสารชาติอื่นอย่างเดิม จะนั้นเมื่อใช้มานจึงปราบได้ทันที

2. ผลทางสร้างสรรค์ภารบรรณา

ก. ทำให้อารยธรรมก้าวหน้าต่อไป เพราะเมื่อนำมามาใช้ก็ทำให้บริเวณต่าง ๆ ในตะวันออกกลางได้ใกล้ชิด ติดต่อกันในด้านพานิชย์ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ข. สุกี้ และม้า ก็ยังประกอบกันเป็นยานพาหนะทางบกที่สำคัญและมีประโยชน์ คือ ช่วยในการขนส่ง และเผยแพร่ศิลปวิทยา ทำให้สะดวกในการสร้างและปักครองจักรวรรดิที่กว้างใหญ่ไฟศาลา²²

3.2.3 จักรวรรดิอิทธิไอที (Hittites Empire) : 1750 – 1500 B.C.

เป็นจักรวรรดิโบราณที่สุด และยิ่งใหญ่ที่สุด ที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือของผู้เชื้อโน้มน้าว เช่น ชั้นไฮตัช เอชชันไบน ที่พวกเชื้อโซจะรุกรานอียิปต์ และก่อนพวกแคสไซร์จะรุกรานมาบีโลเนีย

ความสำคัญของอิทธิไอทีอยู่ที่ การทำหน้าที่เสมือนเป็นสื่อกลาง

²² Louis John-Haft, Source Readings in Ancient History, Vol. 1. The Ancient Near East and Greece (Chicago : The University of Chicago Press, 1965), pp. 81-84.

ระหว่างดินแดนตะวันตกและตะวันออก กล่าวคือเป็นผู้เชื่อมต่ออารยธรรมอียิปต์ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ญูเฟรทีส และอารยธรรมอีจีyanเข้าด้วยกัน

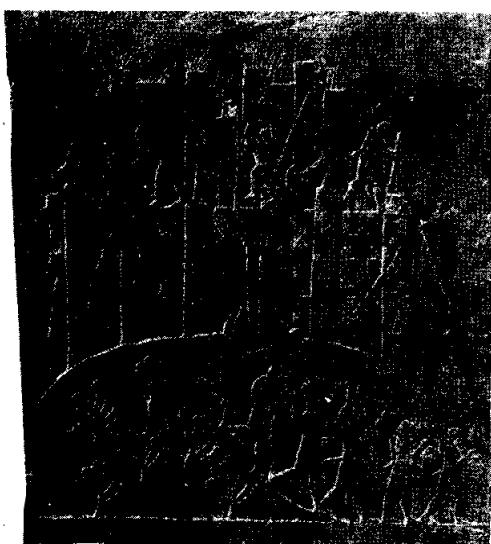
อิทไท์เป็นพวากที่นำการใช้เหล็กมาเผยแพร่ให้แก่องค์การชาจารข้างเคียงทำให้ชนชาติเหล่านั้นหันมาใช้เหล็กแทนทองบรอนซ์ สำหรับความเป็นมาของอิทไท์นั้นไม่ทราบแน่นัด จนถึงปี ค.ศ. 1870 จึงได้ค้นพบหลักฐานเป็นเจารีกบนแท่นหินที่เมือง Harnath ในชีเรีย และพบสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่สร้างด้วยดินเหนียวในดินแดนส่วนใหญ่ในเอเชียน้อย และตะวันออกไกล จนถึงบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำไทกริส-ญูเฟรทีส

ในปี ค.ศ. 1970 ยังพบซากเมืองเก่าฝังอยู่ใต้ดินและควบคุมสมุทรอน้าโทเลีย ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นเมือง Hattushash ของอิทไท์ และบนกำแพงเมืองก็ยังพบเอกสารประมาณ 20,000 ชิ้น ส่วนใหญ่เป็นภาษาหลายและภาษาต่าง ๆ ซึ่งได้มีผู้พยายามแปลออกมาก

กษัตริย์อัมมูราบี

บ้างแล้ว ทำให้เราทราบเรื่องราวของอิทไท์มากขึ้น

พวากอสสิเรียนเข้าโจมตีด้วยการเผาและทำลาย

ซึ่งเรียบ ปลั๊กรุงนาบีโลน ในราชศตวรรษที่ 16 ระยะ 1400-1200 B.C. จักรพรรดิอิทไท์นับว่าเข้มแข็งที่สุดในภูมิภาคตะวันออกกลาง จนไม่มีใครตัดเที่ยมได้ และในราว 1200 B.C. ได้ทำ

ทรงครามกับอียิปต์ สเมยพาโรห์ อิคนาเตน และรามาสเตที่ 2 จน กระทั้งสองจักรวรรดิเสื่อมลงไป และราวหนัง 717 B.C. พาก อิทไท์ทก็ถูกพากชนที่อพยพมา จากยูโรปุกรณ์ และแย่งชิงดิน แดนไปตั้งอาณาจักรขึ้นใหม่ คือ อาณาจักรฟรีเจียน ขึ้นมาทาง ตอนกลางของเอเชียไมเนอร์ และตั้งอาณาจักรลีเดีย (Lydia) ขึ้นมาทางตะวันตกของเอเชีย ไมเนอร์ ต่อมารีเดียก็รวม

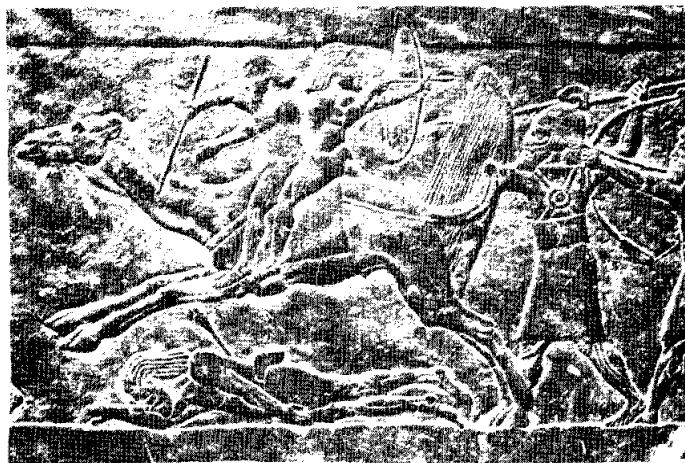
อาณาจักรฟรีเจียนเข้าไว้ในอาณาจักรเดียวกับลีเดียและในปี 546 B.C. ลีเดียก็ถูกเปลอร์เซีย ปราบได้ ส่วนอาณาจักรอิทไท์ทก็เหลืออยู่ในชีเรียและในตะวันออกเฉียงใต้ของเอเชียไมเนอร์ ก็ถูกพากอัสซีเรียแย่งชิงไป

พากอิทไท์ทนี้สันนิษฐานว่า คงรับอารยธรรมมาจากบาบิโลเนียน เก่า เพราะมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันมาก เช่น ด้านวรรณคดี และความเชื่อทางศาสนา คือ นับถือเทพเจ้าหลายองค์ เรื่องเกี่ยวกับการสร้างโลกและนำทั่วโลกออกจากนักปรับปรุงตัวอักษร คูนิฟอร์มของพากสูเมเรียน และอักษร Heiroglyphic ของอียิปต์ให้หายขึ้น

พากอิทไท์ทนี้ไม่มีปั้ชญาชั้นสูงเหมือนอาณาจักรอื่น พลเมืองส่วนใหญ่ก็มีอาชีพด้านการเกษตรกรรมและทำเหมืองแร่ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญก็คือ เอาเหล็กมาใช้เป็นชาติแรก

ในด้านกฎหมาย พากอิทไท์ทเลียนแบบกฎหมายอัมมูราบี แต่ไม่ถือ หลักการแก้แค้น หันกลับมาใช้การขาดใช้ และการลงโทษพอเข้าด้วยกันแทน

ความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมของอิทไท์ทก็คือการถ่ายทอด วัฒนธรรมให้แก่พากฟรีเจียนและลีเดียน ซึ่งจากอิทธิพลของชนชาติทั้งสองนี้ วัฒนธรรมของ พากอิทไท์ทก็ได้ถูกถ่ายทอดให้กับชาวกรีกซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ตามฝั่งทะเลอีจีเรียนในเอเชีย น้อย เทวีของพากอิทไท์ทคือกุบานาบ้า ก็ได้กล้ายมาเป็นเทวีผู้ริ่งใหญ่ของฟรีเจียน คือ ไซเบล หรือคือ “พระแม่ผู้ยิ่งใหญ่” ซึ่งเป็นที่นับถือกันอย่างแพร่หลายในสมัยอาณาจักรโรมัน

ภาพแกะสลักแสดงการรุกໄลร์ข้าศึกของอัสสิเรียน

(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men and Nations), p. 36.

จักรวรรดิอิททีสีสุดลงตัวยเหตุได้เมื่อประวัติศาสตร์ตามทางสันนิษฐาน เป็นว่าอาจจะด้วยการที่ความลับอย่างบ่ยบดของพราภรณ์ถูกเปิดเผย นั่นคือวิธีการหลอมเหล็ก ซึ่งก็เป็นเพราะความโลภของพ่อค้าที่ต้องการเงินทองมาก ๆ ยอมขายความลับให้ผู้อื่น แต่ไม่ว่าจะเป็นเพื่อแลกเปลี่ยนด้วยสิ่งของมีค่าชนิดใดก็ตาม ในที่สุดจักรวรรดิอิททีก็ถึงแก่กาล อาสาเมื่อประมาณปี 1200 B.C.

3.2.4 จักรวรรดิอัสสีเรีย

ตั้งแต่ปี 700 B.C. เป็นต้นมาจนเป็นสมัยที่ถือกันว่าการแตกแยก เป็นรากฐานน้อยได้สิ้นสุดลง ทั้งนี้ เพราะตั้งแต่คริสตวรรษที่ 9 B.C. เป็นต้นมาจน อัสสีเรียได้เป็นผู้เปิดศักราชใหม่แห่งตะวันออกไกล คือการรวมรัฐเล็ก ๆ ในเมโสโปเต- เมียเป็นจักรวรรดิเดียวทั้งหมด เหตุการณ์นี้สืบต่อจากเมืองอิททีที่ถูกขับออกจากกรุงนานาโนน และพากแಡส์ไซท์เข้าครอบครองแทน ถึงประมาณ 900 B.C. พากแಡส์ไซท์ก็ถูก พากอัสสีเรียขับออกไป

พากอัสสีเรียนี้มีนิสัยดุร้ายป่าเถื่อนและชอบการทำสังหารมโหฬาร ได้เริ่มตั้งถิ่นฐานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำไทราริส ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของพากบานบิโลเนีย สร้างนครรัฐขึ้น มีเทพเจ้าประจำคือ อัสซูร์ (Assur) ซึ่งต่อมาได้กล่าวมาเป็นชื่อเด่นเด่นแห่งนี้และ ประชาชนก็ถูกเรียกว่าอัสสีเรียนขยายเขตครอบครองของตนในเขตพระจันทร์เสี้ยวและได้ยึดครอง อียิปต์เป็นบางครั้งด้วย ถึงประมาณปี 700 และ 600 B.C. ก็ได้ครอบครองดินแดนอันกว้างใหญ่ที่ไม่เคยมีชนชาติไหนในสมัยนั้นทำได้

การบุกครองของ อัสสีเรียน เป็นรูปแบบตัวร้ายโจกบีตตี้ ทรงทำหน้าที่ควบคุมพระและอำนาจบริหารทุกประการ ทรงขึ้นตรงต่อเทพอัสซูร์องค์เดียวเท่านั้น เพราะ กษัตริย์ก็คือเทพโดยสมมติที่แบ่งภารกิจครองโลก การบุกครองจักรวรรดินี้จะดำเนินไปอย่างเข้มแข็งเด็ดขาด มีการสร้างถนนเพื่อส่งกองทัพไป ปราบกบฏได้รวดเร็ว ทรงสร้างระบบไปรษณีย์ เพื่อช่วยส่งข่าวทางทหาร ส่งผู้ว่าราชการไปบุกครองดินแดนที่ยึดได้โดยเก็บภาษีค่าทางหนัก และ

ต้องรายงานกิจกรรมทุกประเภทในวันเด่นเหล่านั้นต่อ กษัตริย์โดยสม่ำเสมอ มีการส่งหนาทารเข้าไปประจำวันเด่นที่ยึดครอง โดยมีข้อตกลงว่าราชภรรยาในวันเด่นนั้นจะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่หนาทารอัสสีเรียด้วย

อัสสีเรียนี้เป็นชนชาติแรกที่จัดระบบการปกครองจักรวรรดิอย่างมีระบบ และจักรวรรดิในสมัยต่อมาที่ได้ถ่ายทอดวิธีการของอัสสีเรียไว้ ในด้านอารยธรรมนั้น อัสสีเรียมีผลงานมากนัก ความคิดทางศาสนาไม่ได้มีอะไรใหม่ ในด้านวรรณคดี ศิลปะ และสถาปัตยกรรมก็เป็นผู้ผลิตงานมากกว่าเริ่มต้น ความเจ่นของอัสสีเรียจะอยู่ที่เพิ่มกำลังกองทัพ กองทัพบกที่ตีมีอาชญากรรม มีผลงานของวิศวกรรมวางแผนจูโจม กองทัพม้าที่เชี่ยวชาญและน้อยเบายาหารุณสัตว์ให้เป็นตัวอย่างแก่ดินแดนใกล้เคียงเกิดความหวาดกลัวจนต้องยอมแพ้ เมื่ออัสสีเรียนเดินทัพไปถึงโดยไม่ต่อสู้

ปี 612 B.C. พากมีเดียซึ่งเลียนแบบวิธีการรบของอัสสีเรียนก็เข้ายึดนครหลวงของอัสสีเรีย คือกรุงเนอเวห์ จักรวรรดิโดยทั่วไปก็ถูกยึดครองโดยชนชาติโดยรอบ เหตุการณ์นี้ก็ดีขึ้นภายหลังสมัยของกษัตริย์ผู้เข้มแข็งของอัสสีเรียคือ อัสซูร์บานิพัล ความสูญเสียของอัสสีเรียนมิได้ทำให้ตัววันออกไก่รู้สึกว่าเป็นการสูญเสียมากนัก เพราะกิตติศัพท์ความทารุณให้รายของอัสสีเรียเองทำให้ความเสียดายการรวมจักรวรรดิที่ควรจะมีนั้นหมดไป

ผลงานด้านอารยธรรม

แม้จะมิได้มีการส่งเสริมผลงานทางด้านอารยธรรมอย่างจริงจัง แต่จากการที่ กษัตริย์แห่งอัสสีเรียทรงมีชัยชนะในสงครามได้ดินแดนต่าง ๆ มากราย ทำให้ได้เครื่องบรรณาการฐานะกษัตริย์ทรงมั่งคั่ง ได้ทรงสร้างพระราชวังใหญ่โต ส่วนใหญ่สร้างด้วยหิน มีประตูทางเข้าทำเป็นรูปโถง ๓ รูป มีอิฐเคลื่อนตัวต่าง ๆ สีสดใสเป็นมันเงาปิดทับอยู่ผิวประตู รูปโถงนั้น สองข้างประตูทางเข้ามีรูปสลักกมที่มาจากหินปูนค่อนข้างใส ศิรษะเป็นมนตุษย์ เผ้าอุ่น ภายในพระราชวังมีงานสลักภาพนูนมากมาย พรรณนาถึงพระราชกรณียกิจอันยิ่งใหญ่ของกษัตริย์

ศิลป ศิลปที่มีชื่อเสียงมากของชาواอัสสีเรียนคือศิลปการสลักภาพนูนซึ่งไม่มีชาติตะวันออกชาติใดทำได้เหมือน มีลักษณะโดยทั่วไปจะห้อนมาจากลักษณะดุร้ายของชาواอัสสีเรียนเองกล่าวคือ ดูแข็งแรง แข็งกร้าว และมีลักษณะเป็นความจริงจัง ส่วนใหญ่จะเป็นภาพสลักเกี่ยวกับการสงคราม การเล่นกีฬา การต่อสู้ ล่าสัตว์ และความตาย รูปภาพคนของอัสสีเรียนนั้นดูแข็งกร้าวขึ้นชั้น

นอกจากนี้อัลลีเรียนยังรับศิลป์มาจากชาติอื่น คือชาติที่แพ้สงคราม เช่น

1. รับศิลป์การเคลื่อนอิฐให้มันเงามาจากอียิปต์
2. รับแบบการทำรูปโถงเหนือประตู (แบบของพวากสุเมเรียน)

ความเจริญด้านการเขียนหนังสือ มักเขียนหนังสือลงบนแผ่นดินเหนียว ซึ่งรับแบบอย่างมาจากพวากสุเมเรียน

ในสมัยของพระเจ้าอัลลูร์บานิพัล ได้มีการรวบรวมแผ่นดินเหนียวถึง 22,000 แผ่น ซึ่งพระองค์ได้รวบรวมไว้นับเป็นหลุมสุดแห่งแรกทางเอเชียตะวันตก แผ่นดินเหนียวนี้ส่วนใหญ่ ก็เป็นพวากเพลงสวยงามสำหรับพิธีทางศาสนาของพวากสุเมเรียน นิยายปรัมปราเกี่ยวกับการสร้าง โลกครั้งใหญ่ ตำราไวยากรณ์และตำราแพทย์

ชาวอัลลีเรียนนั้นมีฉายาว่าชาวโรมันตะวันออก ชาวอัลลีเรียนนั้นมีลักษณะ เหมือนชาวโรมันหลายประการ คือ

1. ชอบทำสังคมใหม่กัน และสามารถสร้างจักรวรรดิอันกว้างใหญ่ไปคลال ด้วยการทำสังคมขยายอาณาเขตใหม่กัน ๆ กัน
2. ในการรวบรวมดินแดนต่าง ๆ ให้เป็นจักรวรรดิ และปกครองดูแลจักรวรรดิ กิใช้วิธีที่เรียกว่ากำปั้นเหล็กคือ ใช้วิธีการรุนแรงเหมือนกัน
3. ทั้งอัลลีเรย์ และโรมัน มีความเชี่ยวชาญในการปกครองบ้านเมือง และ สร้างถนนดี ๆ หลายสายเพื่อความรวดเร็วในการส่งข่าวสาร และการเคลื่อนทัพ
4. ทั้ง 2 ชาติรับอารยธรรมจากชาติอื่นแล้วส่งต่อไป เช่น อัลลีเรียนรับศิลป การเคลื่อนอิฐให้เป็นมันเงาและลวดลายการตกแต่งประดับประดา และต่อมาก็ได้ถ่ายทอดให้ กับอาณาจักรเบอร์เซีย

3.2.5 จักรวรรดิแคลเดีย (Chaldea)

ชาวแคลเดียน เดิมมีถิ่นฐานอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของลุ่มแม่น้ำ ไทกริส-ญูเฟรทีส ต่อมามีผู้นำที่สำคัญ คือ กษัตริย์เนบุคัดเนสชาร์ ซึ่งเคยเป็นข้าราชการรับใช้ จักรพรรดิแห่งจักรวรรดิอัลลีเรียนในตำแหน่งผู้ว่าการมณฑล ต่อมาก็ได้ทำการกบฏล้มอำนาจ จักรพรรดิและยึดเมืองนีโนเวห์เมืองหลวงของจักรวรรดิอัลลีเรียนไว้ได้ในราวปี 612 B.C. และสถาปนาจักรวรรดิแคลเดีย

ชนชาติแคลเดียนนี้เป็นผู้เชื้อเมือง พากสุดท้ายมีอำนาจครอบครองดินแดนนานาบีโลเนีย ชาวแคลเดียนได้ปรับปรุงนครนาบีโลนให้รุ่งเรืองขึ้นอีกรัชหนึ่ง จนกลายเป็นนครที่่งดงามเป็นอย่างยิ่ง และได้สถาปนานครนาบีโลนเป็นนครหลวงของจักรวรรดิแคลเดียน ซึ่งมีอาณาเขตแผ่ขยายไปทั่วบริเวณพระจันทร์เสี้ยว สมัยนี้ นักประวัติศาสตร์บางท่านเรียกว่า นาบีโลนเนี้ยใหม่ (New Babylonia)

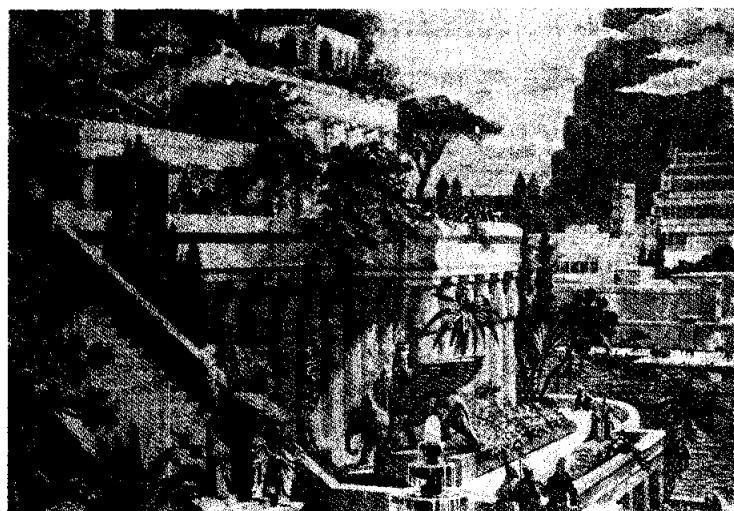
กษัตริย์ที่สำคัญของแคลเดียนคือ เนบุคัดเนสชาห์ ซึ่งครองราชย์ระหว่าง 604-561 B.C. พระองค์และข้าราชการบริพารได้ฟื้นฟูบูรณณะ นครนาบีโลนขึ้นใหม่ รวมทั้งพยายามรื้อฟื้นวัฒนธรรมของพระเจ้าอัมมูราบีขึ้นอีก จักรวรรดิแคลเดียนรุ่งเรืองอยู่ได้นานไม่นาน 100 ปี พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ชอบความหรูหราฟุ่มเฟือย โปรดให้สร้างนครนาบีโลนเป็นเมืองหลวง และตกแต่งระเบียงราชวังด้วยการปลูกต้นไม้ขึ้น เพื่อให้คลุมหลังคาพระราชวังอย่างแน่นหนา หลังคาที่ปลูกต้นไม้นี้เรียกว่า สวนลอยแห่งนครนาบีโลน (Hanging Garden of Babylon) ซึ่งชาวกรีกนับเป็นสิ่งมหัศจรรย์ 1 ใน 7 อันดับของโลก

วัฒนธรรมของชาว

แคลเดียน

อาณาจักรแคลเดียนรับวัฒนธรรมจากดินแดนเมโสโปเตเมีย แต่เพียงอย่างเดียว คือ วัฒนธรรมทางด้านภาษา นอกเหนือนั้น เป็นวัฒนธรรมของชาวแคลเดียนเองทั้งสิ้น ได้แก่

ความเชี่ยวชาญทางด้านโบราณคดี ชาวแคลเดียนเชื่อว่าแต่เดิมนั้นมีดาวเคราะห์เพียง 5 ดวง คือ พุธ ศุกร์ อังคาร พฤหัส และเสาร์ ซึ่งชาวแคลเดียนเชื่อว่าเป็น

ภาพเขียนสวนลอยแห่งนาบีโลนตามจินตนาการของจิตกรให้สังเกตวุปปั้นของสิงห์โดยมีปีกข้างหัวพุชั่งนิยมกันมากในสมัยนั้น
(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's Old World Frontiers)

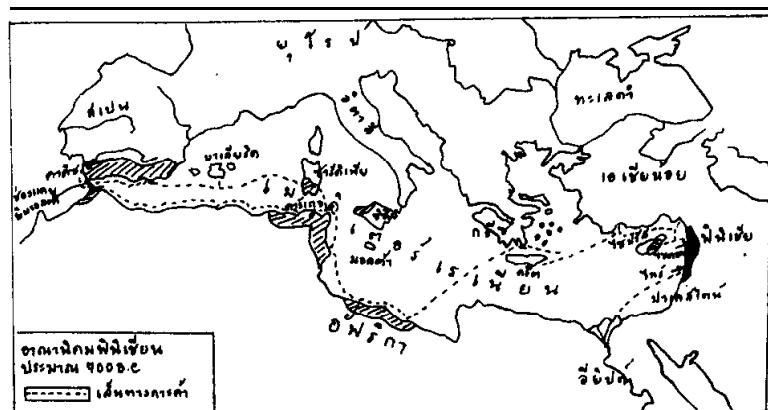
พลังอันศักดิ์สิทธิ์ของมนุษย์และเมื่อร่วมกับดวงจันทร์และดวงอาทิตย์แล้ว ดาวหก 7 ดวงนี้ก็เป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ 7 องค์ วิชาโหราศาสตร์และความคิดด้านศาสนาของแคลเดียนนี้ก็เผยแพร่

ไปถึงชาวตะวันตก ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างเช่น วันเสาร์ อากิติย์ และจันทร์ ก็มีชื่อตามดาว ในท้องฟ้า

ตารางศาสตร์ ชาวแคลเดียนสามารถหาเวลาที่ดวงจันทร์หมุนรอบโลก เวลาที่เกิดสุริยคราสและจันทร์คราส และคำนวณความยาวของปีทั้งหมดได้แม่นยำ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ชาวกรีกได้นำผลงานของชาวแคลเดียนมาใช้ภายหลัง

3.2.6 พินิเซียน (The Phoenicians)

Phoenician ก็คือชื่อที่ชาวกรีกใช้เรียกพวคคนนี้²³ ที่อาศัยอยู่ ณ บริเวณริมฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนด้านซีเรีย ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็คือประเทศเลบานอน พวคพินิเซียนนี้เป็นชนเผ่าเชื้อมิกติค เช่นเดียวกับพวคอาرام เมื่อนอพยพมาจากบริเวณทะเลราย อา拉เบีย มาอยู่บริเวณภูเขาเลบานอน เมื่อประมาณ 500 B.C.²⁴ และเนื่องจากภูเขาเลบานอน กับการติดต่อทางตะวันออก พวคพินิเซียนจึงหันออกทะเล และกลายเป็นพ่อค้าผู้ยิ่งใหญ่ที่สุด เมื่อคริสต์ศักราชที่ 11 B.C. เป็นนักต่อเรือ นักเดินเรือ และนักล่าอาณา尼ค ก่อนสมัยของ ชาวกรีก เพื่อการค้าแร่เงินและทองแดงจากสเปนและจากอังกฤษ พวคพินิเซียนจึงไปตั้งเมืองการค้าที่สเปนบนฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก ตั้งเมืองคาร์เทจเป็นศูนย์การค้าในบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งต่อมาเมืองคาร์เทจนี้ได้กลายเป็นเมืองคุ้มแข็งสำคัญของโรมในศตวรรษที่ 3 B.C.

ถึงแม้พวคพินิเซียนจะต้องออกไปทำการค้าขายตั้งกล่าวแล้วพวคนี้ ก็ได้สร้างเมืองที่อยู่ของตนที่สำคัญ คือ ไทร์ ไซดอน และไบบลัส ผลิตพวคสินค้าหัตถกรรม

²³ Canaanites

²⁴ John B. Harrison, p. 36.

ด้วย สินค้าออกที่สำคัญที่สุดก็คือ ผ้าขนสัตว์บ้มสีม่วงจากเบล็อกขอบชนิดหนึ่งที่มีอยู่ตามชายฝั่งทะเล เป็นช่างประดิษฐ์เฟอร์นิเจอร์ (ทำจากไม้ศีดาร์ในเลบานอน) เครื่องเหล็ก เครื่องแก้ว และเพชร

โดยทั่วไปนั้น พินิเชียนจะเป็นนักลอกเลียน และนักปรับปรุงมากกว่านักคิดสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่พินิเชียนจะลอกเลียนแบบอย่างการปักครองจากชาวอียิปต์และนานาชาติเนื่น โดยฝ่ามือการค้าขาย ทำให้ได้รับการถ่ายทอดความรู้โดยทางอ้อม จากเดนนั่น ๆ ตลอดย่านทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เช่นการรับรูปแบบอักษรของอียิปต์และสูเมเรียน คืออักษรเสี้ยโกรกlichic และอักษรคูนิฟอร์ม มาดัดแปลงเป็นของตน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการวางรูปแบบอักษรแทนเสียง พากพินิเชียนได้ดัดแปลงพยัญชนะ 22 ตัว ตัวอักษร 2 ตัวแรก คือ Aleph และ beth ซึ่งหมายความถึง “วัว” และ “บ้าน” ตรงกับภาษากรีกคือ Alpha และ beth ได้รวมกันเป็น “Alphabet” ต่อมา

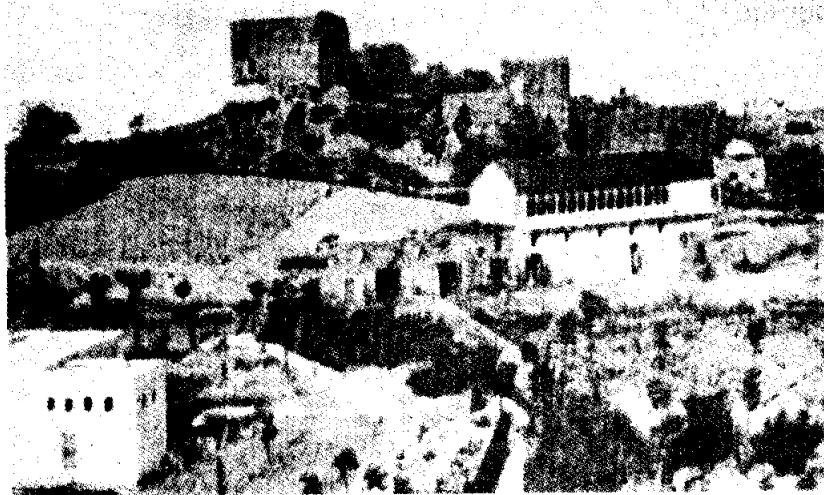
การถ่ายทอดพยัญชนะนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของอิทธิพลทางอารยธรรมที่สืบทอดเนื่องจากการค้า สำหรับชาวพินิเชียนแล้ว การมีตัวหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นมากในการบันทึกสินค้าจำนวนน้อยมากและได้ถ่ายทอดให้ชนชาติอื่นรับไป โดยเฉพาะชาวกรีกนั้นในเบื้องต้น เมื่อเห็นตัวอักษรนั้นพากันหาดกลัวมากกว่าเป็นสิ่งแปลกประหลาด แต่เมื่อหายกลัวก็ได้ดัดแปลงให้เข้าใจเพิ่มตัวสะเข้าไปด้วย และ兆ไว้มันก็รับไปใช้ต่อ ตัวอย่างอักษรของกรีก เช่น sigma ต่อมากลายเป็นตัว “S” และ delta ต่อมาก็คือตัว “D” ในปัจจุบัน

นครรัฐทั้ง 6 แห่งของพินิเชียนนั้นปรากฏว่าไม่เคยรวมกันเป็น

รัฐใหญ่รัฐเดียวกันเลย ครั้นถึงครึ่งหลังศตวรรษที่ 8 B.C. นครรัฐเหล่านั้น ยกเว้นไทร์กถูกพากอัสสิเรียนยึดครอง และเมื่อปี 571 B.C. พากแคลเดียนก็ยึดครองไทร์

พ่อค้าพินิเชียนนำพรหมจากอินเดียมายังไตร์งาม

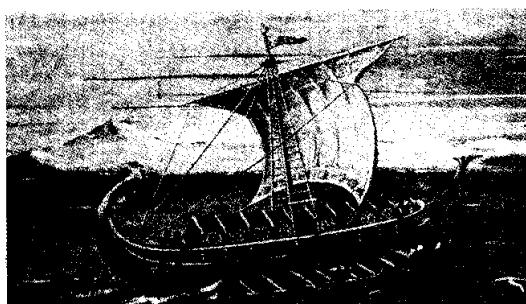

เมืองไซดอนในปัจจุบัน

3.2.7 พวกราเมี่ยน (The Arameans)

เป็นพวกรที่อาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกของภูเขาเลบานอน ระหว่างศตวรรษที่ 12 B.C. คุณย์รวมแห่งความสำคัญดังกล่าวจนอยู่ที่นครدامสกัส เนื่องจากที่ตั้งของนครนี้อยู่ ณ บริเวณสำคัญที่ควบคุมเส้นทางค้าข่ายระหว่างพินิเชีย เมโซโปเตเมีย และอียิปต์ ดังนั้น ราเมี่ยนจึงได้ชื่อว่า “พินิเชียนของเอเชียตอนใน”

เมื่อ 732 B.C. พวกลัตติเรียนเข้ายึดครองกรุงدامสกัส แต่พวกราเมี่ยนก็ยังควบคุมเส้นทางการค้าในเอเชียตะวันตกไว้ได้ ภาษาอาرامีนซึ่งใช้ตัวอักษรคล้ายกับพินิเชียนมากถูกใช้เป็นภาษากลางของกลุ่มเอเชียตะวันตก เป็นภาษาที่ใช้แทนที่

(บน) การขนส่งสินค้าทางน้ำของฟื้นฟูอาหรับ

(ล่าง) การขนส่งสินค้าทางเรือ

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's

World Frontiers)

ภาษาเยบรูร์ว์ในแคร์วันจูเดีย และเป็นภาษาที่พระเยซูและสาวกใช้ในการสอนศาสนา

อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของอราเมียนก็คือ การเป็นพ่อค้าทางบกที่ยิ่งใหญ่ในเขตตะวันออกไกลในขณะที่พินิเชียนเป็นพ่อค้าทางเรือที่สำคัญในย่านเมดิเตอร์เรเนียน

3.2.8 อาณาจักรเยบรูร์ (The Hebrew Kingdom)

ในบรรดาอาณาจักรต่างๆ ทางภาคตะวันออกนี้ นอกจจากอียิปต์แล้ว ก็ไม่มีชาติที่จะมีความสำคัญต่อโลกปัจจุบันมากไปกว่าพวกเยบรูร์

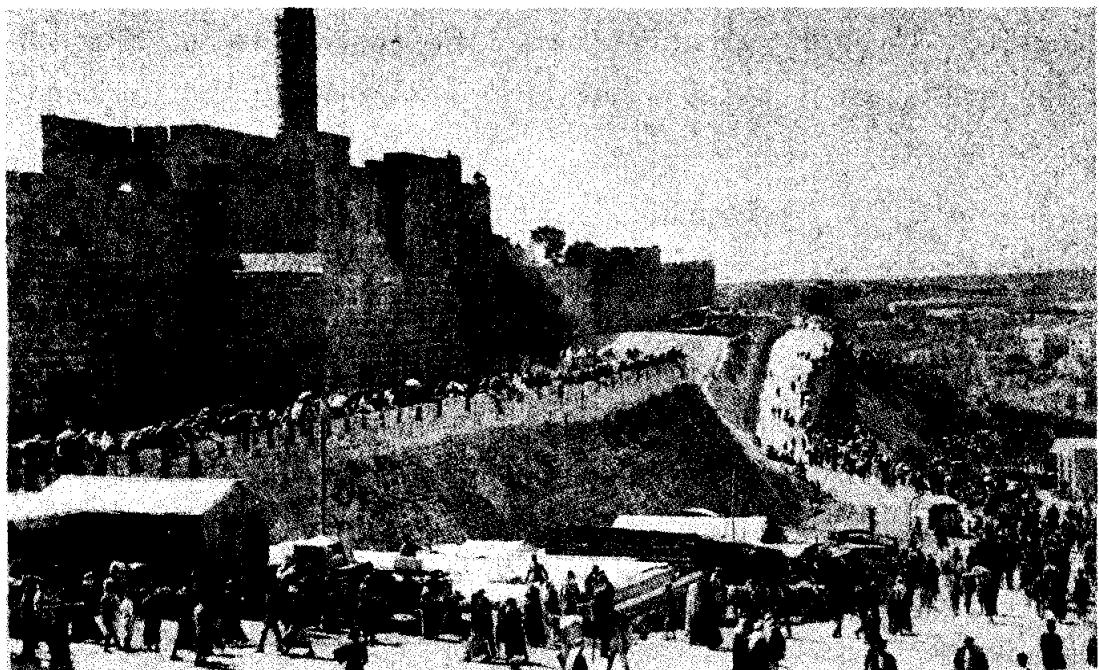
พวกเยบรูร์นี้เป็นชาติที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากแก่คริสต์ศาสนา นัญญติต่างๆ ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างโลก น้ำท่วมโลกและความเชื่อที่ว่าพระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้ออกกฎหมายต่างๆ และเป็นผู้ตัดสินเรื่องราวต่างๆ ในคัมภีร์ไบเบิล ส่วนที่พวกเยบรูร์จะมีกำเนิดมาจากการนั้นยังเป็นเพียงการสันนิษฐานว่าเป็นชนเผ่าเชื้อไม่ที่ผ่านหนึ่งในเขตทะเลทรายอราเบีย และเป็นผู้สร้างชาติอิสราเอลในราวปี 1800 B.C. ต่อมากายได้การนำของอับราฮัม²⁵ ได้มาตั้งถิ่นฐานทางภาคตะวันตกเนื่องเห็นของทะเลทรายอราเบีย จนถึงเมืองยาقوบหลานของอับราหัมจึงนำพวกเยบรูร์พยามทางตะวันตกเข้าครอบครองปาเลสไตน์และเรียกดินแดนนั้นว่าอิสราเอล

หลังจากนั้นได้เกิดเหตุการณ์ข้าวยากหmagic แห่งชื่น พวกเยบรูร์อดยากจึงพาภักดีไปอยู่ในอียิปต์ ในราว 1600 B.C. ได้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่แถบเดลตา แต่ถูกฟาร็อธ์จับไปเป็นทาสในราว ค.ศ. 1300-1250 พวกเยบรูร์มีผู้นำใหม่คือ โมเสส ได้ทำการปลดปล่อยพวกเยบรูร์เป็นอิสระและพาอพยพไปอยู่คบสมุทรซีนาย โมเสสได้รวบรวมพวกเยบรูร์ผ่านทางตะวันตก เข้าด้วยกัน เป็นการรวมแบบสามพันธุ์และแนะนำให้พวกเยบรูร์นับถือยาห์เวห์ หรือยะโฮวาห์ การที่รวมกันได้ครั้นนี้เองทำให้พวกเยบรูร์พยายามจะยึดดินแดนปาเลสไตน์ให้

²⁵ อับราหัม : ตามหลักฐานของชาวเยบรูร์นั้นเชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของคนชั่งอพยพจากนครเออร์ (Ur) มาทางตะวันตก เนื่องจากพระเจ้าให้สัญญาไว้จะประทานดินแดน (Palestine Canaan) ให้หลานชายคนใดของอับราหัมคือ Jacob (มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Israel) มีลูกชาย 12 คน ซึ่งได้รับการทำนายว่าจะเป็นผู้ตั้งชาติที่กุลอีก 12 ชาติกุล ซึ่งต่อไปเยบรูร์จะถูกแบ่งได้ดังกล่าว ต่อมากลุกชายของ Jacob คือ Joseph ก็ถูกจับไปอียิปต์เป็นทาส แต่ต่อมาก็ได้เป็นใหญ่ในคูนารูบานของฟาร็อธ์ พอกับพี่น้องเข้าไปอยู่ในอียิปต์ด้วย ฟาร็อธ์องค์ต่อมากลับทำลายพวกอิสราเอลและกดลงเป็นท่าสجنโมเสส (Exodus)

หมวดซึ่งปาเลสไตน์ในระบบนั้นเป็นที่อยู่ของพวකคนนี้ในที่ พวකคนนี้ในที่อาศัยอยู่ในดินแดนปาเลสไตน์ แม้ว่าจะแห้งแล้งแต่ก็ยังดีกว่าดินแดนอื่น ๆ แบบทະເລທຣາຍອາເບີຍ พວກคนนี้ในที่เจริญแล้ว รู้จักการเกษตรกรรม และการท้า รู้จักการใช้เหล็ก พวກนี้รับอารยธรรมจากนานาบีโลเนีย เช่น การเขียนหนังสือ นอกจากนี้ก็ติดต่อค้าขายกับพวກนานาบีโลเนีย และพวກเชื้อชาติไทย ดินแดนที่พวกคนนี้ในที่เรียกว่า ตะนัน จึงเป็นที่หมายปองของหลายพวກ เช่น พวກพิลิสไตน์ ต้องการได้ดินแดนภาคใต้ของปาเลสไตน์จึงต้องทำสงครามกับชนทั้งสองฝ่ายนี้

เนื่องจากต้องทำสงคราม พวກເບຣູຣີຈึงต้องรวมกันและมีกษัตริย์เพื่อต่อต้านศัตรุ จึงได้หัวหน้าทางศาสนา ชื่อชามูเอล เลือก กษัตริย์สำหรับพวกคน ชามูเอล จึงเลือก ชอล คนเลี้ยงแกะผู้เข้มแข็งขึ้นมาเป็นผู้นำชาวເບຣູຣີทั้งหลาย ทำสงครามได้ชัยชนะและสถาปนาอาณาจารของເບຣູຣີขึ้น ต่อมาราชานeseื่อมความนิยมลง หันไปยกย่องเดวิดนายทหารหนุ่มแห่งราชสำนักของชอล เดวิดแต่งงานกับลูกสาวของชอล และเมื่อชอลถูกฆ่าตายในสงครามเมื่อ 980 B.C. เดวิดก็ได้เป็นกษัตริย์

ເບຣູຊາເລີມ “ເມືອງເກົ່າ” ທີ່ຍັງຄົມນັກແສງນຸ້ມູດເດີນກາງໄປໄມ່ຫາດສາຍ

(ຖິ່ນາ : Thomas D. Clark et al., America's Old World Frontiers)

เดวิดได้สถาปนาราชอาณาจักรອิສราເວລขึ้น ยົດกรุงເບຣູຊາເລີມจากพวකคนนี้ในที่ และตั้งเป็นนครหลวง จัดแบ่งเขตปักครองกับพวກพิลิสไตน์โดยเด็ดขาด และใน

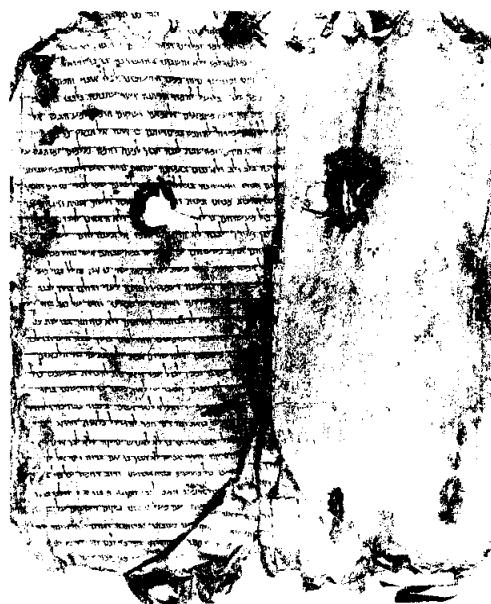
ที่สุดกิจกรรมอาณาจักรของคนนี้ในที่เข้ากับเยบรูร์

กษัตริย์ที่ครองราชย์ต่อจากเดวิดคือ ไซโลมอน ซึ่งครองราชย์ระหว่าง 970-980 B.C. ไซโลมอนปกครองอิสราเอลตามแบบอย่างฟาร์โตร์แห่งอียิปต์ ทรงเปิดการค้าขายกับอียิปต์ และพินิเชียน ทรงแต่งกองเรือออกไปค้าขายในทะเลแดงและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทรงสร้างพระราชวังที่หูหรา และโปรดให้สร้างโบสถ์ใหญ่ที่งดงามขึ้นในกรุงเยรูชาเล็ม เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีทางศาสนาของชาวเยบรูร์ สมัยของไซโลมอนเป็นสมัยที่รุ่งเรืองที่สุดในประวัติศาสตร์ของเยบรูร์ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นสมัยที่มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทำให้ต้องเก็บภาษีรายภูมิเพิ่มขึ้นรายภูมิต้องทำงานหนัก เมื่อไซโลมอนล้มพระชนม์ก็เกิดกบฏในอาณาจักร ทำให้อาณาจักรแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ อิสราเอล อยู่ทางภาคเหนือ มีเมืองหลวงชื่อ ซามาเรีย ส่วนทางภาคใต้เป็นเขตแห่งแสลงเรียกว่า จูดาห์ มีเมืองหลวงชื่อ เยรูชาเล็ม อาณาจักรทั้ง 2 ก็ดำเนินอยู่ต่อมากว่า 200 ปี

ในปี 722 B.C. กษัตริย์ชากอนแห่งอัสสิเรียทรงยกกองทัพมาบังอิสราเอล นครหลวงคือ ซามาเรีย ถูกทำลาย ประชาชนชาวอิสราเอลถูกนำตัวไปยังและถูกขับไล่กระจัดกระจายไปจนไม่สามารถกลับมาร่วมกันได้อีก ซามาเรียถูกลายเป็นที่อยู่ของชนชาติอื่น

ในปี 587 B.C. กษัตริย์เชเดกิਆห์ ของจูดาห์ได้ร่วมมือกับอียิปต์ ต่อต้านอำนาจของอาณาจักรแคลเดีย พระเจ้าเนบุคัดเนส查ร์ ทรงพระพิโรธส่งกองทัพมาทำลายกรุงเยรูชาเล็ม กษัตริย์เชเดกิਆห์ถูกคว้าลูกนัยน์ดา และถูกจับเป็นเชลย อาณาจักรจูดาห์ ก็ตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรบาบิโลนใหม่

เมื่อกษัตริย์ไซรัสแห่งเบอร์เซียได้กรุงนาบีโลน ได้ทรงปล่อยชาวเยบรูร์ เหล่านี้เป็นอิสระชาวเยบรูร์บางส่วนได้กลับคืนสู่ปาเลสไตน์ ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองขึ้นของเบอร์เซีย

ส่วนที่เก่าแก่ของพระคัมภีร์เก่ากันพน
ค.ศ. 1947 ในถ้ำไกลัดเดซี (Dead Sea)
ประมาณว่าถูกหลังไปถึงประมาณ
ปี 200 B.C. เป็นส่วนหนึ่งของ
อารีกคัมภีร์ (Qumran)
(ที่มา : Ludwig F. Schaefer et al.,
The Shaping of Western Civilization)

ได้สร้างคริสต์ลัทธิใหม่ ในศตวรรษที่ 1 และศตวรรษที่ 2 เมื่อกรีกและโรมันเรื่องอำนาจ
ปาเลสไตน์ก็ถูกอยู่ใต้การปกครองของกรีก และโรมันตามลำดับ ชาวเยบรูว์ที่ถูกอยู่ในการปกครอง
ของจักรพรรดิแห่งจักรพรรดิโรมัน ได้ก่อการจลาจลต่อต้านอำนาจการปกครองของโรมัน
ทางโรมันจึงยกกองทัพไปปราบปรามอย่างทารุณ พากเยบรูว์ถูกประหารเป็นจำนวนมากที่
เหลือกันนี้เป็นตามส่วนต่างๆ ของยุโรปและเอเชียซึ่งพากนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่าพากยิวน
กระทั่งประมาณศตวรรษที่ 20 ก็มีได้มีรัฐอิสราเอลและจุดเดียวเอกสารซึ่งกล่าวเลยว่า

สิ่งที่เป็นมรดกตกทอดจากชาวเยบรูว์²⁶

เมื่อเปรียบเทียบดูกับบรรดาอาณาจักรในสมัยโบราณแล้ว ชาวเยบรูว์ไม่ได้มีความ
เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ หรือในด้านศิลปะแขนงต่างๆ เลย สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ชาวเยบรูว์
ให้ไว้แก่โลกคือ ด้านศาสนา วรรณคดี กวีหมาย และปรัชญา

ศาสนา ในสมัยแรก ๆ ชาวเยบรูว์นับถือบชาเทพเจ้าหลายองค์ แต่ภายหลังได้เปลี่ยน
มานับถือเทพเจ้าประจำหมู่บ้านของตน คือยาหเวร์ หรือ ยะโฮวาท์ ในราวปี 750 B.C. พากผู้
นำทางศาสนาของพากเยบรูว์ ที่เรียกว่าศาสดาพยากรณ์ ได้สั่งสอนและซักชวนชาวเยบรูว์ให้
นับถือเทพเจ้าของตนแต่เพียงองค์เดียว คือ พระบิดาผู้ทรงไว้วิชัยความรักและความเมตตา เป็น
พระเจ้าที่แท้จริงแต่เพียงองค์เดียวแห่งจักรวาล

อิทธิพลจากศาสนาของพากเยบรูว์ต่อคริสตศาสนาคือ ทางพากที่นับถือคริสต์-
ศาสนาถือว่าเป็นผู้นำศาสนาของพากเยบรูว์นั้น มาทำให้ครบถ้วนบริบูรณ์ขึ้น เช่น ทางศาสนา
คริสต์ได้รับความรู้เกี่ยวกับการสร้างโลก กำเนิดของโลก และบัญญัติสิบประการมาจากการ
ศาสนาของบิบิ

วรรณคดี วรรณคดีซึ่งสำคัญของพากเยบรูว์ คือ พระคัมภีร์เดิม (The Old
Testament) ซึ่งชาวเยบรูว์ได้รวบรวมจากเรื่องราวประเพณี ประวัติศาสตร์ สุภาษิต บทเพลง
สวดที่สำคัญ ๆ ก็เป็นเพลงสวดเกี่ยวกับเดวิด และเหตุการณ์ที่พากชาวเยบรูว์ถูกประหาร
ประหาร ตลอดจนเพลงสรรเสริญกษัตริย์โซโลมอน

The Old Testament ของชาวเยบรูว์นี้ พากที่นับถือลัทธิแคลвин (Calvinists)
ในสมัยศตวรรษที่ 16 ได้ยึดถือเป็นกวีหมาย และเป็นทฤษฎีการเมือง

²⁶ Stewart C. Easton, *The Western Heritage* (New York : Holt Rinehart and Winston Inc., 1966), p. 45.

ปรัชญา ความคิดทางด้านปรัชญาของพากເຂບຮູວ໌ ມີກະເກີຍວ່າອັນກັບຊາວເຂບຮູວ໌ເອງແລ້ວເກີຍວ່າກັບປັ້ງຫາຊື່ວິຕແລ້ວໂຄສະຕາຂອງມຸນຸ່ງຍົດ ອານຸຍົດ ອານຸຍົດໃນແກ່ປັ້ງຫາຂອງຊາວເຂບຮູວ໌ນັ້ນ ເກີຍວ່າກັບຕັ້ງຄນມາກກວ່າທີ່ຈະເປັນໜຳນັ້ນ ປັ້ງຫາຂອງພາກເຂບຮູວ໌ນີ້ຮັບຮັມໄວ້ໃນ The Old Testament ເຊັ່ນເດີວັນ ອານຸຍົດພື້ນຖານທາງປັ້ງຫາຂອງຊາວເຂບຮູວ໌ນັ້ນອາຈສຽບໄດ້ດັ່ງນີ້ດີວ່າ

1. **ຈັກກລນິຍມ (Mechanism)** ເອກພເປົ້າແປ່ນເສີມເອົ້າເຄື່ອງຈັກມຸນອຸ່ນຫຼັດຮໂດຍໄມ້ເປົ້າໝາຍຫວີ້ວັດຖຸປະສົງຄົດ ກາຍໄດ້ດວງອາທິຍົນໄໝມີມີອະໄຣໃໝ່ໄໝມີມີອະໄຣກ້າວໄປໜ້າ ພ້າ ມີເພີ່ມການຫຼັງຈາກກັນຂອງວັງຈັກຮັນຫມຸນເວີ່ມ້າຫຼາກໄມ່ຫຼຸດຫຍ່ອນ

2. **ໜະຕາກຮມນິຍມ (Fatalism)** ມຸນຸ່ງຍື້ນຂອງຢູ່ກັບໂຄສະຕາຮ່ວ່າງຄວາມພຍາຍາມກັບຄວາມສໍາເວົງ (ຮ່ວ່າງກະກະທຳກັບພລຂອງກະກະທຳ) ໄມ້ມີຄວາມເກີຍວ່າອັນກັນເລຍ (ໄມ້ເຊື່ອກູ້ແໜ່ງກຮມ) “ໃນກາງວົງແໜ່ງ ດນວົງເຮົວໄໝໄດ້ໜະເສມວີ່ໄປ ໃນກາງຮນ ດນແນ້ງແຮງໄໝໄດ້ໜະເສມວີ່ໄປ ໃນກາງແປ່ງໜ້າກະກະທຳກັບ ດນລາດໄໝໄດ້ໜະເສມວີ່ໄປ...ຄນທັ້ງປ່ວງຂຶ້ນຂອງຢູ່ກັບກາລເວລາແລ້ວໂກກສ”

3. **ວິມຕືນິຍມ (Skepticism)** ເປັນໄປໄໝໄດ້ທີ່ຈະຮູ້ສິ່ງທີ່ສິ້ນສຸດ (ຄວາມແທ້ຈິງອັນດີມະ) ໄມ້ມີໜັກຮູ້ານໄດ້ ແສດງວ່າມີວິຜູ້ໝາຍຫວີ້ວັດຖຸນີ້ມີໜັກຫຼັງຈາກຕາຍໄປແລ້ວ ມຸນຸ່ງຍື້ນແລ້ວສັງເກດເປັນອ່າງເດີວັນໜົດຄື່ອງ “ທຸກຫຼົງທີ່ເກີດມາຈາກຜຸ່ນ ແລ້ວກັບໄປເປັນຜຸ່ນອີກ”

4. **ທຸນິຍມ (Pessimism)** ທຸກສິ່ງທຸກອ່າງເປັນຄວາມວ່າງແລ້ວຄວາມທຸກໝົ້າໃຈ ຂໍ້ເສີ່ງທັງພົມບັດ ແລ້ວຄວາມສຸກສານເພລິດເພລິນ ເປັນກັບດັກແລ້ວມາຍາ ແມ້ຄວາມຄລາດຈະເປັນຫຼັກທາງໄປສຸ່ຄວາມສຸຂພະເພດເມື່ອມີຄວາມຮູ້ມາກ້າວ້າ ກົງປົງຮູ້ຈັກຄວາມທຸກໝົ້າມາກ້າວ້າ ການມີຫຼື່ອດີແລ້ວຄວາມພອໃຈໃນງານທີ່ກຳດ້ວຍມີຕົນເອງທ່ານັ້ນທີ່ມີຄຸນຄ່າ

5. **ນັ້ມລົມມາບົງປັກ (Moderation)** (ຄວາມພອເໝາະພອດີ) ຄວາມຮັກເລີ່ມການທຽມາຕັນແອງເກີນໄປ (ຖາໜີ) ແລ້ວການປ່ອຍຕົນໃໝ່ນັ້ນໄລ້ກົງສຸຂພະເພດໃຈ່ “ອ່າຍ່າເປັນຄົນຫົວເກີນໄປ ເຫດຸໄລນ່ຈ້າຈະມາຕາຍເສີ່ງກ່ອນອາຍຸຂັ້ນ”

3.3 ຈັກວັດຮັດອິໂນໂດຍໂຮປ

ຫຼັງຈາກທີ່ກັບຕົວຢ່າງທີ່ຈັກວັດຮັດເລື່ອມີກົງສິ້ນສຸດ ຈັກວັດຮັດແດລເດືອນໄດ້ກົງສິ້ນສຸດ ອຳນາຈລົງນັບເປັນການສິ້ນສຸດແໜ່ງຄວາມຍິ່ງໃໝ່ຂອງໜັກເຜົ່າເຊີ່ມໄທໃນດີນແດນເອເຊີ່ມຕະວັນຕົກ ແລ້ວດີນແດນແໜ່ງນີ້ກົງກຽງກົງຈາກຫຼັກທີ່ຈັກວັດຮັດໄໝໄດ້ ຕື່ອ ອິນໂດຍໂຮປເປົ້າ

ຫຼັກທີ່ຈັກວັດຮັດ ທີ່ເຂົ້າມາຮູກຈາກດີນແດນເອເຊີ່ມຕະວັນຕົກ ດື່ອພວກກິລເດີຍນ ມິດສ’ ແລ້ວເປົ້າເປົ້າ

3.3.1 อาณาจักรลิเดีย (Lydia)

ชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียน ที่เข้ามาเมืองทบทวนในแถบเอเชียตะวันตกในราชศตวรรษที่ 8 B.C. ในระยะเวลาเดียวกับที่พวกลิทไทท์เสื่อมอำนาจลง คือพวกลิเดียนซึ่งมาตั้งอาณาจักรอยู่ดินแดนเอเชียไมเนอร์ แถบคาบสมุทรอนโนടีเลีย (Anatolia) ปัจจุบันคือ ประเทศตุรกี กษัตริย์ที่สำคัญคือ กษัตริย์ครีซัส (Croesus) เป็นกษัตริย์ที่มีความมั่งคั่งมาก จนกระทั่งมีการเปรียบเทียบคนร่ำรวยว่ามั่งคั่งเหมือนกษัตริย์ครีซัส

ชาวลิเดียนมั่งคั่ง เพราะทำการค้า เช่นมีการค้าขายกับดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำไทริสและยูเฟรติส และบริเวณหมู่เกาะอีเจียน

อาณาจักรลิเดียนนี้อยู่ได้ไม่นานก็ถล่มไป และไม่ได้ทิ้งมรดกทางวัฒนธรรมและอารยธรรมไว้มากมาย แต่มีสิ่งที่ให้ไว้เป็นมรดกแก่โลกปัจจุบันที่สำคัญ คือการทำเหรียญทองผสมเงินขึ้นไว้ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนโดยคิดอัตราแลกเปลี่ยนตามน้ำหนักของเหรียญ

3.3.2 อาณาจักรมีเดีย (Media)

พวkmีดส์ได้มาตั้งอาณาจักรอยู่ระหว่างอัสสิเรียและทะเลสาบแคสเปียน มีเมืองเอกบานาเป็นนครหลวง จากรากของพวกลิสสิเรียนทำให้ทราบว่าเมื่อปี 835-612 B.C. พวkmีดส์ได้ควบคุมชาวแคลเดียนยกกำลังเข้าทำลายกรุงนิเนเวห์ และปราบปรามจักรวรดิอัสสิเรีย และได้มีอิทธิพลทั่วบริเวณภาคกลางของเอเชียไมเนอร์ไปจนจดแม่น้ำสินธุพวkmีดส์มีอิทธิพลอยู่ได้ไม่นาน ในปี 550 B.C. ก็ถูกเปอร์เซียปราบปรามได้

3.3.3 จักรวรดิเปอร์เซีย (Persia)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วพวกลิเดียนคือพวกลิเดียนที่มีวัฒนธรรมแบบเมโซโปเตเมียแท้ เพราะเมื่อประมาณปี 539 B.C. พวกเปอร์เซียนก็สามารถยึดครองบริเวณที่รับสู่แม่น้ำหั้งสอง และในที่สุดก็ยึดครองราชอาณาจักรของแคลเดียนทั้งหมด พวกเปอร์เซียนได้สร้างอารยธรรมขึ้นใหม่ ซึ่งแม้ว่าจะได้รับเอาอารยธรรมบางส่วนของแคลเดียมมาด้วย แต่ก็มิได้พวยพยามที่จะลอกแบบมาหั้งหมดที่เดียว กล่าวคือนอกจากแบบอย่างอารยธรรมของแคลเดียนแล้วเปอร์เซียนก็ยังได้รับเอาอารยธรรมของชาติอื่น ๆ ที่ตนเกี่ยวข้องอีกด้วย²⁷

²⁷ โปรดดู H and H.A. Frankfort, et. al., *The Intellectual Adventure of Ancient Man* (Chicago : University of Chicago Press, 1964).

ที่มาของพวกรีอิร์เชียน เป็นเชื้อสายของอินโดยูโรปอยพ
จากบริเวณภาคเหนือของทะเลเดด ณ บริเวณภาคตะวันออกใกล้มีประมาณปี 2000 B.C.
พวกรีอิร์เชียนรุ่นแรกตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บริเวณที่ร้าบสูงอิหร่านด้วยการลี้ภัยและ
เป็นเกษตรกร ปักครองตนเองเป็นอิสระมา

หลายศตวรรษ ถึงแม้ว่าในบางครั้งจะถูก
กษัตริย์มีดส์ครอบครอง แต่เมื่อประมาณปี 550
B.C. พวกรีอิร์เชียนก็อาชนาจักริย์มีดส์
ได้ กษัตริย์ผู้มีชื่อเสียงของรีอิร์เชียน คือ^๑
ไซรัสที่สามหาราชก็สามารถสถาปนาจักรวรรดิ
รีอิร์เชียนอันยิ่งใหญ่ยึดเออานาตามของมีเดีย^๒
และต่อมาปี 546 B.C. ก็ผนวกอาณาจักร
ลีเดียของกษัตริย์ครีซัส รวมทั้งนครต่าง ๆ
ของกรีกบนฝั่งเอเชียน้อยด้วย ครั้นแล้วจึง^๓
หันมุ่งไปทางภาคตะวันออกขยายเขตแดน
ไปจนจัดดินแดน

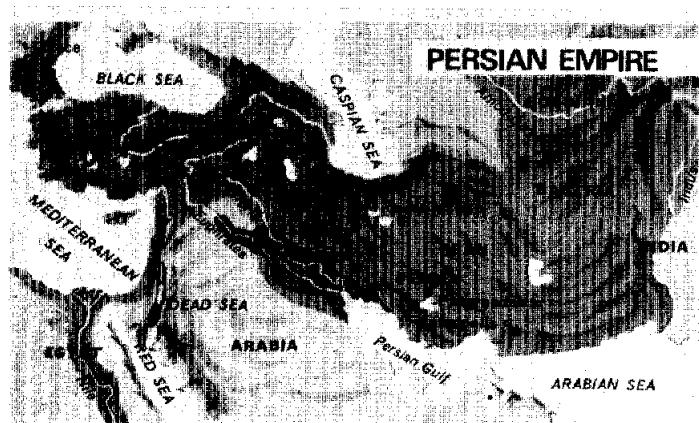
พระเจ้าดาริอุสมหาราช

หลังจากที่แคมไบซีสลิ่นพระชนม์
แล้ว กษัตริย์องค์ต่อมาคือ ดาริอุสได้เสด็จ
ขึ้นครองราชย์เมื่อปี 521 B.C. อาณาจักรรีอิร์เชียนได้มีการแตกแยกออกเป็นรัฐเล็ก ๆ กษัตริย์

สถานที่ฝังพระศพพระจักรพระดิดาริอุส

ดาริอุสได้จัดการขยายอำนาจ
ออกไปปักครองรัฐเล็ก ๆ เหล่า
นั้น รวมทั้งได้สถาปนารัฐบาล
กลางของจักรวรรดิตัวบุญ

ดาริอุสทรงเนลิม
พระนามพระองค์ว่า “King of
Kings” มีอำนาจในการออก
กฎหมายตัดสินคดีและปักครอง
ผู้คนภายในจักรวรรดิอย่างเด็ด
ขาด และสร้างพระราชวังไว้ใน

วังหลวงคือ Ecbatana, Susa, Persepolis เพื่อแสดงว่าพระองค์ทรงเป็นเจ้าโลก สมมุติพระองค์ว่าเป็นตัวแทนของพระเจ้าคือ อารูรา มาสดา²⁸ ที่มาปกครองประชาชน ทรงคัดเลือกทหารและประชาชนมาไว้ใกล้ชิด ฝึกหัดงานพิเศษเฉพาะอย่าง คนพวกรนีส่วนใหญ่เป็นพากเชื้อสายมีเดียนและเปอร์เซียน ซึ่งต่อมามาได้กล้ายเป็นพากวรรณบุนนาคมีอำนาจในเปอร์เซีย

ผลงานของพระเจ้าดาวรุส

1. แบ่งเขตปกครองออกเป็น 20 มนฑล เรียกว่า “Satrapies” มีผู้ว่าราชการปกครองมีอำนาจสิทธิขาดเท่ากับขัตติย์เรียกตัวเองว่า “Satrap”²⁹ ผู้ว่าราชการเหล่านี้ขึ้นตรงต่องขัตติย์และมีความจงรักภักดีอย่างยิ่ง

2. สร้างถนนไปถึงเมืองต่าง ๆ ในจักรวรรดิ ที่มีชื่อเสียงคือ “เส้นทางพระราชา” (The Kings Highway) มีความยาวถึงประมาณ 1,600 ไมล์ จากเมืองอีเฟซุส ในเอเชียน้อยไปถึงเมืองซูชา ทางตะวันออกของแม่น้ำไทริส ซึ่งช่วยให้สามารถเดินทางติดต่อกันเมืองต่าง ๆ ในราชอาณาจักรของพระองค์ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น มีผู้กล่าวว่า汗กขี้ม้าส่งข่าวสารของขัตติย์นั้นสามารถเดินทางได้ตลอดเส้นทางนี้ภายในเวลาไม่ถึง 1 อาทิตย์³⁰ และยังใช้เป็นเส้นทางของพากพ่อค้าของกองค์ราวน และการขนส่งอื่น ๆ อีกด้วย

จากเมืองเพอร์เซียไปลิส นครหลวงของเปอร์เซีย
(ที่มา : G.K Tull, Early Civilization), p. 32.

3. การวางระบบสื่อสารระหว่างเมืองหลวงถึงมนฑล เพื่อควบคุมข่าวคราว ความเคลื่อนไหวภายในมนฑล อื่น ๆ มีการส่งสปายไปสืบราชการลับตามเมืองต่าง ๆ

4. มีการวางกำลังทหารไว้ตามจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ๆ ทุกแห่ง เพียบพร้อมที่จะปราบปรามผู้ที่ก่อการที่ขบถแข็งข้อ

²⁸ Ahura Ahura Mazda คือเทพเจ้าแห่งความดี

²⁹ มีความหมายว่าผู้ปกครองมนฑลในภาษาเปอร์เซียน

³⁰ ระหว่างทางมีสถานีสำหรับเปลี่ยนม้าเพื่อส่งข่าวสาร ระยะทางดังกล่าวที่ถูกเป็นคนธรรมดางานนี้ใช้เวลานานถึง 3 เดือน

5. มีการเก็บบัญชีภาษีไว้ที่เมืองหลวง เพื่อเป็นการควบคุมการเงิน การปกครองของผู้ว่าการ

กษัตริย์เชอร์กชิส

เป็นโกรสของพระเจ้าดาริอุสมหาราช ขึ้นครองราชย์ในปี 486 B.C. ทรงดำเนินการแก้แค้นการที่เบอร์เซียต้องฟ่ายแพ้กรีซในสงครามมารاثอนเมื่อปี 490 โดยการเตรียมการภายหลังทำสงครามกับอียิปต์แล้ว ก็เตรียมกองทัพใหญ่ระดมพลที่ฝั่งเอเชียไมเนอร์ เพื่อข้ามช่องแคบไฮล์ส滂อัน³¹ พระเจ้าเชอร์กชิสใช้เรือมาต่อ กันเป็นสะพานโดยอาเรือมาผูกกันเป็นสองแಡงเอารือกมัดจันแนนติดต่อกันถึงสามไมล์ ครั้นแล้วกองทักระกยักข้ามไป

ประวัติศาสตร์ไม่ได้กล่าวถึงว่ามีคนตกทะเลไปกี่คน เพียงแต่ยกย่องว่า เป็นแผนการที่ดี เพียงแต่ไม่สามารถเอาชนะกรีซได้เท่านั้น

วัฒนธรรมของเบอร์เซีย

การปกครอง

การปกครองอาณาจักร ตามทฤษฎีแล้วการปกครองแบบสมบูรณ์นาฏยาสิกธิราช กษัตริย์ทรงปกครองในฐานะเป็นเทพเจ้าแห่งแสงสว่าง ไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ ที่จะมาจำกัดสิทธิของกษัตริย์ แต่ในทางปฏิบัติยังทรงรับประเพณีเก่า ๆ และกฎหมายเก่า ๆ ของมีเดส์และเบอร์เซีย

ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ก็แบ่งอาณาจักรออกเป็น 21 มณฑล (Satrapies) มีข้าหลวงประจำมณฑลเป็นผู้มีสิทธิในการบริหารการปกครองในมณฑลทุกด้าน ยกเว้นการทหารซึ่งจะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บัญชาการทหารสูงสุด บางครั้งกษัตริย์จะส่งผู้ตรวจการไปตรวจสอบราชการตามมณฑลต่าง ๆ ผู้ที่กษัตริย์ส่งไปนี้เรียกว่าเป็นหัวหน้าของกษัตริย์

สำหรับการปกครองเมืองขึ้น กษัตริย์เบอร์เซียทรงกระทำต่อฝ่ายพ่ายแพ้อย่างมนุษยธรรม ไม่ได้ทำลายล้านบ้านเมืองให้เสียหาย แต่เบอร์เซียทำสงครามเพื่อต้องการอาชานะ และได้เครื่องราชบัตรณาการ ดังนั้นจึงเรียกว่าทรงบรรณาการและเก็บภาษีต่อฝ่ายพ่ายแพ้ ในอัตราสูง

ส่วนการปกครองและการบริหารทัพบกนั้น เอาแบบอย่างมาจากอัสสิเรีย

³¹ Hellespont เป็นช่องแคบระหว่างตุรกีในยุโรปและตุรกีในเอเชีย หรือคือช่องแคบการ์ดิคันแนล

ความเจริญทางปัญญาและทางศิลป

ส่วนใหญ่เปอร์เซียจะรับมาจากชาติอื่น โดยเฉพาะรับวัฒธรรมเก่า ๆ จากเมโซโปเตเมีย จากอียิปต์ และจากลีเดีย และจากภาคเหนือของปาเลสไตน์ เช่น

ระบบการเขียนหนังสือคูนิฟอร์ม จากบาบิโลเนีย และนำมาปรับปรุงเป็นตัวอักษร 39 ตัว โดยอาศัยอักษรรอบคีกเป็นรากฐาน

รับการใช้ปฏิกิณแบบสุริยคติมาจากอียิปต์

รับการใช้เครื่องแลกเปลี่ยนในการค้าขายมาจากลีเดีย

รับการสร้างเฉลียงยกพื้นจากนาบีโลเนียและอัสสิเรีย

รับศิลปะการสร้างสถากรรม และระบุเบียงที่มีเสาเรียงเป็นแท่ง และการแกะสลักหัวเสาเป็นรูปดอกบัวและใบปาล์ม การขัดเงาและการสร้างกำแพงจากอียิปต์

ศิลปะที่มีชื่อเสียงของชาวนเปอร์เซีย คือ สถาปัตยกรรม³² การสร้างพระราชวังของกษัตริย์ เช่น พระราชวังของกษัตริย์دارิอุส และเซอร์กชิส ที่เพอร์เซียปลิส ได้เลียนแบบมาจากพระราชวังของอียิปต์ที่คาร์นัค มีห้องโถงกลางใหญ่ มีเสาล้อมรอบเป็นจำนวนมาก มีห้องหลายห้องใช้เป็นที่อยู่ของขันธี และมเหศีของกษัตริย์

ศาสนา

ศาสนาของเปอร์เซียคือ โซโรแอสเตอร์ (Zoroaster) แรกเริ่มที่อพยพเข้ามายุ่นในดินแดนอิหร่านนั้น ชาวนเปอร์เซียน นับถือเทพเจ้าหลายองค์ แต่ต่อมา ก็หันมาบูชาลัทธิโซโรแอสเตอร์ซึ่งมีโซโรแอสเตอร์เป็นศาสดา โซโรแอสเตอร์มีชีวิตต่อสู้ระหว่าง 600-583 B.C. เป็นคนที่มาจากการครอบครัวชั้นสองของเปอร์เซีย เขา มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะปฏิรูปสังคม และความเชื่อของชาวนเปอร์เซีย โซโรแอสเตอร์ถือว่าตัวเองเป็นตัวแทนของชนชั้นยากจน คือพวากชานาและพวกรสัตว์ ซึ่งเป็นปฏิบัติที่อ่อนสูงอันประกอบด้วยนกรอบและนกบัว

³² สถาปัตยกรรมเป็นผลงานเด่นที่สุดของเปอร์เซีย ส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียนแบบการทำยกพื้นและการทำระเบียงตามด้าวย่างที่นิยมกันมากในอัสสิเรียและนาบีโลเนีย การนิยมสร้างปักศิเกใช้สีอิฐสีสันว่างตกแต่งเพิ่มเติมตามแบบของเมโซโปเตเมีย เพียงแต่ไม่นิยมรูปโถงและหลังคาโครงแต่กลับไปใช้เสาและระเบียงตามแบบของอียิปต์แต่ตกแต่งภายใต้รูปปัล์มและดอกบัวต่างกับอียิปต์ที่ว่าไปเหมือนแบบของกรีซ โดยเฉพาะตามแบบของพวกรีโไอโอนีย์ในเอเชียน้อยลักษณะที่เป็นของเปอร์เซียแท่มีอย่างเดียวคือลักษณะที่เป็นแบบโลกธรรม กล่าวคือ ส่วนใหญ่มีได้รุ่งที่การสร้างวิหารแต่สร้างพระราชวังโดยเฉพาะ คือพระราชวังของดาวิอุสและเซอร์กชิสที่เพอร์เซียปลิส

โซโรแเอกสาร์สอนว่าโลกนี้มีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่วซึ่งต่อสู้อาชนะกันตลอดเวลา ฝ่ายดีนั้นมีพระอาทิตย์และพระจันทร์ เป็นประมุข ทรงเป็นเทพเจ้าแห่งความดี และความยุติธรรมเป็นพระเจ้าแห่งความสว่างและเป็นผู้มอบธรรมและคำสั่งสอนให้แก่ โซโรแเอกสาร์มาสู่ประชาชน ส่วนฝ่ายชั่วนั้นคือ พากปีศาจซึ่งเปรียบได้กับความมืด มุขย์ เป็นสาขาวงของทั้งสองฝ่าย และจะต้องตัดสินว่าจะเข้าข้างฝ่ายใด ด้วยเหตุนี้ชีวิตมนุษย์จึงมีการต่อสู้ระหว่างความดีและความชั่วและในที่สุด ฝ่ายดีก็เป็นฝ่ายมีชัย และเมื่อวันสุดท้ายมาถึงมนุษย์จะถูกตัดสินตามผลการกระทำการของตนเอง

ลักษณะทั่วไปของลัทธิโซโรแเอกสาร์

1. ทวิเทพ³³ ไม่มีลักษณะเป็นเทพองค์เดียวเหมือนของสูเมรุเรียนและบานาโนเลียน กล่าวคือให้พระเจ้าองค์เดียวเป็นพระเจ้าทั้งความดีและความชั่ว ทั้งยังไม่พยายามย้ำว่ามีพระเจ้าเพียงพระองค์เดียวเหมือนอยู่บิดต่อนปลายและขอบธุรกิจ โซโรแเอกสาร์รักล่าวถึงพระเจ้าสององค์คือ พระเจ้าแห่งความดี คือ Ahura Mazda เป็นเทพเจ้าแห่งแสงสว่าง ความดี และความถูกต้อง พระเจ้าอีกองค์หนึ่งคือ พระเจ้าแห่งความมืดและความชั่วร้าย พระเจ้าทั้งสองต่างก็พยายามต่อสู้กันเพื่อเป็นใหญ่ ทั้งสองมีอำนาจเท่า ๆ กัน แต่ส่วนใหญ่แล้วพระเจ้าแห่งความดีมักเป็นฝ่ายชนะ

2. ความเชื่อในอันตภาพ³⁴ (Eschatology) ซึ่งรวมความคิดเรื่อง “พระมหาไถ่” ไว้ด้วย เชื่อเรื่องการฟื้นคืนชีพของคนตายตามลัทธิโซโรแเอกสารนั้นสอนว่าโลกจะยังยืนอยู่ 12,000 ปี ในตอนปลายปี 9,000 จะมี Zoroaster มาปรากฏตัวอีกครั้งหนึ่ง เพื่อไถ่ความดีความชอบของมนุษย์ ติดตามด้วยการทำเนิดมหัศจรรย์ของเซาชยันต์³⁵ ซึ่งจะเป็นพระมหาไถ่เพื่อไถ่บาปคนเดิจกว่าจะสิ้นสุดอายุของโลก และจะถึงวันที่มาสดาอาchanะหริมันได้อย่างเด็ดขาด คนตายจะถูกปลุกขึ้นมาพิจารณาโทษ คนดีจะได้รับพร และคนชั่วจะถูกส่งเข้ากองไฟนรก แต่ในที่สุดทุกคนก็จะปลอดภัย เพราะนรกรของเบอร์เซียนไม่เหมือนนรกรของพากคริสต์เตียน กล่าวคือไม่ได้ดำรงอยู่ชั่วนิรันดร์

3. เป็นศาสนาแห่งจริยธรรม เชื่อว่าเมื่อคนตายไปแล้วจะต้องได้รับผลของกรรมดีหรือชั่วตามที่ตนประพฤติไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่

³³ Dualistic

³⁴ ความเชื่อในความสิ้นสุดและสัจธรรมสูงสุด

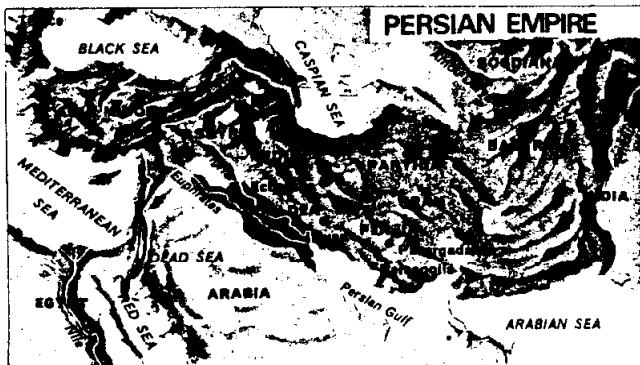
³⁵ Saoshyant

อหูระ มาสดา สรุปว่า “คนจะต้องมีสัจจะ ต้องรู้จักและช่วยเหลือคนอื่น ช่วยเหลือคนจน” “จะต้องไม่ประพฤติปฏิบัติต่อคนอื่นในสิ่งซึ่งไม่อยากให้คนอื่นประพฤติปฏิบัติต่อเรา”³⁶

โซโรแเอกสาร์เน้นทางสายกลาง เมื่อยามทุกข์ก็ไม่โศกจนเกินไป เพราะจะเป็นการทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจตนเอง ความพ่อเมืองพอตีเป็นเรื่องนายกยิ่งมากกว่า จะละเว้นเสียที่เดียว

4. เป็นศาสนาที่มีประกาศสัจธรรม เป็นศาสนาที่มีประกาศสัจธรรมศาสนา แรกของโลกตะวันตก เชื่อว่าสาวยของลัทธินี้เป็นเจ้าของสัจธรรมไม่ใช่พระฉลาดกว่าคนอื่น แต่พระมีส่วนร่วมในความคิดดีสิทธิ์ของพระผู้เป็นเจ้า ในฐานที่เป็นส่วนหนึ่งของพระองค์ พวกนี้จะฉลาดปราดเปรื่อง สัจธรรมที่รับทอดมาจึงลึกซึ้งกว่าธรรมดางามัญ ไม่สามารถจะถูกลบล้างด้วยกระบวนการตรรกะวิทยา หรือทำการพิสูจน์ด้วยการสอบสวนใด ๆ ส่วนหนึ่งของสัจธรรมนี้บันทึกไว้ในคัมภีร์ของอโรมานชาติ ซึ่งเชื่อว่าถูกส่งมาจากสวรรค์ โซโรแเอกสาร์รับมาจากการสดาและส่งต่อให้กับสาวย การมีคัมภีร์นี้ตรงกันข้ามกับศาสนาของอียิปต์ ซึ่งไม่มีใบเบิลรวมทั้งภาพชนิดใดของพระเจ้า เมโสโปเตเมียเองก็ไม่เหมือนกัน กรีซและโรมันก็ไม่ได้กล่าว

ถึงสัจธรรมของพระเจ้า สำหรับศาสนา อื่น ๆ ที่ประกาศสัจธรรมก็คงมีคือ ศาสนาจูด้า คริสต์ศาสนาและอิสลาม³⁷

The Persian Empire

³⁶ เมื่อ он Golden Rule ของคริสต์ศาสนา.

³⁷ Edward Mcnall Burns. *Western Civilization*, p. 93-95.

สรุปท้ายบทที่ 2

อารยธรรมของโลกโบราณ

1) เนื้อหา

6,000 B.C.

ถึง

332 B.C.

อียิปต์คือหนึ่งในการยธรรมโบราณที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นบริเวณที่ลุ่มแม่น้ำ เพราะประชาชนเริ่มอาชีพด้วยการเกษตรกรรม อียิปต์นั้นจะได้ชื่อว่าเป็น “ของขวัญแห่งลุ่มแม่น้ำไนล์” เพราะได้อาศัยความชุ่มชื้นและน้ำในแม่น้ำเลี้ยงประชากร จนสามารถสร้างอารยธรรมหลายด้าน โดยเฉพาะที่สำคัญต่อการเริ่มสมัยประวัติศาสตร์ก็คือ การประดิษฐ์ตัวอักษรภาพหรืออักษรศักดิ์สิทธิ์ “Hieroglyphic”

สมัยประวัติศาสตร์ของอียิปต์คือ สมัยก่อนราชวงศ์ (Predynastic Period) และสมัยราชวงศ์ (Dynastic Period) สมัยราชวงศ์แบ่งออกเป็น

1. สมัยอาณาจักรเก่า เป็นสมัยการปกครองเทวาธิปไตยเดิมที่ พาโรห์คือเทพ Horus บนพื้นโลกและเมื่อสิ้นพระชนม์แล้วก็จะเสด็จไปเป็นเทพ Osiris ประมาณพระให้แก่ชาวอียิปต์ต่อไปด้วยเหตุนี้จึงมักมีการสร้างピラมิดเพื่อเป็นที่ประทับของพาโรห์เมื่อสิ้นพระชนม์ลง

2. สมัยพิวตัล คือสมัยเมื่อ Nomarch กบฏต่อพาโรห์

3. สมัยอาณาจักรกลาง คือเมื่อพาโรห์ทรงยึดอำนาจจากนิ่นจาก Nomarch และเริ่มการปกครอง “ระบบอนประชาธิปไตย” เหตุการณ์สำคัญ คือ การรุกรานของพากชิกโธส

4. สมัยอาณาจักรใหม่หรือสมัยจักรวรรดิ การก่อสร้างมหาวิหารเพื่อพระราชอำนาจของพาโรห์ ไม่วังความสุขในภาพหน้าอีกต่อไป

2) ฟาร์อห์สำคัญในสมัยจักรวรรดิ

1. พระนางแอทเชปสุก ทันบุรุงภาษาในประเทศมากกว่าการขยายพระราชอำนาจนอกประเทศ

2. อาเมโนเอเตปที่ 4 สมัยปฏิวัติทางศาสนา เพื่อยุบอำนาจพระ บ้วยเมืองหลวงจากธีบีส Majority เทล เอล อาร์มานา

3) ผลงานแม่น้ำไนล์ที่มีต่ออารยธรรมอียิปต์

ก. การกำเนิดความเชื่อทางศาสนา

ข. การทำปฏิทินเพื่อผลทางการลงมือด้านการเกษตร

ค. ความเชื่อในเทพหน้า

ง. การชลประทาน

จ. ความก้าวหน้าในวิชาเรขาคณิตและสถาปัตยกรรม

ฉ. สร้างทัศนคติที่ดีของชาวอียิปต์ต่อชีวิต ด้วยเจ้าและต่อฟาร์อห์

4) สรุปมรดกทางอารยธรรมของอียิปต์

ก. อักษร (Hieroglyphic)

ข. ศิลปะและสถาปัตยกรรม คือการสร้างピラมิด (สมัยอาณาจักรเก่า)

และการสร้างวัดหรือวิหาร (สมัยอาณาจักรใหม่หรือคือสมัยจักรวรรดิ)

ค. การชลประทาน

ง. การแพทย์ คือการค้นคว้าเรื่องการทำน้ำยาอาบครพและศิลปะในการผ่าตัด

จ. การค้าและการคิดต่อ กับประเทศเพื่อนบ้าน

5) อารยธรรมเมโซโปเตเมีย : ประชาชนหลายชาติผลักดันเข้ายึดครองดินแดน พระจันทร์เสี้ยว

3000 B.C.

ถึง

231 B.C.

1. อารยธรรมสูเมรีเรียนในฐานะผู้ให้กำเนิดอารยธรรมเมโซโปเตเมีย :

หลักการลัทธิตอบสนอง อักษรคูนิฟอร์ม และการนับหน่วยหลักเป็นสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียงก็คือ Ziggurat

2. อารยธรรมของพวากษาไม้สาขาน้ำ ๆ

- อนไหรท์หรือนานิโลเนียเก่า : ผลงานของจักรพรรดิอัมมูราบี

อัลสิเรีย : ตั้งจักรวรดิเป็นครั้งแรก (1310 – 1232 B.C.)

โดยมีกองทัพที่ใช้อาวุธเหล็กทั้งหมด

ใช้เทคนิคใหม่ในการรบคือ ใช้กองทหารชูเหล็กเป็นกองทัพหน้า สนับสนุนด้วยทหารม้า และกองทหารใช้รถศึก

ใช้เทคนิคการก่อการร้าย (technique of terrorization)

เพื่อทำลายขัณฑ์ศรู : ผู้ประชาน เพาเมือง หรือ
การดัดแปลงเชลยศึกหมดเมือง

ขยายเขตการปกครองเกือบหมดดินแดนเมโซโปเตเมีย
ซึ่งเรีย ปาเลสไตน์ อียิปต์ ส่วนหนึ่งของเบอร์เซีย เอเชียน้อย
และตะวันออกไกลทั้งหมดล้วนต้องส่งบรรณาการต่อ
กรุงนิเนเวห์

กษัตริย์อัลสุร์บานิพัล (668-625 B.C.) ทำให้อัลสิเรีย
เจริญที่สุด ทรงรวบรวมชาติอักษรคูนิฟอร์มไว้ถึง
20,000 แผ่น เก็บไว้ในห้องสมุดเป็นหลักฐานในการศึกษา
ประวัติศาสตร์ตะวันออกไกลที่ดีที่สุด

มีระบบการจัดการปกครองที่ดีที่สุด คือ

1. การมีกษัตริย์สมบูรณญาสิทธิราชย์ ที่รวมอำนาจสูงสุด
กลางมั่นคงที่สุด
2. สร้างระบบไปรษณีย์และถนนที่มีประสิทธิภาพ
3. ศิลปการแกะสลักภาพนูนเป็นรูปสัตว์มีหัวเป็นมนุษย์และมีปีก
4. เป็นผู้มีส่วนช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยและนาบีโลเนียน
5. นำทางการทหารแห่งกำแพงแม่น้ำ

- แหล่งเดียน

: ความเจริญด้านดราศาสตร์

: “ส่วนloyแห่งนาบีโลน” : จักรพรรดิเนบคัดเนสชาห์

- พินิเชียน : การสร้างพยัญชนะและภาษาถ่ายทอดให้รักษา^ก
การตั้งสถานีการค้า และความเป็นพ่อค้าทางเรือที่ยิ่งใหญ่
ที่สุดของโลกโบราณ

เขบธูร์ ความเจริญทางด้านวาระนักตี เช่น “The Old Testament” ปรัชญาและศาสนา และในฐานะผู้วางพื้นฐานแนวคิดในการยธรรมตะวันตก

3. จักรวรดิของพวกอินโด-ยุโรป
ที่สำคัญคือ เบอร์เซียสมัยพระเจ้าดาริอุสมหาราช และศาสนาโซโรแออสเตอร์

คำถາມทบทวน

- ความสำเร็จทางวัฒนธรรมที่สำคัญของอียิปต์ในสมัยราชวงศ์คืออะไร
 - การรวมเป็น city - states เป็นครั้งแรก และการเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอารยะ
 - การเริ่มสร้างผลงานทางวัฒนธรรม
- วิเคราะห์ลักษณะความรับผิดชอบของฟารโห์ในสมัยอาณาจักรเก่า
 - ทรงเป็นผู้เดียวที่เข้าใจ Ma'at
 - มีฐานะเป็นเทพ Horus บนพื้นโลก เมื่อสิ้นพระชนม์ก็จะเสด็จไปเป็นเทพ Osiris อำนวยประโยชน์และความสุขแก่ชาวอียิปต์ทั้งมวล
 - เป็นศูนย์รวมใจชาวอียิปต์ มีจุดอ่อนคือไม่ทรงมีกองทหารของตนเอง
- อาเมน荷อ tep พยายามยุติความขัดแย้งด้วยวิธีใด
 - ด้วยการพยายามยกเลิกพระประจำแคว้นต่าง ๆ รวมเข้าเป็นเทพองค์เดียวคือ Aten เพราะเห็นว่าการมีเทพหลายองค์นั้นจะเป็นการเพิ่มอำนาจให้พระมากเกินไป ประชาชนแตกแยกความเชื่อเท่าใด ก็เป็นการแตกแยกความสามัคคีมากขึ้นเท่านั้น
 - จงอธิบายการเขียนของอียิปต์และหนังสือของอียิปต์
- ตัวอักษรของอียิปต์ก็คืออักษรเรียกว่า “hieroglyphic” ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า “hieros” มีความหมายว่า “sacred” และ “glyphe” มีความหมายว่า “carving” ให้สังเกตว่าตัวอักษรของอียิปต์นั้นมีแต่ตัวพยัญชนะไม่มีตัววรรณยุกต์ ขั้นแรกนั้นชาวอียิปต์จะแกะสลักตัวอักษรลงบนก้อนหิน จนต่อมา

เปลี่ยนมาเขียนแบบกระดาษปapyrus ซึ่งมีกรรมวิธีที่แตกต่างกว่า (คำว่า Papyrus ต่อมาจึงเป็นต้นกำเนิดของคำว่า “Paper”) สำหรับหนังสือ (book) ของอียิปต์นั้นส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นม้วน ในบางครั้งมีความยาวมากกว่า 100 พิท

5. ชาวอียิปต์มีการแบ่งชนชั้นอย่างไร

ตอบ แบ่งเป็นสองชนชั้น คือ

1. ชนชั้นสูงประกอบด้วย พระราชาธิค์, ขุนนาง และพระ
2. ชนชั้นเดียว ก็คือพวกรที่ไม่ใช่ราชวงศ์ ไม่ใช่ขุนนาง และไม่ใช่พระ ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็คือชาวนาที่ใช้แรงงานในทางเกษตรกรรมและทำงานในโครงการต่าง ๆ ของรัฐ นอกจากนี้ก็มีพวกรช่างฝีมืออาชีพเช่นจะมีจำนวนไม่มากนัก

6. ชนชาติต่าง ๆ ที่ควรกล่าวถึงในเรื่องอารยธรรมเมโสโปเตเมียการมีพวกร岱บ้าง

ตอบ สรุป

1. สูเมเรียน การประดิษฐ์ตัวอักษร Cuneiform, กฎหมายตوبสนอง (Lex Talionis) และ Ziggurat
2. อัคเคเดียน อาณาจักรแรกของเซเมทีโนเมโสโปเตเมีย
3. ออมอิร์ พวกรที่ต่อมาจะมีชื่อเป็นที่รู้จักกันว่า “บาบิโลเนียเก่า” มีกษัตริย์ที่มีชื่อเลียงมากคือ กษัตริย์อัมมูราบี ผู้รวมรวมประมาณกษัตริย์อัมมูราบี
4. ฟินิเชียน เป็นพ่อค้าทางทะเลที่สำคัญที่สุดของโลกโบราณ มีผลงานสร้างสถานีการค้าสำคัญ เช่น Tyre, Sidon, Bablos และผลงานเด่นที่สุดก็คือการนำพยัญชนะของอียิปต์และสูเมเรียนมาปรับปรุงเป็นตัวอักษร 22 ตัว 2 ตัว แรกคือ aleph และ beth ตรงกับภาษากรีกคือ alpha และ beta ต่อมากรีกได้นำมาดัดแปลงใหม่เป็นอักษร เป็นต้นแบบของพยัญชนะในภาษาตะวันตกและเป็นมาตรฐานถึงปัจจุบันด้วย
5. มารดกทางวัฒนธรรม 3 ประการที่เยบรูร์ทั้งไร์แกโสก คือ

5.1 กฎหมายิวรรมาทั้งบัญญัติสิบประการ (*Ten Commandment*)

เป็นกฎหมายที่มีลักษณะ มีมนุษยธรรมมากขึ้น กล่าวคือแม้ จะยอมรับการมีทาสแต่ก็เรียกร้องให้มีความปราณีต่อทาส ด้วย ในขณะที่ประมวลกฎหมายขั้มนูราบีนั้นจะเรียกร้องให้ ลงโทษทาสมากกว่าเสรีชน เมื่อกระทำผิดอย่างเดียว กัน กฎหมายิวเรียกร้องให้หย่อนโทษแก่คนจน และคนต่าง ถิ่นแต่จะลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมเป็นพ่อเมด มีโทษถึงตาย ในความคิดของชาวເเบรўนน์เรียกร้องให้มนุษย์ไว้ใจใน พระยะໂຂວາທ්และผู้นำทางศาสนา และจะต้องมีการเรียนรู้ ทุกสิ่งที่ตนจำเป็นจะต้องรู้

5.2 พระคัมภีร์เก่า (*The Old Testament*) เป็นวรรณคดีสำคัญ ชั้นหนึ่ง ประกอบด้วยหนังสือถึง 39 เล่ม 5 และแรกรากล่าวถึง การสร้างโลก ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ยุคแรก และกฎหมาย ต่อไปนี้เป็นคำสาด และบทห้อยกรองของศาสดายิวหลายองค์ ส่วนอื่น ๆ ก็รวมทั้งบทสาดอ่อนหวาน บทห้อยกรอง สุภาษิต และเรื่องราว รวมถึงคำพยากรณ์ต่าง ๆ ซึ่งมาร่วมกับคัมภีร์ ใหม่ (*The New Testaments*) ในสมัยต่อมา ก็จะรวมเป็น งานวรรณกรรมที่มีอิทธิพลต่ออารยธรรมตะวันตกต่อมา เป็นอย่างมาก

5.3 ลัทธิจudaism (Judaism)

เป็นศาสนาของເເບຣູ

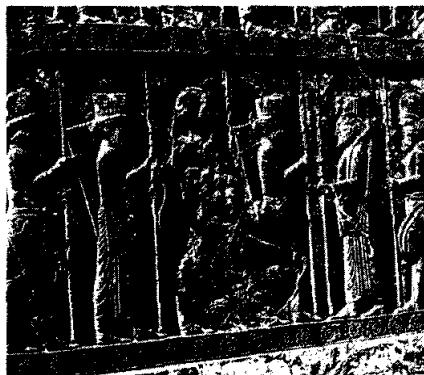
6. อัลลิเรียน ດູຜລງານຂອງພຣະຈັກພຣດີอັສຫຼົງບານິພັລ
7. ເປ່ອຮັບເຊີຍ ດູຜລງານຂອງກັ້ຕຣີດາວິອສ ແລະ ທັກສຳຄັນຂອງ ສາສනາໂໂຣແວສເຕອວ

ຕົວຢ່າງຫຼືສອນ

1. ຈົດປະປະຊາຊົນທີ່ມາອາສີຍອຸ່ນໃນເມໂໂປໂຕເມື່ຍ
 - 1) Sumerians, Semites, Indo - Europeans
 - 2) Indo - Europeans, Semites, Sumarians

- 3) Semites, Sumerians, Indo – Europeans
 - 4) Sumarians, Indo – Europeans, Semites
2. ต่อไปนี้ที่ไม่ใช่ผลงานของพากสูเมเรียน
- 1) ประดิษฐ์ตัวอักษรคูนิฟอร์ม
 - 2) สร้าง Ziggurat
 - 3) การแกะสลักภาพพญานาค
 - 4) ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์, การนับหน่วย 60
3. ความสำคัญของการใช้ม้า และล้อในประวัติศาสตร์ คือ
- 1) ผลงานการเมือง คือทำให้การติดต่อระหว่างเมืองสะดวกขึ้น
 - 2) ผลงานเศรษฐกิจ คือทำให้ดีดต่อค้าขายสะดวกขึ้น
 - 3) ผลงานอารยธรรม คือทำให้มีการแลกเปลี่ยนอารยธรรม
 - 4) ทุกๆอย่าง
4. ภาษาที่พระเบซุชใช้ในการสอนศาสนาคือ
- 1) พินิเชียน
 - 2) อราเมียน
 - 3) เปอร์เซียน
 - 4) สูเมเรียน
5. ต่อไปนี้เป็นชนชาติสำคัญที่มีบทบาททางด้านการอาณาจักร
และอารยธรรมมากที่สุด คือ
- 1) บาบีโลเนียน (เก่า)
 - 2) อราเมียน
 - 3) พินิเชียน
 - 4) แคลเดียน
6. เพราะเหตุใดอารยธรรมของโลกจึงมักเริ่มต้นที่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ?
- 1) เพราะมนุษย์รักความสะอาด
 - 2) เพราะมนุษย์เริ่มรู้จักใช้ไฟ
 - 3) เพราะมนุษย์เริ่มอาชีพด้วยการเกษตรกรรม
 - 4) เพราะบังไม่มีเครื่องปรับอากาศ
7. ผลของแม่น้ำไนล์ต่อประเทศอียิปต์
- 1) การกำเนิดความเชื่อทางศาสนา, วิชาเรขาคณิต
 - 2) การกำเนิดปฏิกิ�, การชลประทาน, สถาปัตยกรรม
 - 3) เกิดความเชื่อในเทพหน้า และทัศนคติที่ดีต่อชีวิต
 - 4) ถูกทุกข้อ

ภาพการรบเปอร์เซีย

ศิลป์แบบสลักภาพพนมของอัลลิเรีย

Assyrians storm a walled city.

The Assyrian army had a
corps of engineers

8. ฟาโรห์นั้นทรงได้ชื่อว่าเป็นโกรสของเทพเจ้า Ra หรือ Re เมื่อทรงพระชนม์อยู่นั้นทรงมีฐานะเป็นเทพ Horus ทว่าเมื่อสิ้นพระชนม์ไปแล้วจะทรงมีฐานะเป็น
 - 1) เทพ Osiris แห่งแม่น้ำไนล์เพื่อประทานพรแก่ชาวอียิปต์
 - 2) เทพ Zet แห่งแม่น้ำไนล์เพื่อพิพากษาความถูกผิด
 - 3) เทพ Aten แห่งแม่น้ำไนล์เพื่อประทานพรแก่ชาวอียิปต์
 - 4) เทพ Ra เพื่ออำนวยประโยชน์ในการสังคม
9. ฟาโรห์ที่พยายามสร้างพระราชอำนาจของฟาโรห์และลดอำนาจพระภรรยาคือ
 - 1) Amenhotep IV หรือ Iknaten
 - 2) Menes
 - 3) Tutenkamen
 - 4) Amenhotep V

ผลย : 1 : 1, 2 : 3, 3 : 4, 4 : 2, 5 : 4, 6 : 3, 7 : 4, 8 : 1, 9 : 1